

beginner's
DUTCH
grammar

**Gerdi Quist and
Dennis Strik**

TEACH YOURSELF BOOKS

For UK orders: please contact Bookpoint Ltd, 39 Milton Park, Abingdon, Oxon OX14 4TD. Telephone: (44) 01235 400414, Fax: (44) 01235 400454. Lines are open from 9.00-6.00, Monday to Saturday, with a 24-hour message answering service.
Email address: orders@bookpoint.co.uk

For U.S.A. & Canada orders: please contact NTC/Contemporary Publishing, 4255 West Touhy Avenue, Lincolnwood, Illinois 60646-1975, U.S.A. Telephone: (847) 679 5500, Fax: (847) 679 2494.

Long renowned as the authoritative source for self-guided learning – with more than 30 million copies sold worldwide – the *Teach Yourself* series includes over 200 titles in the fields of languages, crafts, hobbies, and other leisure activities.

British Library Cataloguing in Publication Data

A catalogue entry for this title is available from The British Library.

Library of Congress Catalog Card Number: On file.

First published in UK 2000 by Hodder Headline Plc, 338 Euston Road, London, NW1 3BH.

First published in US 2000 by NTC/Contemporary Publishing, 4255 West Touhy Avenue, Lincolnwood (Chicago), Illinois 60646-1975, U.S.A.

The 'Teach Yourself' name and logo are registered trade marks of Hodder & Stoughton Ltd.

Copyright © 2000 Gerdi Quist and Dennis Strik

In UK: All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopy, recording, or any information storage and retrieval system, without permission in writing from the publisher or under licence from the Copyright Licensing Agency Limited. Further details of such licences (for reprographic reproduction) may be obtained from the Copyright Licensing Agency Limited, 90 Tottenham Court Road, London W1P 9HE.

In US: All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form, or by any means, electronic, mechanical, photocopying, or otherwise, without prior permission of NTC/Contemporary Publishing Company.

Typeset by Transet Limited, Coventry, England.

Printed in Great Britain for Hodder & Stoughton Educational, a division of Hodder Headline Plc, 338 Euston Road, London NW1 3BH by Cox & Wyman Ltd, Reading, Berkshire.

Impression number	10 9 8 7 6 5 4 3 2 1
Year	2004 2003 2002 2001 2000

ACKNOWLEDGEMENTS

The authors would like to thank the following for their permission to use their copyrighted material in exercises in this book.

J. Bernlef (unit 91)

Herman Pieter de Boer (unit 33)

Joop Braakhekke en Tirion Uitgevers BV (unit 10)

Adriaan van Dis (unit 62)

Dutch Ministry of Environment (unit 24)

Ethnel Portnoy (unit 62)

Unicef (unit 92)

CONTENTS

1	What's the use of grammar?	2
2	Double Dutch?	3
3	What's in a sentence?	4
4	Spelling	6
5	Spelling: consonants	8

NOUNS AND ADJECTIVES

6	Nouns and articles (1)	10
7	Nouns and articles (2)	12
8	Demonstratives	14
9	Adjectives	16
10	More information on adjectives	18
11	Adjectives: something nice...	20
12	Comparative and superlative	22
13	More on comparisons	24
14	Plural nouns	26
15	Compound nouns	28
16	Diminutives	30

NUMBERS

17	Numbers: one, two three	32
18	Numbers: first, second, third	34
19	Numbers: $\frac{1}{2}$, 7°, 15%	36
20	Weights, measurements, time	38

PRONOUNS

21	Personal pronouns (1)	40
22	Personal pronouns (2)	42
23	Possession	44

VERBS

24	Basic information on verbs (1)	46
25	Basic information on verbs (2)	48
26	Present tense (1)	50
27	Present tense (2)	52
28	Present tense (3) – use	54
29	Modal verbs (1)	56
30	Modal verbs (2)	58
31	Modal verbs (3) – use	60
32	Talking about the future	62

33	Use of the perfect and imperfect	64
34	The present perfect (1)	66
35	The present perfect (2)	68
36	The present perfect (3)	70
37	The past perfect	72
38	The imperfect (1)	74
39	The imperfect (2)	76
40	Separable verbs (1)	78
41	Separable verbs (2)	80
42	Inseparable verbs	82
43	Reflexive verbs (1)	84
44	Reflexive verbs (2)	86
45	Imperative	88
46	Infinitive constructions (1)	90
47	Infinitive constructions (2)	92
48	The conditional	94
49	Zou: more uses	96
50	Verb word order (1)	98
51	Verb word order (2)	100
52	The passive (1)	102
53	The passive (2)	104
54	The passive (3)	106

NEGATION

55	Negatives (1)	108
56	Negatives (2)	110

PREFIXES AND SUFFIXES

57	Prefixes and suffixes	112
----	-----------------------	-----

ER

58	Er – as a subject	114
59	Er – referring to things	116
60	Er – position	118
61	Er – some other considerations	120

PREPOSITIONS

62	Prepositions (1)	122
63	Prepositions (2)	124
64	Prepositions (3)	126
65	Fixed prepositions (1)	128
66	Fixed prepositions (2)	130

CLAUSES AND CONJUNCTIONS

67	Basic information on clauses	132
68	Conjunctions: linking similar clauses	134
69	Linking main and sub-clauses (1)	136
70	Linking main and sub-clauses (2)	138
71	Linking main and sub-clauses (3)	140
72	Linking with adverbs (1)	142
73	Linking with adverbs (2)	144
74	Relative clauses; relative pronouns (1)	146
75	Relative pronouns (2)	148

ADVERBS

76	Adverbs (1)	150
77	Adverbs (2)	152
78	Adverbs (3)	154
79	Adverbs (4)	156

WORD ORDER

80	Word order: main clauses (1)	158
81	Word order: main clauses (2)	160
82	Word order: sub-clauses	162
83	Word order: final position in sentence	164

STYLE

84	Formal and informal	166
85	Foreign words	168
86	Exclamations	170
87	Interjections (1)	172
88	Interjections (2)	174
89	Strong language	176
90	Topic – comment	178
91	Style (1)	180
92	Style (2)	182

BEST OF THE REST

93	Punctuation and accents	184
94	Dictionaries	186
95	Using dictionaries	188
96	Expressions and the dictionary	190
97	Abbreviations	192
98	More abbreviations	194

99 Irregular verbs (1)	196
100 Irregular verbs (2)	198
101 Where to start (1)	200
102 Where to start (2)	202
103 Revision tasks	204
Key to exercises	206
Glossary of grammatical terms	223

INTRODUCTION

About this book

This beginner's Dutch grammar is a reference and practice book in one. On the left-hand pages you will find explanations of various grammar points, which you can practise with exercises on the right hand pages.

The contents pages give you an overview of the different points which are explained. In general, the units are grouped by grammatical topic, e.g. all issues relating to verbs are grouped together, with the basic information and simpler points preceding more complex points.

The book is aimed at beginners – both beginners studying the Dutch language and beginners learning grammar. In the earlier units, all grammatical terminology is explained. In later units we may use terminology without explaining what it is, but you can always refer to the glossary, or, better still, to the appropriate units.

The exercises are designed to practise the specific points explained on the page opposite; they may deal with form or with function, or both. The language in the exercises of the earlier units is kept fairly simple. In some of the later units, we have assumed that you will have a slightly larger vocabulary. But even in these units the language is straightforward, only the sentences might be longer.

Because grammar is a network of various rules and conventions of using language, you cannot, strictly speaking, study a point in isolation from others. In reality, this is of course the only way we can learn about a foreign grammar, but it is worthwhile to keep in mind that many points have a bearing upon one another. You will find many cross-references throughout the book, which will undoubtedly prove a useful aid in getting to grips with the greater picture.

This book can be used in various ways: as a self-study to learn about the Dutch language, in conjunction with a language course, or simply as a reference book to look up various points if and when the need arises.

Please read this introduction before you start using the book.

Why learn grammar?

Learning grammar has long been associated with learning boring rules which do nothing to help you perform practical tasks and survive in a foreign country. But, as a matter of fact, learning grammar does help you do everyday things in a foreign language.

Learning grammar is not just about learning to speak and write correctly. It is also about understanding what the patterns and structures of the language are – patterns and structures which you can apply to lots of other words, so that you will be able to say infinitely more than if you only learn lists of ready-made phrases. Learning grammar helps you to learn effectively and efficiently.

Grammar and meaning

But, perhaps most important of all, learning grammar helps you to get under the surface of the language. It helps you to understand how language works and how grammar can affect the meaning of what people say. Learning grammar is just as much about *meaning* and *communication* as it is about understanding language patterns in a more abstract way.

For instance, when you come to learn a difficult structure such as the passive, you can learn its various forms, but it helps you more if you also learn about what the passive actually is, what it does, and why and when people use it.

Use and style

Throughout the book, we have tried to give you not only a clear and concise explanation of the rules and forms of the various grammatical points, but wherever possible we have also tried to give you a closer look at the meaning and use of a particular grammatical category. We have also included information and exercises on stylistic issues, as this will further help you understand how the language works and how grammar can contribute to the way you express yourself.

2 UNIT Double Dutch?

A changing language

Contrary to popular perception, Dutch is by no means a small language within Europe. Over 20 million people speak it, both in the Netherlands and in Flanders (the northern part of Belgium).

As with all living languages, Dutch reflects the history and the values of the country and its people and, even more important perhaps for foreign learners, the language continues to change as a result of historical, social and cultural changes.

One example of this is the absorption over the centuries of foreign words from many different languages into Dutch, as a result of Dutch trade and contacts with other countries and cultures. In more recent years, the influence of English in particular has been very strong, due in part to globalisation, but also due to the desire of the Dutch to have an international orientation and the continuation of a strong trading tradition.

Holland has had a reputation of being open and tolerant towards other cultures. While this image may be somewhat stereotypical, the openness has been an economic necessity; Dutch society is still fascinated with other cultures and many Dutch people are proud of their ability to speak foreign languages and are only too eager to prove it.

Different languages

There is not one single Dutch language – different social groups, different professions, people of different ages or living in different parts of the country speak Dutch in their own slightly different way.

In this book we discuss only the ‘ground rules’ of the language which are shared by everybody. When a particular rule is not used by all speakers, this will be indicated if relevant to foreign learners.

Finally, Dutch grammar is quite straightforward; the rules are much more regular than those of English, and not as complicated as those of, say German (despite what many Dutch speakers say).

Good luck and happy learning!

Sentences are made up of various elements, the most important ones are subject, verb and object.

A Subject

Virtually all sentences have a subject. Subjects make things happen – it's the person, object or idea which performs the action in a sentence. Note that this action – indicated by the verb – needn't be a particularly active thing; it can also be something like *sleeping* or *thinking*. The subject, like the object, can be made up of more than one word. Examples of subjects are:

ik

I

mijn buurman

my neighbour

de economie in de derde wereld

the economy in the third world

B Verb

The verb is a word which tells you what someone or something is doing. As indicated, this needn't be anything active. Most sentences have at least one verb, but can – and frequently do in Dutch – have more than one. For more on verbs, see Units 24–54. Example of verbs:

parkeren

to park

zien

to see

denken

to think

C Object

The object is the person, thing or idea which is at the receiving end of the action in the sentence. Not all sentences have objects.

There are two types of objects:

- Direct objects undergo the action of the sentence directly.
- Indirect objects 'receive' the direct object.

Eg Ik geef de rozen aan mijn moeder

direct object = *de rozen* (you're actually handling them)

indirect object = *mijn moeder* (she receives the roses)

NB In practice, the difference between direct and indirect objects won't be an issue in this book.

Other categories

In addition to subject, verb and object you will find many other word categories in sentences, such as articles, nouns, pronouns, adjectives, adverbs, prepositions, conjunctions etc. These are all described in the glossary and under individual headings throughout the book.

3

What's in a sentence? - Exercises

1 Put the right sentence with the correct illustration.

- a Harry kust Annie.
- b Frederick geeft het cadeau aan zijn vriendin.
- c Ik lees de krant.
- d De baby eet de banaan.
- e Jackie draagt de koffer.
- f De popster signeert foto's.

2 Write the sentences from Exercise 1 in the box, breaking them down into subject, verb and object.

Subject	Verb	Object
a Harry	kust	Annie
b		
c		
d		
e		
f		

4 Spelling

This unit gives you the main spelling rules of Dutch.

A Vowels

Dutch spelling is very straightforward, and tries to follow the way sounds are pronounced as closely as possible. The main rule concerns the spelling of the vowel sounds **a**, **e**, **o**, **u**. Of these vowel sounds there is both a short variant and a long variant. The short and long vowel sounds are spelled according to strict rules. First some examples:

	a	e	o	u
short	man (<i>man</i>)	hek (<i>fence/gate</i>)	bos (<i>forest</i>)	bus (<i>bus</i>)
long	maan (<i>moon</i>)	heer (<i>gentleman</i>)	boom (<i>tree</i>)	buur (<i>neighbour</i>)

- **Short vowel sounds** are always spelled with **one vowel** (see the examples) **in a closed syllable**, i.e. a syllable ending in a consonant.
- **Long vowel sounds** can be spelled in two ways;
  - 1 **with two vowels in a closed syllable**, i.e. a syllable ending in a consonant (as in the examples).
  - 2 **with one vowel in an open syllable**, i.e. a syllable ending in a vowel, as in the following examples:
manen (*moons*), **heren** (*gentlemen*), **bomen** (*trees*), **buren** (*neighbours*).

B Changing vowels: a/aa

To make words plural in Dutch, you often add **-en**, which usually creates an extra syllable. If you add **-en** to, for instance, **maan**, you create a second syllable **-nen**. This means that the first syllable **maa-** is now an open syllable, and so the long **a**-sound should be spelled with only one **a** (see above): **manen**. The spelling of the vowel sound changes but the sound stays the same.

C Changing consonants: n/nn

To make a word like **man**, with a short vowel sound, plural you also add **-en** and create a second syllable **-nen**. However, the first syllable **ma-** is now open, and only long vowel sounds can occur in open syllables. A short vowel sound can only occur in a closed vowel, so the first syllable has to end in a consonant. There's an easy solution to this: simply double the consonant in the middle: **mannen**. Now there are two closed syllables, **man-** and **-nen**.

1 Make these nouns plural by adding '-en'.

a naam	name	g boot	boat
b taal	language	h minuut	minute
c been	leg	i oog	eye
d sigaret	cigarette	j koor	choir
e school	school	k boom	tree
f fles	bottle	l muur	wall

2 Form the plural of these verbs (e.g. the form for *wij*).

example: ik draag I wear/carry

answer: **wij dragen** we wear/carry

a ik maak	<i>I make</i>	f ik was	<i>I wash</i>
b ik ken	<i>I know</i>	g ik rook	<i>I smoke</i>
c ik vertel	<i>I tell (a story)</i>	h ik raak	<i>I hit (a target)</i>
d ik droog	<i>I dry</i>	i ik keek	<i>I looked</i>
e ik bezit	<i>I possess</i>	j ik praat	<i>I talk</i>

3 Of the following verbs, give the form which goes with *hij* and *zij*.

example: wassen to wash

answer: **hij/zij wast**

a lopen	<i>to walk</i>
b bevallen	<i>to give birth</i> (only for <i>zij</i> !)
c hopen	<i>to hope</i>
d verdwalen	<i>to get lost</i>
e koken	<i>to cook/boil</i>
f overstappen	<i>to change (e.g. trains)</i>

NB Overstappen is a separable verb.

g sturen	<i>to send</i>
h ervaren	<i>to experience</i>
i overwinnen	<i>to conquer</i>
j horen	<i>to hear</i>
k slapen	<i>to sleep</i>
l tellen	<i>to count</i>

5

UNIT

Spelling: consonants

This unit gives you the most important spelling rules governing consonants.

A Double Trouble

There is a very simple Dutch spelling rule which says that a word cannot end in two consonants if they are the same. This may seem strange if you know English and, for instance, German, but you'll agree that it's an easy rule to remember.

I want should therefore be **ik wil** and *a ball* is always **een bal!** Look at the pictures below for some more examples.

B z/s and v/f

The sounds **b**, **d**, **v**, **z** are not as important in the Dutch sound system as they are in English. In fact, at the end of words **b**, **d**, **v**, **z** are pronounced as **p**, **t**, **f** and **s** (which lots of Dutch speakers also do in English and gives them such a recognisable accent).

Moreover, **v** and **z** are usually also written as **f** and **s** at the end of words. This is why the singular of **brieven** (*letters*) is **brief** (*letter*), and the singular of **huizen** (*houses*) is **huis** (*house*).

EEN BEL

EEN VOETBAL

HEL

5

Spelling: consonants –
Exercises1 Give the stem of the following verbs (the form to go with *ik*).example: *spellen* to *spell*answer: (ik) *spel*

- a kussen to *kiss*
- b verhuizen to *move house*
- c voetballen to *play football/soccer*
- d blazen to *blow*
- e hakken to *hack/cut*
- f bellen to *call/ring*
- g tennissen to *play tennis*
- h geven to *give*
- i likken to *lick*
- j streven to *strive*

2 Make the following words plural by adding *-en*.

- a fles *bottle*
- b vaas *vase*
- c neef *nephew/cousin*
- d brief *letter*
- e huis *house*
- f dief *thief*
- g bus *bus*

3 Form the plural of these verbs (i.e. the form to go with *wij*)

- a ik kies *I choose*
- b ik leef *I live*
- c ik was *I wash*
- d ik beef *I tremble*
- e ik geef *I give*
- f ik raas *I rage*

6

UNIT Nouns and Articles (1)

Articles are the words for the and a(n), which are used with a noun. Nouns are the words we use to name objects, ideas, places and people.

A Articles

There are three articles in Dutch: **de**, **het** and **een**. **De** and **het** both mean *the*, and **een** means *a* or *an*. **De** and **het** are the definite articles, and **een** is the indefinite article.

B Nouns

Examples of nouns are **huis** (*house*), **koffie** (*coffee*) and **baan** (*job*). Nouns can be countable or uncountable. Countable nouns are things that can be counted, like **huis** or **baan**. Uncountable nouns are things that cannot be counted, like **koffie**. For how to make nouns plural, see Unit 14.

C Use: indefinite

When a noun is used without an article or with the indefinite article **een**, we call the noun ‘indefinite’. **Een** can only be used before single countable nouns.

People generally use nouns indefinitely when they believe others may not know what they are talking about, e.g.:

Ik heb gisteren een film gezien. *I saw a film yesterday.*

or if they want to make a general statement, e.g.:

Een tuin is veel werk. *A garden's a lot of work.*

Appels zijn erg goed voor je. *Apples are very good for you.*

D Use: definite

All nouns can be used with a definite article, i.e. **de** or **het**. Nouns which are combined with **de** are called common nouns, and nouns combined with **het** are called neuter nouns. Some examples: **de man** (*the man*), **de vrouw** (*the woman*), **het kind** (*the child*), **de vergadering** (*the meeting*), **het kantoor** (*the office*). There are no easy rules to tell you whether a word takes **de** or **het**; you simply have to remember for each word. There are roughly twice as many words with **de** as with **het**.

De is used as the definite article for *all* plural nouns. For example:

singular   **de conclusie** (*conclusion*)   **het rapport** (*report*)

plural   **de conclusies** (*conclusions*)   **de rapporten** (*reports*)

People generally use definite nouns when they expect their listeners to know what they are talking about:

De vergadering duurde lang.

The meeting lasted a long time.

or if they wish to talk about the noun in the abstract, as a phenomenon:

Het wiel bestond nog niet.

The wheel didn't exist yet.

6

Nouns and Articles (1) - Exercises

1 Underline the nouns in the following text.

Ik heb veel werk, dus ik werk van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat. Gelukkig heb ik een computer, dat is erg handig voor de administratie. Ik heb een collega. Zij werkt ook hard. We gaan vaak samen lunchen. We kopen meestal een broodje en een kopje koffie. Als het mooi weer is, eten en drinken we onze lunch in het park. Als ik geen honger heb, geef ik mijn broodje aan de eendjes. De koffie drink ik altijd zelf.

2 Which of the following nouns are countable, and which are not?

- a potlood
- b papier
- c zout
- d telefoon
- e oog
- f droom
- g hoop
- h ding
- i suiker
- j vuil
- k drop
- l jaar

3 Fill in *de*, *het*, *een* or *nothing*

- a Wil je ____ glas wijn?
- b Wanneer gaat ____ winkel open?
- c ____ huis is erg groot.
- d Harm vindt ____ wijn erg lekker, maar ik niet.
- e Drink je ____ koffie met suiker?
- f Zij heeft ____ mooie ring.
- g Ik hou van ____ klassieke films.
- h Heb je ____ nieuwe horloge van Simon gezien?
- i De directeur heeft nu ____ tijd voor u.
- j Ik heb trek in ____ thee.

7

Nouns and Articles (2)

In this unit you will find out how nouns can be combined, what feminine nouns look like, and how new nouns are formed.

- A** Nouns are often combined to make up new words – compound nouns. When this happens in Dutch, the new noun is written as one word:

het geld (*money*) + de automaat (*machine*) = de geldautomaat
de wijn (*wine*) + het glas (*glass*) = het wijnglas

Note that the compound noun takes its definite article from the last part of the word (in the first example, **de** from **de automaat**, and in the second, **het** from **het glas**).

Sometimes the two nouns are linked by **-s**-, **-e**- or **-en**-:

de stad (*city*) + het park (*park*) = het stadspark
de erwtensoep (*pea*) + de soep (*soup*) = de erwtensoep

Compound nouns are also discussed in unit 15.

- B** To indicate that people, jobs or animals are female, a suffix is often added to Dutch nouns to make them feminine. There are four such suffixes:

	masculine	feminine
-e	Chinees (<i>Chinese man</i>)	Chinese (<i>Chinese woman</i>)
-es	zanger (<i>singer</i>)	zangeres
-in	leeuw (<i>lion</i>)	leeuwin (<i>lioness</i>)
-ster	schrijver (<i>writer</i>)	schrijfster

These feminine nouns are always de-words.

- C** The suffix **-e** is also used to make nouns of adjectives and past participles. By adding an **-e** to the adjective **blind** (*blind*) you can make the noun **de blinde** (*the blind person*). By adding an **-e** to the past participle **overleden** (*deceased*) you make **de overledene** (*the deceased*). Some examples:

duur (*expensive*) de dure (*the expensive one*)
geopend (*opened*) de geopende (*the one that's been opened*)

These new nouns usually take **de** or **het** depending on what noun you are referring to. When used in an abstract sense, however, it's always **het**.

Het grappige was...

The funny thing was...

7

Nouns and Articles (2) – Exercises

1 Combine the following nouns to make up new words. Indicate whether the new word is used with *het* or *de*.

example: de pen / de houder

answer: de penhouder

a de bus / de halte (*the stop*)

b de koffie / de filter

c de televisie / de gids (*the guide*)

d de studie / het boek

e de discussie / de leider

f het hoofd (*head*) / het kantoor (*office*)

g het toilet / het papier

2 Complete the sentences by making the adjectives in brackets into nouns.

example: Welke wil je hebben, de witte of (groen)?

answer: Welke wil je hebben, de witte of de groene.

a Welke wijn vind je lekkerder, (rood) of (wit)?

b Tom is (groot) en Willem is (klein).

c Het witte behang vind ik mooi, want (*druk, busy/loud*) is me te veel.
(behang = *wallpaper*)

d Het huis is heel groot, maar (mooi) is dat het helemaal niet duur is.

e Ina en ik hebben drie poezen, een (zwart), een (bruin) en een (kaal, *bald*).

3 Complete the sentences by making the past participles in brackets into nouns.

example: Krijg je nog iets van (overleden).

answer: Krijg je nog iets van de overledene?

a Hebben ze (gewond, *injured*) naar het ziekenhuis gebracht?

b Als (gevangen, *caught/imprisoned*) heb je niet veel privacy.

c Alle (genomineerd) voor een Oscar zijn heel nerveus.

8

UNIT

Demonstratives

Deze and dit are Dutch for this; die and dat are Dutch for that. As a group they are known as demonstratives.

A Form

Which demonstrative is used depends on the noun they are used with. **Deze** (*this*) and **die** (*that*) are used with **de** words. **Dit** (*this*) and **dat** (*that*) are used with **het**-words:

de jongen *the boy*   deze jongen *this boy*   die jongen *that boy*

het meisje *the girl*   dit meisje *this girl*   dat meisje *that girl*

Since all plural words are **de**-words (see Unit 6), **deze** and **die** are always used for plurals.

de kast   *cupboard*   deze kasten   *these cupboards*

het boek   *the book*   die boeken   *those books*

B Use

The demonstratives can be used in front of a noun, just as they are in English:

Wil je naar deze film of naar die film?

Do you want to go to this film or to that film?

Ik vind dit boek beter dan dat boek.

I think this book's better than that book.

When it is clear what you are talking about, **deze**, **die**, **dit** and **dat** can also be used on their own. In English you often translate *this* or *that one* in these cases.

A: Gaat deze trein naar Parijs?   B: Nee, deze gaat naar Antwerpen.

A: *Is this train going to Paris?*   B: *No, this one is going to Antwerp.*

A: Vind je de schoenen mooi?   B: Nee, ik vind deze niet mooi.

A: *Do you like the shoes?*   B: *No, I don't like these.*

Dit is/Dat is

Dit and **dat**, as well as **het**, can also be used with the verb **zijn** (*to be*) to introduce people or things, both singular and plural. Note that **deze** and **die** are never used in these constructions:

Dit is de auto. *This is the car.*   Dit zijn de cijfers. *These are the figures.*

Dat is de baas. *That's the boss.*   Dat zijn de foto's. *Those are the photos.*

Het is de post. *It's the post.*   Het zijn studenten. *They are students.*

8

5

Demonstratives - Exercises

1 Make short phrases using deze, die, dit or dat, following the pattern.

example: Het boek is lang.

answer: Dit/dat boek is lang.

a De les is saai.

b Het postkantoor is gesloten.

c Zijn de jongens dronken?

d Het computerspel is uitverkocht.

e De afspraak is morgen.

f Is het huis al verkocht?

g De koffie is een beetje sterk.

h Heb je het werk afgemaakt?

2 Fill in deze, die, dit or dat (usually two options are possible).

a Vind je ____ schilderij mooi?

b Hoe heet ____ straat?

c ____ televisie is nieuw.

d Ik heb ____ film nog niet gezien.

e Is ____ restaurant erg duur?

f ____ mensen komen uit Italië.

g Deze bus is vol maar in ____ is er nog plaats.

h Is ____ cadeau van Marloes of ____ andere?

3 Fill in deze, die, dit or dat (usually two options are possible).

a Welke pen is van jou, ____ of ____ ?

b Kom jij ook naar ____ vergadering vanmiddag?

c Ik vind ____ soort muziek irritant.

d ____ is de kamer van Martijn.

e Heb je ____ mooie nieuwe musical al gezien?

f Ik heb ____ dieet nog nooit geprobeerd.

g ____ grote auto is van ons, ____ kleine is van de buren.

h Hij wil ____ vakantie zelf organiseren.

i Ik vind ____ lasagna niet lekker.

j Waarom ga je steeds dansen met ____ jongen?

k ____ vakantiehuisje op Vlieland is erg duur.

9 UNIT Adjectives

An adjective is a word which describes characteristics of objects, people and ideas. Examples: red, big, hairy, strong, clever.

A Form

Sometimes an -e is added to the adjective. The rule for this is:

- If the adjective comes after the noun: no -e.
Het stadhuis is modern. *The townhall is modern.*
- If the adjective comes before the noun: add an -e.
De dramatische gebeurtenis. *The dramatic event.*

B Exceptions

- No -e is added to the adjective in front of an indefinite **het** word (i.e. used with the article **een** or no article at all – see unit 6).

- Het interessante verhaal. *The interesting story.*
- Een interessant verhaal. *An interesting story.*
- Adjectives which end in **-en** never get an extra -e.
De dronken student *The drunken student.*

C Spelling

You may have to change the spelling of the adjective if you add an -e. Follow the spelling rules in Units 4 and 5:

- De oven is **heet**. / De **hete** oven. *The hot oven.*
- Dat boek is **stom**. / Het **stomme** boek. *The stupid book.*

D Use

Adjectives are used to describe nouns, and can give extra information about appearance, quality, mood, physicality, etc. You can use as many adjectives together as you like. The rule for adding an -e (or not) applies to all of them:

- Dit is mijn grote, sterke broer. *This is my big, strong brother.*
- Ik woon in een mooi, groot huis. *I live in a beautiful, big house.*

E Adverbial use

Sometimes adjectives can be preceded by words such as **erg** (very), **heel** (very), **verschrikkelijk** (terrible), **bijzonder** (remarkable), which look like adjectives but are used in an adverbial sense. In such cases these words do not describe the *noun* but the *adjective* describing the noun. These adverbs do not get an extra -e in the written language. Compare:

- Een verschrikkelijke man. *A terrible man.*
- Een verschrikkelijk aardige man. *A terribly nice man.*

In the spoken language, however, the -e is often added.

1 Complete the following sentences using the words between brackets, adding an -e only if needed.

- a Zij is __, __, __ en __ (mooi, slank, rijk, sexy)
- b Hij is __, __, __ en __ (aantrekkelijk, arm, verliefd, artistiek)
- c De ijsberg is __, __ en __ (groot, gevaarlijk, dodelijk)

2 Add an -e to the adjectives in the sentences below. (To help you the article which goes with the noun is given between brackets.)**Change the spelling if needed.**

- a Mieke en Joop hebben een *groot* en *comfortabel* huis. (het huis)
- b Zij heeft een *druk* baan. (de baan)
- c Haar ouders hadden een *ongelukkig* huwelijk. (het huwelijk)
- d Heb je een *leuk* dag gehad? (de dag)
- e Er is vanavond een *nieuw* programma op t.v. (het programma)
- f We zoeken een *creatief* oplossing. (de oplossing)
- g Zij zien eruit als *gelukkig* en *tevreden* kinderen. (de kinderen)

3 Change the following sentences by putting the adjective before the noun. Change the spelling as needed. Example: Het boek is stom. Het *stomme* boek.

- a De roos is rood.
- b De bijbel is dik.
- c De vader is boos.
- d De keuken is vies.

4 Correct the job advertisement below, by adding an -e where needed. Change the spelling where necessary.**Gevraagd:**

Een enthousiast_ en ervaren_ medewerker
voor onze snel_ groeiend_ afdeling.
Wij bieden een bijzonder_ hoog_ salaris en
een erg_ prettig_ werkomgeving.

10 More information on adjectives

Adjectives are frequently derived from other words, such as verbs or nouns.

A From verbs

Adjectives are often derived from verbs. These often take the form of the present participle (infinitive + **d**) or past participle of the verb (see Unit 34). The rules for adding and **-e** remain the same. Some examples:

koken	een gekookt eitje	<i>a boiled egg</i>
vervuilen	het vervuilde milieu	<i>the polluted environment</i>
(af)branden	het afgebrande huis	<i>the burned out house</i>
stelen	een gestolen fiets	<i>a stolen bike</i>
vernienlen	het vernieldie parkbankje	<i>the vandalised park bench</i>
lachen	de lachende meisjes	<i>the laughing girls</i>
(hard)werken	de hardwerkende leerling	<i>the hardworking pupil</i>

B A new ending

Sometimes adjectives are derived from verbs by giving the verb a new ending (think of English *-ible/able*). There are no rules for this and the form of these adjectives has to be learned as you go along.

Some examples:

-baar	eten → eetbaar	Deze patat is niet eetbaar. <i>These chips are not edible.</i>
-lijk	geloven → ongelofelijk	Het was een ongelofelijke ervaring. <i>It was an unbelievable experience.</i>
-baar	geloven → ongelofelijk	Het was een ongelofelijke ervaring. <i>It was an unbelievable experience.</i>
-loos	werken → werkloos	Ik ben werkloos. <i>I am unemployed.</i>

NB There are more examples in Unit 57.

C Adjectives can also be derived from nouns. These can also take a variety of endings similar to the ones above: **zinloos geweld** *senseless violence*.

10 More information on adjectives – Exercises

1 Read the following description and underline the adjectives that have been derived from verbs. Write out the infinitive form of the verb. The first one has been done for you.

- a Als ik aan de zomer denk, dan hoor ik zoemende (zoemen) bijen, zingende vogels, en blije, schreeuwende kinderen.
- b Ik ruik zoete, exotische bloemen en pas gemaaid gras.
- c Ik zie gefilterd zonlicht door de groene bomen.
- d Ik proef geroosterd en scherp gekruid vlees. (proeven, *to taste*)

2 Write out the noun that goes with the following adjectives.

example: gedachteloos → de gedachte

- a mannelijk
- b schandalig
- c redelijk
- d ongelukkig
- e zinvol

3 Complete the following table. The first example is given.

Adjective	Noun	Verb
a fantastisch	de fantasie	fantaseren
b schriftelijk		
c gelovig		
d hoopvol		
e werkloos		
f brandbaar		

11 UNIT Adjectives: something nice...

This unit looks at more special uses of adjectives.

A Something nice

Adjectives used after *iets* (*something*), *niets* (*nothing*), *wat* (*something*), *veel* (*much*) and *weinig* (*little*) get an extra -s:

iets lekkers	<i>something nice (to eat)</i>
niets speciaals	<i>nothing special</i>
wat wits	<i>something white</i>

Er is vanavond weinig interessants op de televisie.

There isn't much of interest on television tonight.

B The big one and the small one

You can make Dutch adjectives into nouns simply by adding an **-e**. Normally these nouns are **de** words.

groot	<i>big</i>	de grote	<i>the big one</i>
klein	<i>small</i>	de kleine	<i>the small one</i>
oud	<i>old</i>	de oude	<i>the old one</i>
arm	<i>poor</i>	de arme	<i>the poor one/person</i>

Wilt u de grote of de kleine?

Would you like the big one or the small one?

If you're making an abstract noun (you're not referring to something physical) then it's a **het** word:

grapping   *funny*

het grappige *the funny thing*

Het grappige was dat...

The funny thing was that...

C Quantity

You can make adjectives of quantity such as **sommige** (*some*) into nouns by adding **-en**: **sommigen** (*some people*). These nouns always refer to people.

veel	<i>many</i>	velen	<i>many people</i>
weinig	<i>few</i>	weinigen	<i>few people</i>
alle	<i>all</i>	allen	<i>all people/everyone</i>
verschillende	<i>different/numerous</i>	verschillenden	<i>numerous people</i>
beide	<i>both</i>	beiden	<i>both people/ones</i>

Velen hebben dit boek al.

Many people already have this book.

1 Change the adjective in **bold** into an independent noun. Write out the whole sentence.

example: Ik heb een **blauwe** pen, maar ik wil liever een **zwarte** pen.

Ik heb een blauwe pen, maar ik wil liever een zwarte.

a Ik wil een **kleine** auto, maar mijn man wil een **grote** auto.

b Wilt u de **gele** bloemen? Nee de **rode** bloemen graag.

c Hans heeft een **leuke** docent, maar ik heb een **saaie** docent.

d Wie heeft het gedaan? Die **grote** jongen of die **kleine** jongen?

2 Something...? Use the words in brackets to finish these sentences following the example.

example: Wat wil je zien op video, iets (grappig) of iets (spannend)?

answer: Wat wil je zien op video, iets grappigs of iets spannends?

a Waar heb je trek in, iets (zout) of iets (zoet)?

b Er was veel (mooi) te zien in het museum.

c Ze hadden iets (speciaal) voor me georganiseerd op mijn verjaardag.

d Het maakt me niet uit wat we doen, zolang het maar niets (actief) is.

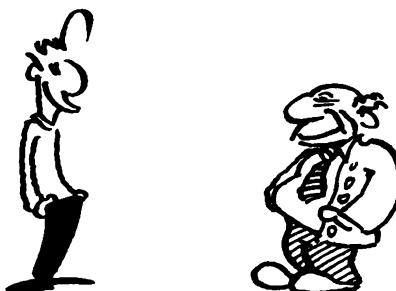
3 Finish the following sentences with the opposite of the first noun made from an adjective.

example: Welke tas is van jou, die grote of... ?

answer: Welke tas is van jou, die grote of die kleine?

a Ik weet niet welke ik mooier vind, die nieuwe of... ?

b Wie bedoelt u, die lange of... ?

c Wat voor televisie zal ik kopen, een dure of... ?

d Van de twee boeken vond ik dit de goede en dat... .

e Wat eetkamertafels betreft hebben we liever een ronde dan...

12 UNIT Comparative and superlative

Comparatives are words such as *bigger* and *better*; superlatives are words such as *biggest* and *best*.

A Use

Comparatives are patterns of language used to compare objects, people or ideas which are not equal, e.g. *I am older and wiser than you*. Superlatives are used to express that an object, person or idea surpasses everything else, e.g. *I am the greatest*.

B Form

adjective (basic form)	comparative (add -er)	superlative (add -st)
vreemd <i>strange</i>	vreemder <i>stranger</i>	vreemd st <i>strangest</i>
mooi <i>beautiful</i>	mooier <i>more beautiful</i>	mooist <i>most beautiful</i>

The spelling rules apply as normal (Units 4 and 5). Note these examples:

lief <i>nice</i>	liever <i>nicer</i>	liefst <i>nicest</i>
zat <i>drunk</i>	zatter <i>more drunk</i>	zatst <i>most drunk</i>
vies <i>dirty</i>	viezer <i>dirtier</i>	viest <i>dirtiest</i>

When using the superlative to state extreme characteristics you use the article *het*: *Mijn zoon is het snelst(e)*. *My son is the fastest*. The *-e* at the end of the superlative is optional.

In front of a noun the basic rules for adding an *-e* apply to both comparative and superlative. They adopt the article that goes with the noun:

mijn jongere broer

my younger brother

C Irregular forms

If the adjective ends in an *-r*, you must insert a *-d-* in the comparative. This doesn't apply to the superlative.

duur <i>expensive</i>	duurder <i>more expensive</i>	duurst <i>most expensive</i>
-----------------------	-------------------------------	------------------------------

A small number of adjectives do not follow the regular pattern in making comparatives and superlatives. The most important are:

goed <i>good</i>	beter <i>better</i>	best <i>best</i>
veel <i>much, many</i>	meer <i>more</i>	meest <i>most</i>
weinig <i>little, few</i>	minder <i>less, fewer</i>	minst <i>least, fewest</i>

D More/Most

Dutch equivalents of the English forms *more* and *most* also exist, but are used much less frequently.

De meest dynamische man die ik ken. *The most dynamic man I know.*

125 Comparative and superlative – Exercises

1 Complete the chart.

adjective	comparative	superlative
warm		
aardig		
vervelend		
hard		
zacht		

2 Do the same, but adjust the spelling where necessary.

zuur		
creatief		
representatief		
gemeen		
boos		
dik		
idioot		

3 Write whole sentences comparing these people, using the adjectives given. Write as many different sentences as you can.

zwaar
gespierd
jong
oud
vrolijk
depressief

13 UNIT

More on comparisons

This unit deals with direct comparisons (X is bigger/smaller than Y) and comparing like with like (X is as big as Y).

A Direct comparisons: positive

You can use the word **dan** (*than*) to compare two (groups of) objects, ideas or people directly:

Ik ben slimmer **dan** mijn zus. *I am smarter than my sister.*

NB Even though strictly speaking only the word **dan** is grammatically correct, language use has changed in recent years and the word **als** is now also widely used. Example:

Amsterdam is groter **als** Rotterdam. *Amsterdam is bigger than Rotterdam.*

B Direct comparisons: negative

If the comparison is negative, e.g. *X is not as old, strong, dirty as Y*, then you can use the following phrases:

C&A is **minder** duur **dan** Selfridges. *C&A is less expensive than Selfridges.*

C&A is **niet zo** duur **als** Selfridges. *C&A is not as expensive as Selfridges.*

C Comparing like with like

To do this you can use the following patterns: **even ... als** and **net zo ... als**:

Ik ben **even** belangrijk **als** jij. *I am as important as you.*

Ik verdien **net zo** veel **als** jij. *I earn as much as you.*

You can also use **een even...** **als** and **net zo'n...** **als**:

Cruijff was **een even** goede speler **als** Van Basten. *Cruijff was as good a player as Van Basten.*

Dynasty was **net zo'n** slechte serie **als** Dallas. *Dynasty was just as bad a series as Dallas.*

NB **Zo'n** = **zo** + **een**.

D Other patterns of comparing

- **hoe..., hoe...:** *Hoe langer ik erover nadenk, hoe bozer ik word. The more I think about it, the angrier I get.*
- **steeds...:** *We worden steeds ouder. We're getting older and older (or increasingly older).*

1 Positive: use the information provided to make positive comparisons.

example: ons huis – jullie huis (groot)

answer: Ons huis is groter dan jullie huis.

a zijn fiets – haar fiets (duur)

b mijn hoofdgerecht (*main course*) – mijn voorgerecht (*starter*) (lekker)

c deze foto's van mij – die foto's van jou (mooi)

d mijn voetbalteam – jouw voetbalteam (goed)

e de carrière van Madonna – de carrière van mijn tante Truus (succesvol)

2 Negative: use the information provided to make negative comparisons.

example: deze film van Spielberg – zijn vorige film (spannend)

answer: Deze film van Spielberg is niet zo spannend als zijn vorige film.

Deze film van Spielberg is minder spannend dan zijn vorige film.

a Amsterdam en Brussel – Londen (groot)

b de verfilming van het boek – het boek zelf (interessant)

c in Nederland wonen mensen – in de Verenigde Staten (weinig)

d de meeste van mijn collega's – de mensen op jouw werk (vriendelijk)

e de rest van mijn familie – mijn zus en ik (artistiek)

3 Give your own opinion – make sentences using the information provided. (The answers in the key are only an example.)

example: Queen – goede band – de Rolling Stones

answer: Queen is net zo'n goede band als de Rolling Stones.

a cricket – interessant – American football

b honden – lief – katten

c een Mercedes – comfortabele auto – een Rolls Royce

d pagers – handig – mobiele telefoons

e New York – dynamische stad – Londen

f een elektronische agenda – praktisch – een filofax

14⁵ UNIT Plural nouns

The vast majority of nouns in Dutch are made plural in a predictable way, but you need to know which of the three plural forms to use: **-en**, **-s** or **'s**.

A -en

In Dutch you make nouns plural in the majority of cases simply by adding **-en**:

fiets	fietsen	bicycles
antwoord	antwoorden	answers

Note that the spelling of the plural form may change. See the spelling rules in Units 4 and 5.

muis	muizen	mice
droom	dromen	dreams
duif	duiven	doves/pigeons
kop	koppen	mugs/heads

B 's

The form **-s** after a noun also exists and is mainly used after words which end in the letter patterns **-el**, **-em**, **-en**, **-er**, **-je**:

parel	parels	pearls
jongen	jongens	boys
computer	computers	computers
muisje	muisjes	(little) mice

C 's

The form **'s** is used after the vowels **-a**, **-i**, **-o**, **-u**, **-y**:

collega	collega's	colleagues
euro	euro's	euros
baby	baby's	babies

D Irregular forms

There are a few irregular forms which are quite unpredictable:

stad	steden	cities
bedrag	bedragen	amounts
kind	kinderen	children
ei	eieren	eggs

E Other plural forms are:

- The suffix **-heid** changes into **-heden**:
mogelijkheid   mogelijkheden   *possibilities*
- The Latin suffix **-us** changes into **-i**:
politicus   politici   *politicians*

1 Make the following nouns plural. Change the spelling where necessary.

example: brood	broden
a rol	h straat
b auto	i ezel
c kalender	j multomap
d manchet	k agenda
e brief	l kaas
f kaart	m medicus
g krant	n schoonheid

2 Make the following plural nouns singular. Change the spelling where necessary.

example: potlooden	potlood
a kisten	h tralies
b zonnevlekken	i hekken
c ruggen	j muren
d idioten	k gevangenissen
e partijen	l eieren
f Libanezen	mverantwoordelijkheden
g verliezen	n politici

3 Put the nouns in brackets into the plural. Change the spelling where necessary.

Om 3 uur gisterenmiddag is de Rabobank in Haarlem overvallen door drie gewapende (dief). Er waren op dat moment tien (klant) aanwezig in het bankkantoor. De (overvaller) eisten alle (bankbiljet) en (munt) uit de kluis. In eerste instantie weigerden de (bankbediende) het geld te overhandigen. Daarop trokken de (boef) hun (pistool) en vuurden drie (kogel) door het raam. (Kind) en (baby) begonnen te huilen. Twee van de aanwezige (bankrekeninghouder) waren getrainde (lijfwacht) en overmeesterden de (crimineel). Enkele ogenblikken later arriveerde de politie.

dief *thief* klant *customer* overvaller *attacker, raider* bankbiljet *bank note* munt *coin* bankbediende *bank assistant* boef *robber* kogel *bullet* bankrekeninghouder *account holder* lijfwacht *bodyguard*

15th Compound nouns

Compound nouns are made up of two or more words of which at least one should be a noun. They are written as one word.

- A** Compound nouns are formed by joining two words together. The new word takes the article from the last part of the word:

de bus + het station = het busstation *the bus station*

de telefoon + de gids = de telefoon gids *the telephone directory*

het huis + de kamer = de huis kamer *the living room/lounge*

- B** You sometimes need to add an **-s**, an **-e**, or **-en** between the two nouns.

The rules for this are rather complex and initially you are better off learning the forms as you encounter them. As a rule of thumb you add an **-s** if you can hear one in the pronunciation. You cannot hear the difference between an **-e** and an **-en**, but normally you add **-en** if the first word has an **-en** plural form:

schoonheidsbehandeling *beauty treatment*

liefdesverdriet *love sickness*

schoenenzaak *shoeshop* (plural of schoen is schoenen)

pannenkoek *pancake* (plural of pan is pannen)

- C** You can also form a compound word by adding the stem of a verb before the noun:

timmeren + de man = de timmerman *carpenter*

(timmeren = *to hammer*)

werken + de kamer = de werkkamer *workroom*

lezen + de tekst = de leestekst *reading text*

- D** Occasionally you can make a compound noun by adding another kind of word before the noun:

achter + de deur = de achterdeur *the backdoor*

linker + de kant = de linkerkant *the left side*

bij + de rol = de bijrol *the supporting role*

- E** Compound words can also be made from adjectives or verbs:

donker + rood = donkerrood *dark red*

spier + wit = spierwit *whiter than white*

1 Make compound nouns by linking words from the two columns.

The first one is done for you.

example: a-5 timmerman

a timmer	1 werk
b parkeer	2 eieren
c computer	3 brood
d paas	4 meter
e bejaarden	5 man
f eet	6 programma
g kunst	7 huis
h volkoren	8 tafel

2 Write these compound nouns out with the correct article.

example: de waren + het huis = het warenhuis (*department store*)het lichaam + s + de verandering de lichaamsverandering (*bodily change*)

a de computer + het bedrijf	g de tabak + s + de winkel
b de melk + de chocola	h het tarief + s + de verhoging
c de baby + het gehuil	i het verkeer + s + de deskundige
d het afval + de bak	j de president + s + de kandidaat
e het asfalt + de weg	k het konijn + en + het hok

3 Underline the compound nouns in the following article about a new charter company in the competitive travel market. The first two are done for you.

Op de sterk concurrentiërende reismarkt is er een nieuwe Nederlandse concurrent: de chartermaatschappij *Orange Air*. Deze heeft alleen weinig kans op succes dit jaar. Bijna alle zomerreizen zijn al via andere chartermaatschappijen geboekt. Bovendien gebruiken veel touroperators buitenlandse vliegmaatschappijen. Die zijn eenmaal goedkoper. En de vakantiegangers kiezen toch vaak voor de goedkoopste reizen. De nieuwe maatschappij gaat zich op de wintersportmarkt richten. Veel mensen hebben hun reizen voor het winterseizoen nog niet geboekt. Misschien zullen Nederlandse reisbureaus gebruik gaan maken van Orange Air voor hun wintersportreizen.

16 Nit | Diminutives

Diminutives are words which generally indicate the smallness of something. You can easily recognise them in Dutch because they end in -je.

A Basic form

The basic ending for diminutives is **-je**:

huis	huisje	little house
kind	kindje	little child
grap	grapje	(little) joke
schaap	schaapje	(little) sheep (NB not a lamb)

Note that the spelling rules apply when the plural is used, e.g. schapen schaapjes.

B Other endings

For reasons of pronunciation, different endings have developed. The rules for these are quite complex, but here are some guidelines:

- **-tje** after a long vowel and **-l**, **-r**, **-n** and after **-el**, **-en**, **-er** :
traan (tear)   traantje   kerel (bloke)   kereltje
schuur (shed)   schuurtje   computer   computertje
- **-pje** after a long vowel and **-m**:
boom (tree)   boompje   kraam (stall)   kraampje
- **-etje** after a short vowel and **-l**, **-m**, **-n**, **-r**, **-ng**
bonbon (praline)   bonbonnetje   kom (bowl)   kommetje
pil (pill)   pilletje   ding (thing)   dingetje
- **-kje** in some cases after **-ng**:
koning (king)   koninkje   beloning (reward)   beloninkje

C Use

Diminutives are used frequently in Dutch. They can indicate that something is small, but they also often refer to attitude:

- to show that you think something is not important:
Dat was een leuk verhaaltje.   *That was a nice story.*
- as a term of endearment:
Dag kereltje.   *Hello, my sweet little boy.*
- to show a positive attitude
In het zonnetje met een biertje.   *Lovely in the sunshine with a (nice glass of) beer*
- to show a negative attitude or even contempt:
Vreemd zaakje.   *Weird business, that.*
Wat een akelig ventje.   *What a horrible little man.*

1 Make the following nouns 'smaller' and change the article if needed.

example: de pen het pennetje

a het brood	h de stroom
b de label	i de ring
c het papier	j de woning
d het boek	k de tafel
e de wolk	l het idee
f de snor	m de tong
g de telefoon	n de bloem

2 Change the nouns in brackets in this old Dutch nursery rhyme into diminutives. Think about spelling changes.

Draai het (wiel) nog eens om,
klap eens in je (handen);
zet je (handen) in je zij,
op je (bol) allebei;
zo varen de (scheepen) voorbij.

*Turn the wheel once more
clap your hands
place your hands on your hips
now both on your head
The ships are passing by.*

3 Change the nouns in brackets into diminutives and indicate which of the following functions it fulfils:

- a to make smaller
- b to show lack of importance
- c to indicate a positive attitude
- d as a term of endearment
- e a negative attitude

NB Sometimes there is more than one function.

example: Kijk eens naar dat autootje. Function: a to make smaller, e a negative attitude.

- a Dag, (lieverd). Tot vanmiddag.
- b Ik moet mijn (artikel) nog afschrijven.
- c Die (studenten) denken altijd dat ze het beter weten.
- d Lekker (wijn).
- e In mei leggen alle (vogels) een ei.

17 Numbers: One, two, three

Numbers like one, two, three, 25, 99 etc. are called cardinal numbers.

A 0-30

Here are the cardinal numbers in Dutch up to 30.

0 nul				
1 een, één	6 zes	11 elf	16 zestien	21 eenentwintig
2 twee	7 zeven	12 twaalf	17 zeventien	22 tweeëntwintig
3 drie	8 acht	13 dertien	18 achttien	23 drieëntwintig
4 vier	9 negen	14 veertien	19 negentien	24 vierentwintig
5 vijf	10 tien	15 vijftien	20 twintig	25 vijfentwintig
26 zesentwintig	27 zeventientwintig, etc.	30 dertig		

- The number one is written with two accents éé if it can be confused with the article een (a/an).
- In Dutch all numbers are written as one word.
- Trema's (e.g. ë) are used to indicate the start of a new syllable, so that you know that 22 sounds like 'twee-en-twintig'
- The numbers 11–14 are irregular.

B 31-1000.000.000

Here are some more cardinal numbers.

31 eenendertig	111 honderdelf
32 tweeëndertig	125 honderdvijfentwintig
40 veertig	200 tweehonderd
50 vijftig	267 tweehonderdzevenenzestig
60 zestig	300 driehonderd
70 zeventig	350 driehonderdvijftig
80 tachtig	400 vierhonderd
90 negentig	1000 duizend
100 honderd	100.000 honderdduizend (een ton)
101 honderdeen	1000.000 een miljoen
102 honderdtwee	1000.000.000 een miljard

- The numbers 40 and 80 are irregular.
- Numbers over 1000 are usually pronounced in units of 100: 1250 = twaalfhonderdvijftig. When talking about years before 2000, you can also leave out the honderd: 1968 = negentienachten zestig, but 2003 = tweeduizenddrie.

17

Numbers: One, two, three – Exercises

1 Write out these sums in full as you would say them.

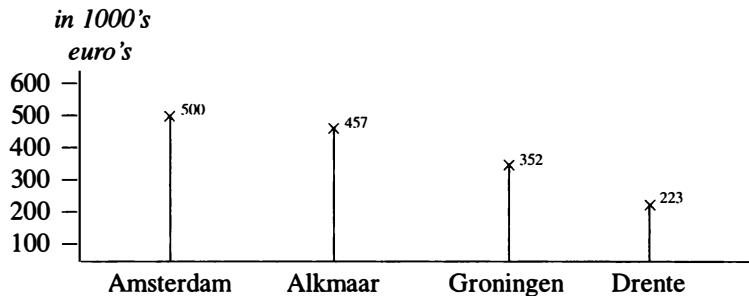
+ plus	- min	x keer	÷ gedeeld door	= is
--------	-------	--------	----------------	------

- a $2 + 6 = ?$ e $42 \div 7 = ?$
b $46 - 13 = ?$ f $72 \div 8 = ?$
c $99 + 23 = ?$ g $12 \times 5 = ?$
d $7 \times 8 = ?$ h $88 - 12 = ?$

2 You are checking the contents of the kitchen in the hotel where you're working. Write the list in full.

- a _____ kopjes (101)
b _____ ontbijtbordjes (75)
c _____ grote borden (82)
d _____ kommen (96)
e _____ messen (365)
f _____ vorken (238)
g _____ lepels (418)

3 The graph shows how much an average three-bedroom house costs per region or city. Write out in full the average price for each town.

4 How much is this? Write out in numbers.

- a drie ton
b acht miljard
c zesenvijftig miljoen
d negenduizendachthonderdachtenzestig
e zevenentwintig honderdvijfentwintig

18th Numbers: First, second, third

Numbers like eerste (first), tweede (second), derde (third), vijfentwintigste (twenty-fifth) are called **ordinal numbers**.

A Ordinal numbers in Dutch are formed by adding **-de** or **-ste** to the cardinal numbers. When you write these in numbers you add **-e**:

1e eerste	11e elfde
2e tweede	12e twaalfde
3e derde	13e dertiende
4e vierde	14e veertiende
5e vijfde	15e vijftiende
6e zesde	16e zestiende
7e zevende	17e zeventiende
8e achtste	18e achttiende
9e negende	19e negentiende
10e tiende	20e twintigste

Note that **eerste** en **derde** are irregular.

B From 20 onwards most ordinal numbers end in **-ste**. Only those ending with a number under 19 (apart from 1 or 8) end in **-de**:

21e	eenentwintigste
26e	zesentwintigste
33e	drieëndertigste
57e	zevenenvijftigste
100e	honderdste
103e	honderd(en)derde
117e	honderd(en)zeventiende
136e	honderd(en)zesendertigste
548e	vijfhonderd(en)achtenveertigste
1000e	duizendste
1000.000e	miljoenste

C Dates

You can use ordinal numbers in Dutch to indicate dates, but mainly when you are using the number without indicating the month. When you do mention the month, you normally use the cardinal number. Compare:

Ik ben op twaalf januari jarig. *My birthday is on the twelfth of January.*
Joop komt op de vijftiende. *Joop is coming on the fifteenth.*

18th Numbers: First, second, third – Exercises

1 Write these numbers out in Dutch.

e.g. 4th vierde

- a 2nd
- b 5th
- c 12th
- d 13th
- e 219th
- f 89th
- g 53rd

2 Write these numbers out as you would say them in Dutch.

- a De (1st) baby die dit jaar is geboren.
- b Hij heeft de (3rd) prijs gewonnen.
- c Karel de Grote is in de (8th) eeuw geboren.
- d De (millionth) bezoeker van de tentoonstelling kreeg een vrijkaartje.
- e Ik zeg het nu voor de (152th) keer.
- f Het is morgen zijn (22nd) verjaardag.
- g Pas op de (53th) traprede.

3 Write out these dates in Dutch.

- a Vandaag is het de (15th).
- b Remi is geboren op de (23rd).
- c Kim is jarig op de (17th) van de maand.
- d Ik moet dit afhebben op de (31st).

4 Ordinal or not? Write the numbers between brackets out as an ordinal or cardinal number as appropriate.

- a Klaas is jarig op (11) december.
- b Mijn ouders komen op de (14).
- c De nieuwe brug wordt (15) augustus geopend.
- e De koningin is jarig op (31) januari.
- f Maar haar verjaardag wordt op (30) april gevierd.
- g De scholen in het noorden beginnen weer op de (6).

19 Numbers: $\frac{1}{2}$, 7°, 15%

In daily activities you will come across the use of numbers in mathematical terms, such as fractions, decimals and percentages. This generally corresponds with the English use of numbers, apart from the use of points and commas.

A Commas, points

- In Dutch decimals you use commas instead of decimal points. In speaking you say the comma out loud: 2,3 twee komma drie 2.3 *two point three*.

NB The expression **nul komma nul** means *nothing at all*.

- Decimal points are used in Dutch instead of commas to indicate multiples of thousands:

6.900.000

6,900,000

B Fractions

Here are some examples:

1/2 een half / halve

1/4 een vierde / een kwart

3/4 drie vierde / drie kwart

1/3 een derde

2/3 twee derde

5/8 vijf achtste

But note the following:

- $1\frac{1}{2}$ = anderhalf.
- If $\frac{1}{2}$ is used as an adjective, and if you need to add an **-e** (see Unit 9), then **half** changes into **halve**.

C Percentages, degrees

3% drie procent.

Because temperatures are always measured in centigrade you don't have to add the letter C: 27° **zevenentwintig graden**.

If the temperature is close to zero you can add the phrase **boven nul**:

2° **twee graden boven nul** (*above zero*).

If the temperature is below zero, you can say:

-2° **twee graden onder nul** or **min twee**.

19 Numbers: $\frac{1}{2}$, 7°, 15% - Exercises

1 Write these fractions as you would say them. If there are two possibilities write them both down.

e.g. 0,25 nul komma vijfentwintig

- a 0,13
- b 6,22
- c 32,05
- d 0,0
- e $\frac{1}{4}$
- f $\frac{5}{6}$
- g $\frac{2}{3}$

2 Change these English numbers as you would write them in Dutch.

e.g. 6.3 6,3

- a 1,900
- b 200,000
- c 3,825
- d 2,670,000
- e 0,4
- f 1.13
- g 8.17

3 What's the temperature? Write sentences about the temperatures in the chart. If there is more than one possibility, write both options.

Amsterdam	5°
Londen	9°
Athene	19°
Bonn	1°
Moskou	-8°

4 Where are they going to? Use the graph to write sentences in Dutch about the holiday destinations of the Dutch last year.

NB If the subject of the sentence is a percentage you use the singular form of the verb, unlike in English.

38% 20% 13% 18% 5% 6%

Frankrijk Spanje Engeland Italië VS/Canada elders (elsewhere)

Vorig jaar ging achttien procent van de Nederlanders naar Frankrijk.

20 UNIT 5 Weights, measurements, time

A Weights

- 1 gram
- 1 ons (100 gram)
- 1 pond ($\frac{1}{2}$ kilo, 500 gram)
- 1 kilo (twee pond, 1000 gram)
- 2 liter

You don't normally use the plural forms of these weights.

You don't use the expression *of* in Dutch:

twee pond kaas	<i>two pounds of cheese</i>
twee liter melk	<i>two litres of milk</i>

B Measures

1 mm	een millimeter
9 cm	negen centimeter
5 m	vijf meter
3 m ²	drie vierkante meter
100 km	100 kilometer

You don't normally use the plural forms of these measurements.

C Time

1 minuut	5 minuten	1 week	3 weken
1 kwartier	3 kwartier	1 maand	2 maanden
1 uur	6 uur	1 jaar	5 jaar
- een half uur

You don't normally use the plural forms of **kwartier**, **uur** and **jaar**.

D Expressions of time

There are various expressions related to time.

 zoveelste, hoeveelste, laatste. There is no direct equivalent of the words **zoveelste** and **hoeveelste** in English.

De hoeveelste is het vandaag? *What is the date today?*

Ik doe dit nu voor de zoveelste keer. *I am doing this for the umpteenth time.*

E Approximations

een maand of twee	<i>a month or two.</i>
een minuut of vijf	<i>a minute or five</i>
Hij loopt tegen de 50.	<i>He is close to 50.</i>
Het is rond de 20 euro.	<i>It's about 20 euros.</i>
Het is ongeveer 15 euro.	<i>It's about 15 euros.</i>

20 Weights, measurements, time – Exercises

1 How much do the following weigh? Write sentences in Dutch. Give alternative ways of saying it, if appropriate.

e.g. Het potje pindakaas weegt 250 gram.
Het potje pindakaas weegt een half pond.

de bananen
300 g

de kaneel
35 g

de drop
100 g

het stuk kaas
750 g

2 Ask for the following in Dutch.

- e.g. 30 g of curry powder (kerrieopoeder) 30 gram kerrieopoeder
a 200 grams of ham (ham)
b 500 grams of sugar (suiker)
c 1½ kilos of cheese (kaas)
d 250 grams of biscuits (koekjes)
e 3 litres of milk (melk)

3 Answer the following questions in Dutch using the information between brackets. Sometimes there is more than one option.

Note the use of the Dutch preposition over where in English in is used.

- e.g. Wanneer ben je klaar? (in about three quarters of an hour)
Over een kwartier of drie.
a Wanneer kom je? (in about 5 minutes)
b Wanneer heb je dat af? (in about 2 hours)
c Wanneer heb je vakantie? (in about 3 weeks)
d Wanneer moet je je werkstuk inleveren? (in about 2 months)
e Hoe oud is zij? (she is close to 40)
f Hoeveel kost die lamp? (it is about 35 euros)

4 Write these measures out as you would say them.

- e.g. 3 mm drie millimeter
a m
b m²
c 50 km
d 1
e 7 cm

21 UNIT Personal pronouns (1)

Personal pronouns are words like **I, you, he and me, him, us etc.**
These words often refer to people.

A Function

Personal pronouns are divided into subject and object pronouns.

- **Subject pronouns** are used as the subject of the sentence, which means that the person(s) to whom the subject pronoun refers is/are performing the action: **ik voetbal, hij voetbalt**. The verb changes its form depending on the subject pronoun used.
- **Object pronouns** function as the object in the sentence, which means that the person(s) to whom the object pronoun refers is/are *not* performing the action which is expressed in the verb: **ik hou van hem, maar hij houdt niet van mij**.

B Form

	Subject pronouns		Object pronouns		
singular	ik ('k)	<i>I</i>	mij (me)	<i>me</i>	
	jij (je)	<i>you (informal)</i>	jou (je)	<i>you (inf.)</i>	
	u	<i>you (formal)</i>	u	<i>you (form.)</i>	
	hij (ie)	<i>he</i>	hem ('m)	<i>him</i>	
	zij (ze)	<i>she</i>	haar (d'r)	<i>her</i>	
	het (t)	<i>it</i>	het ('t)	<i>it</i>	
plural	wij (we)	<i>we</i>	ons	<i>us</i>	
	jullie	<i>you (informal)</i>	jullie	<i>you (inf.)</i>	
	u	<i>you (formal)</i>	u	<i>you (form.)</i>	
	zij (ze)	<i>they</i>	hen/hun* (ze)	<i>them</i>	

The pronouns which are given in brackets are the unstressed versions. Not all pronouns have an unstressed version.

*In everyday Dutch language **hen** and **hun** are interchangeable.

C In speech you can use both stressed and unstressed forms, although people use the unstressed version more frequently. In writing, you mainly use the stressed form, although the forms **je, ze, we** and **me** are also frequently used. You *must* use the full form when:

- you want to stress the pronoun or emphasise a contrast:
Ik ga niet naar Amsterdam, hij gaat. I am not going to Amsterdam, he is.
- the pronoun is used on its own, i.e. without a verb:
Jij hebt het gedaan. Wie, ik? Ja, jij. You have done it. Who, me? Yes, you.

1 Fill in the correct full and stressed subject pronoun. (The English is given in brackets.)

- a __ ben tandarts. Wat voor werk doe __? (I, you)
b __ gaan vanavond naar het Nationaal Ballet. (we)
c __ gaan zeker niet mee? (you plural)
d __ komt elke dag laat thuis. (he)
e __ zitten altijd te roddelen (to gossip). (they)
f __ is verliefd op Jan. (she)
g Wilt __ nog een kopje koffie? (you formal)
h __ is nog vroeg. (it)

2 Fill in the correct subject pronoun, using the stressed and full form only when needed.

- a Gaat __ op vakantie dit jaar? (you formal)
b Nee, __ blijven lekker thuis. (we)
c Kunnen __ vanavond eten klaar maken? (you plural)
d Begrijp __ wat dat betekent? __ begrijp het niet. (you, I)
e __ heeft alweer haar huiswerk niet gemaakt. (she)
f __ hebben nog niet betaald. (they)
g __ moet niet zo boos worden. (you)

3 Fill in the correct object pronoun, using the stressed form only when needed.

- a Kom je met __ mee? (us)
b Kan jij die brief aan __ geven? Aan wie? Aan __? (them, them)
c Hoe vaak schrijf je __? (him)
d Geef __ maar een wit wijntje. (me)
e Ik bel __ morgen op. (you formal)
f Geloof je __? Nee, ik geloof __. (him, her)
g Je houdt niet meer van __. (me)
h Ik geef __ nog een kans. (you plural)
i Ga zitten. Ik zet koffie voor __. (you)

22 NIT | Personal pronouns (2)

Addressing people and referring to things.

A Addressing people

- Informal:** The pronouns **je** and **jij** are informal and used when speaking to people with whom you are on a first name basis, e.g. children, young people, relatives, friends, acquaintances, colleagues.
- Formal:** The pronoun **u** is the polite form of addressing people with whom you are not on a first name basis, e.g. people you don't know, such as shop assistants (unless very young) and people to whom you wish to show respect or social distance, such as your boss.

B Referring to things (singular)

In English when you refer to an object or an idea you use the pronoun *it*. In Dutch you use either **het** or **hij**. Which one you use depends on the gender of the noun you are referring to:

	subject pronoun	object pronoun
to a het word	het	het
to a de word	hij	hem

Wat vind je van het boek?

Het is spannend.

Waar is de tv gids?

Hij ligt daar.

Heb je het boek gelezen?

Ja, ik heb **het** gelezen.

Heb je de trein gehaald?

Nee, ik heb **hem** gemist.

What do you think about the book?

It is exciting

Where is the tv guide?

It is there.

Have you read the book?

Yes, I have read it.

Did you (manage to) catch the train?

No, I missed it.

C Referring to things (plural)

In Dutch you use the pronoun **ze** to refer to things or ideas both as a subject and as an object pronoun (in English *they* and *them*, respectively).

Ze zijn niet lekker. (de chocolaatjes) *They are not nice (the chocolates)*

Heb je **ze** verstuurd? (de brieven) *Did you send them? (the letters)*

D Die

The demonstrative pronoun **die** is frequently used as an alternative to refer to **de**-words instead of **hij** (singular) and **ze** (plural).

Staat de koffie klaar?

Ja, **die** staat klaar.

Heb je de brieven verstuurd?

Ja, **die** heb ik verstuurd.

Is the coffee ready?

Yes, it is ready.

Did you send the letters?

Yes, I've sent them.

1 Fill in the appropriate subject pronoun *je/jij* or *u*.

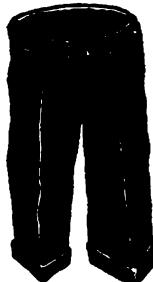
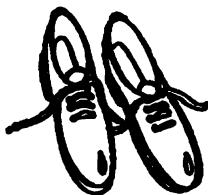
- a Jan, kom __ morgen ook? (to a friend or acquaintance)
- b Weet __ misschien hoe laat het is? (to an adult you see in the street)
- c Kun __ dit even voor me doen? (to a colleague)
- d Kunt __ me helpen? (a child to an adult)
- e Heeft __ deze een maat groter? (to a shop assistant)

2 Fill in the appropriate subject or object pronoun *hij, hem, het* or *ze*.

- a Hoe duur zijn de appels? __ zijn 2 euro per kilo.
- b Ben je blij met de nieuwe computer? Nee, __ werkt niet goed.
- c Wanneer zijn de foto's klaar? __ zijn morgen al klaar.
- d Hoe laat vertrekt de trein? __ vertrekt om negen uur precies.
- e De wasmachine werkt niet goed. Is __ alweer kapot?
- f Waar is het lijstje met adressen? __ zit in je agenda.
- g Heb je de artikels gelezen? Ja, ik heb __ gisteren gelezen.
- h Zet jij de afvalbak buiten? Ja, ik zal __ straks buiten zetten.

3 Fill in the pronoun, using *die* where appropriate.

- a Waar staat de Martinitoren? Die staat in Groningen.
- b Heb je de wijn geproefd? Ja, __ heb ik geproefd.
- c Is het museum's zondags open? Nee, __ is 's zondags gesloten.
- d Passen de schoenen je nog? Ja, __ passen me nog.

- e Waarom koop je de broek niet? __ is te duur.
- f Wil je het bandje nog een keer horen? Ja, ik wil __ nog een keer horen.
- g Heb je Rembrandts zelfportretten al gezien? Nee, __ heb ik nog niet gezien.

23 UNIT Possession

Possessive pronouns indicate ownership and work in Dutch the same way as English my, your, his, etc.

A Form

The possessive pronouns in Dutch look like this:

	Stressed	Unstressed	
singular	mijn	(m'n)	my
	jouw	je	your (informal)
	uw	—	your (formal)
	zijn	(z'n)	his
	haar	(d'r)	her
plural	ons/onze	—	our
	jullie	je	your (informal)
	uw	—	your (formal)
	hun	—	their

B Use

The stressed forms of the possessive pronouns are generally used in writing, and in speech to indicate contrast, for example:

Het is niet **jouw** CD maar **haar** CD. *It isn't your CD but her CD.*

The unstressed forms are more commonly used in speech. The unstressed forms in brackets are usually considered too informal to use in writing.

Ons is used before **het** words and onze is used before **de** words:

Dit is **ons** huis en **onze** auto. *This is our house and our car.*

C Other forms

Comparable to English 's, you can also use a simple -s in Dutch. You don't use an apostrophe in Dutch, except where the additional s would alter pronunciation (see Units 4 and 5)

Dit is Johns hond.

This is John's dog.

Het zijn Marina's kinderen.

They are Marina's children.

However, it is much more common in Dutch to express possession with the word **van**:

Is dit boek van David?

Is this David's book?

Dat is een vriendin van ons.

That's a friend of ours.

English *mine*, *yours*, etc. is usually: **die/dat + van + object pronoun** (for object pronouns, see Unit 21). **Die** is used to refer to **de** words, and **dat** to **het** words.

Is dit mijn boek of dat van jou?

Is this my book or yours?

Zijn auto is rood, die van haar is zwart.

His car is red, hers is black.

1 Fill in the correct possessive pronoun.

- a *your* Ik denk dat dit ___ boek is.
- b *his* Heb je gezien dat Harry ___ haar heeft geverfd?
- c *our* Dit is ___ eigen huis.
- d *her* Hoe laat gaat Linda 's ochtends naar ___ werk?
- e *your (plural)* Geef ___ jassen maar, ik hang ze wel op.
- f *their* Theo en Marion kunnen ___ sleutels niet meer vinden.
- g *my* Weet je waar ___ paspoort is?
- h *our* Ik heb geen idee waar we ___ auto hebben geparkeerd.
- i *his* De buurman wandelt elke ochtend en avond met ___ hond.

2 Follow the instructions.

example: Ask if this is Ans' car.

answer: Is dit de auto van Ans? or: Is deze auto van Ans?

- a Ask if this is David's diary (de agenda).
- b Answer that it is Erwin's diary.
- c Ask whether we're going in Esther's car.
- d Answer that we are going in Esther's car.
- e Say that you're driving your parents' car.
- f Say that your brother's computer cost 1500 euros.
- g Ask whether Josje's father is coming too.
- h Answer that only Josje's mother is coming.

3 Complete these sentences in Dutch using **die/dat + van + object pronoun**.

- a Mijn mobiele telefoon ligt hier, waar is (*yours* – singular/informal)?
- b Gaan we met jouw auto of (*mine*)?
- c De buren willen onze fax gebruiken want (*theirs*) doet het niet.
- d Mijn bril was 150 euro, maar Marloes zegt dat (*hers*) goedkoper was.
- e Welk horloge vind je mooier, (*his*) or (*mine*)?

24^{Unit} Basic information on verbs (1)

This unit takes a look at verbs in general: how can you recognise them? where can you find them? what do they do?

A What's a verb?

Verbs are 'do'-words and often describe an action or activity: **rennen**, *to run*, **schreiben**, *to write*, **denken**, *to think*.

Some verbs don't describe an action or activity as such, but are combined with other verbs for different purposes. Examples are auxiliaries and modal verbs (see Units 25 and 29–31).

B What do verbs look like?

The basic form of the verb is called *the infinitive*. This form of the verb is usually easy to recognise in Dutch since most infinitives end in **-en** (in English the infinitive is the form of the verb preceded by *to*). Here are some examples:

werken	<i>to work</i>
slapen	<i>to sleep</i>
winnen	<i>to win</i>

However, verbs also change their form. Most of the forms a verb can take are based on the *stem* of the verb. The stem can be found by taking **-en** from the infinitive. Remember that the spelling rules apply (see Units 4+5), so vowels may be doubled or consonants taken away. For example:

infinitive werken *to work*   **stem** werk   **present tense** kijken *to look*   **stem** kijk   **past tense** slapen *to sleep*   **stem** slaap   **past participle** winnen *to win*   **stem** win

Different endings can be added to the stem of the verb in different circumstances. In the present tense, **-t** or **-en** can be added to the stem, (see Unit 26), and in the imperfect **-te(n)** or **-de(n)** (see Unit 38), and for the past participle you add **ge-** to the beginning and a **t** or a **d** to the end (see Unit 34).

C Which form?

As you have seen, verbs can take different forms. Which form you need depends on the tense and subject of the sentence (who or what you're talking about). For **ik** in the present tense, for instance, you simply need the stem of the verb, but for **jij**, **hij** and **zij** you add a **-t**, and in the imperfect you add either **-te** or **-de** for all of these. The rules for the various verb forms are explained under each tense individually.

There are also irregular verbs which don't follow these rules (**gaan**, *to go*, for instance, or **zijn**, *to be*) and have unusual looking forms (**ging**, *went*, for instance, or **bent**, *are*). For more irregular verbs, see Units 99 and 100.

- 1 Underline the verbs in the following two texts. The second text is quite a difficult one on purpose – it'll be good practice to work on a text which you don't understand completely.

A Nederland en België

Er wonen in Nederland ongeveer 15 miljoen mensen. België, ten zuiden van Nederland, heeft zo'n 10 miljoen inwoners. Aan het begin van de negentiende eeuw hoorden zowel het noorden (nu Nederland) als het zuiden (nu België) bij het Koninkrijk der Nederlanden, dat na de val van Napoleon was gevormd. In 1830 scheidde het zuiden zich af en werd de staat België gevormd. In het noorden van België, in Vlaanderen, woont iets meer dan de helft van alle Belgen en spreekt men Nederlands.

B Het Klimaat

Klimaatverandering kan voor het leven op aarde verstrekkende gevolgen hebben. Zo leidde een daling van de temperatuur met enkele graden tijdens de ijstijden ertoe dat grote gebieden voor bepaalde planten en diersoorten totaal onleefbaar werden – waardoor bijvoorbeeld de mammoet gedoemd was uit te sterven. De klimaatverandering tijdens de ijstijden had natuurlijke oorzaken, waarbij veranderingen in de baan van de aarde rond de zon een belangrijke rol speelden. Nu is het de mens die het klimaat op aarde verandert.

Source: *Klimaatverandering*, Dutch Ministry of VROM (housing, planning and the environment) brochure

- 2 Once you've checked your answers to Exercise 1, have another look at both texts, and try to establish which verb goes with which subject (and whether this subject is singular or plural). Don't worry if you find this exercise difficult. You might want to try it again at a later stage in your studies.

25th Basic information on verbs (2)

This unit deals with some basic information on the function of verbs and their position.

A Main function

One of the main functions of a verb, apart from describing an action, is to give an indication of tense – to indicate whether you are talking about the past, present or future. Usually only the first verb in a sentence adapts its form to indicate tense; this verb is called the finite verb. For the other verbs you don't indicate tense; you either use the whole verb (the infinitive) or a past participle.

Marie wilde het niet nu **bespreken**. *Marie didn't want to discuss it now.*

B Combination verbs

Some verbs can be combined with other verbs with different effect:

- Modal verbs like **willen** (*to want*), **moeten** (*must/have to*) and **kunnen** (*can/be able*) add meaning to a sentence to indicate that you *want* to do something, or you *have* to do something, for instance. Modal verbs are discussed in Units 29–31:

Jantien wil een huis kopen. *Jantien wants to buy a house.*

Hij moet de huur betalen. *He has to pay the rent.*

- The verbs **hebben** (*to have*) and **zijn** (*to be*) can be used as auxilliary verbs together with other verbs to form the perfect tenses.

Jan-Peter heeft een huis gekocht. *Jan-Peter has bought a house.*

De buren zijn in Egypte geweest. *The neighbours have been to Egypt.*

C Where can I find them?

Practically all sentences contain a verb. The finite verb in a Dutch sentence is put in second position (the second 'item' in the sentence) and all the other verbs are put at the end of the sentence. Note that you'll find a verb at the very beginning of some questions, and that word order changes in sub-clauses (see Unit 67–75).

Ik voetbal elke dag. *I play football every day.*

Ik moet elke dag werken. *I have to work every day.*

Ga jij morgen naar het feest? *Are you going to the party tomorrow?*

The first position can be taken by a group of words:

John en Ans zijn er nog niet. *John and Ans aren't there yet.*

And the verb(s) in final position can be followed, for instance, by word groups starting with a preposition (see Unit 83).

We gaan morgen met Jonas zwemmen in het nieuwe zwembad.

We're going swimming with Jonas tomorrow in the new swimming pool.

1 In the following sentences, indicate which is/are the finite verb(s).

- a Ik ben nog nooit in Rome geweest.
- b Mogen wij de rekening hebben?
- c Wanneer viert Remco zijn verjaardag?
- d Ik weet niet hoe hij heet.
- e Marijke had nooit gedacht dat ze die baan zou krijgen.
- f Moet ik elke avond de afwas doen?
- g Die brief is verstuurd op de vierentwintigste.
- h Zonder make-up zul je mij niet op straat zien lopen!
- i Ik heb die oude LP's weggegooid omdat je toch geen platenspeler meer hebt.
- j Ondanks deze slechte resultaten moeten we toch positief aan de toekomst werken.

2 Indicate whether the underlined verbs are in second or in final position and explain why they are in this position, choosing from the following options:

- 1 It's a past participle in final position.
  - 2 It's an infinitive in final position.
  - 3 It's the finite verb moved to the end of a sub-clause.
  - 4 It's the finite verb in a main clause.
- a Deze poster heb ik van een vriend gekregen.
  - b Waar heb ik de afstandsbediening van de TV gelegd?
  - c Peter zei dat hij deze week vrij had.
  - d Al mijn collega's op mijn afdeling zijn gisteravond uit eten geweest.
  - e Jeannette wil eigenlijk liever een kleurenprinter kopen.
  - f Als ik mijn bonus krijg, ga ik direct een nieuwe stereo kopen.
  - g Wil je eerst iets drinken of zullen we meteen aan tafel gaan?
  - h Zulke taal wil ik nooit meer horen!

26 NIT Present tense (1)

This unit gives the basic rules for forming the present tense for regular verbs.

A General

As in English, the endings of verbs change depending on the subject. With *regular verbs*, the rules for this are simple and easy to learn, but you must understand the concepts of *infinitive* and *stem*.

B Infinitive

The infinitive is the full form of the verb and in Dutch generally ends in -en: **geven** (*to give*), **drinken** (*to drink*), **typen** (*to type*) etc.

C Stem

The *stem* is generally formed by taking off the -en of the infinitive.

<i>infinitive</i>	<i>stem</i>
werken <i>to work</i>	werk

Don't forget to apply the spelling rules when forming the stem:

spelen <i>to play</i>	→ speel
stoppen <i>to stop</i>	→ stop
schrijven <i>to write</i>	→ schrijf
genezen <i>to cure</i>	→ genees

D Form

The present tense is formed by adding the following endings to the stem:

<i>subject</i>	<i>verb</i>	<i>inversion</i>
ik	werk	
jij/je	werk t	werk jij?
u	werk t	
hij/zij/het/	werk t	
wij/we	werken	
jullie	werken	
zij	werken	

E Inversion

Inversion means reversing the place of the verb and the subject. This happens for instance when asking a question:

Woont Lex in Utrecht? *Does Lex live in Utrecht?*

It is important to remember that in the present tense you drop the -t at the end of the verb, when **jij** or **jij** come after the verb. This happens only with **jij** and **jij** and applies to all verbs:

Jij drinkt veel.

You are drinking a lot.

Drink jij wijn?

Do you drink wine?

1 Find the stem of the verbs below.

a helpen	e tuinieren
b wandelen	f ontbijten
c fietsen	g vergaderen
d schilderen	h roddelen

2 As above, but note that you need to apply the spelling rules.

a nemen	g zwemmen
b lopen	h stappen
c koken	i lezen
d maken	j reizen
e studeren	k geloven
f slapen	l blijven

3 Fill in the correct form of the verb between brackets.

- a Ik ___ altijd lekker. (slapen)
- b Jannie ___ nu samen met Bas. (wonen)
- c Wim ___ morgen een dagje thuis. (blijven)
- d Ineke ___ met roken (stoppen)
- e Het ___ minstens 10 graden. (vriezen)
- f Jullie ___ zeker ook? (komen)
- g Ik ___ altijd in de keuken. (ontbijten)

4 Fill in the correct form of the verb in brackets, taking note of inversion.

- a Ik help Karin vandaag met haar huiswerk. ___ jij haar morgen? (helpen)
- b Geert verdient veel geld. ___ jij net zo veel? (verdienen)
- c Goed, Hans neemt een wijntje. En jij? ___ jij een biertje? (nemen)
- d Jij ___ weinig fouten in je Nederlands. (maken)
- e ___ je je andere talen net zo goed? (spreken)
- f Jij ___ veel, hè? (lezen)
- g Ik ga zo weg. ___ jij nog even? (blijven)
- h Jij ___ hem toch niet, hè? (geloven)

27 Present tense (2)

This unit gives some common irregular forms of the present tense.

- A** Some verbs in Dutch do not follow the regular pattern set out in the previous unit. There are no clear rules about how these irregular verbs change their form, so you have to learn them by heart. The most common and important ones are **hebben**, *to have* and **zijn**, *to be*.

	hebben	zijn
ik	heb	ben
jij	hebt	bent
u	heeft/hebt*	bent
hij/zij/het	heeft	is
wij	hebben	zijn
jullie	hebben	zijn
u	heeft/hebt	bent
zij	hebben	zijn

*Heeft is the formal version to go with **u**. Increasingly the form **hebt** is used. This applies to both singular and plural forms of **u**.

B Komen, doen, gaan

These verbs are also irregular:

	komen (to come)	doen (to do)	gaan (to go)
ik	kom	doe	ga
jij/je	komt	doet	gaat
u	komt	doet	gaat
hij/zij/het	komt	doet	gaat
wij	komen	doen	gaan
jullie	komen	doen	gaan
u	komt	doet	gaat
zij	komen	doen	gaan

C Modal verbs

Some modal verbs also have irregular forms. See Unit 30 for the full list.

1 Wat hebben ze? What have they got? Fill in the correct form of the verb *hebben*.

- a Jaapje ____ de waterpokken.
- b Sieme ____ een computer.
- c Ik ____ een vriendje.
- d ____ jij een auto?
- e Wij ____ een feestje vanavond.
- f Zijn ouders ____ veel geld.
- g Jij ____ een naaimachine, hè?

de waterpokken *chicken pox*   naaimachine *sewing machine*

2 Wat zijn ze? What are they? Fill in the correct form of the verb *zijn*.

- a Marieke ____ blij.
- b Jij ____ mooi slank.
- c Wij ____ goede vrienden.
- d Het ____ een goed idee.
- e Ik ____ bij Louise thuis.
- f Jullie ____ erg vervelend.
- g ____ jij tevreden?

3 Complete each sentence with an appropriate verb from the box.

gaat	komen	doet
doe	komt	kom
ga	doen	gaan

- a Robert ____ de huishouding.
- b Petra ____ vanmiddag naar haar werk.
- c Ik ____ de boodschappen.
- d Jij ____ toch ook, hè?
- e Nee, maar Sandra en Hugo ____ wel.
- f Jullie ____ veel dingen in de vakantie, zeg.
- g Ik ____ morgen even langs.
- h Wij ____ dit jaar naar de Pyreneeën.
- i Leuk hoor. Ik ____ naar Peru.

28th Present tense (3) – use

A Here and now

As you would expect, the Dutch use the present tense to talk about the here and now: *Ik schrijf een brief.* *I am writing a letter.*

B Future

People very frequently use the present tense in Dutch to talk about the future:

Ik werk morgen in Haarlem. *I am working in Haarlem tomorrow.*
The effect is more snappy than using the future tense with the verb **zullen**.

C Past

Occasionally, as in English, the present tense is used when talking about past events. This is used particularly to liven up an account:

Ze grijpen hem en sleuren hem van zijn fiets. *They grab him and drag him from his bike.*

D Past and present

An important difference with English is that you use the present tense in Dutch when you talk about a certain time period which started in the past and continues in the present. In English you use the perfect tense in those situations.

Ik woon hier al tien jaar. *I have been living here for ten years already.*

Ik werk hier pas 3 weken. *I have been working here for only three weeks.*

If you mention *the time period* specifically, you must use **al** or **pas** or another adverb indicating time, such as **sinds**, or **nu**:

Ik kom nu twee jaar op deze camping. *I have been coming to this campsite for two years now.*

Ik ben al 3 weken ziek. *I have been ill for three weeks.*

Note that **al** and **pas** are not neutral and indicate the attitude of the speaker:

al = the speaker thinks it has been a long time.

pas = the speaker thinks it has been a short time.

E Now!

To indicate that something is happening *now*, you can use:

- **zijn... aan het** + infinitive.
- **zitten/liggend/staan... te** + infinitive.

With **zitten/liggend/staan** (*to sit/lie/stand*) you add information about the position of the person/animal performing the action.

NB You can also use these structures in the past tense.

De kinderen zijn lekker aan het spelen. *The children are playing nicely.*
Renee zat een boek te lezen. *Renee was reading a book.*

1 For each of the following sentences say why the present tense is used: a) talking about the here and now; b) talking about the future; c) livening up an account of the past; or d) talking about the past and the present.

- a De bankovervallers grijpen het geld en rennen weg.
- b Ik ben er morgen om half 10.
- c We werken al 8 jaar samen.
- d Louise slaapt slecht sinds ze in verwachting is.
- e We komen echt wel op tijd.

bankovervaller *bankrobber* in verwachting *zijn to be pregnant*

2 Answer the following questions in Dutch using the information in brackets. Use *al* or *pas* as appropriate.

- a Hoe lang werkt u hier al? (drie jaar, *you think it is a long time*)
- b Sinds wanneer woont u in België? (zes maanden)
- c Hoe lang studeert u hier al? (een jaar, *you think it's a short time*)
- d Hoe lang bent u getrouwd? (een half jaar, *you think it is a short time*)
- e Hoe lang heeft u die hoofdpijn nu? (twee weken, *you think it is a long time*)

3 Translate the following, using *al*, *pas* and *sinds* as appropriate.

- a I have been living here for only five months.
- b Harry has been living here for ten years already.
- c I have been studying here for only one year.
- d Harry has been studying here for six years already.
- e Harry has been smoking for eight years already.
- f I have been smoking only since last week. (vorige week)

4 What are they doing? Use the information to describe these people's activities.

example: Jeroen – met zijn autootjes spelen

answer: Jeroen is met zijn autootjes aan het spelen.

Jeroen zit met zijn autootjes te spelen.

a Maaike – een jurk naaien (*to sew a dress*)

b Connie – druk praten (*busy talking*)

c Richard – in de schuur werken (*working in the shed*)

d Harm – een boek lezen

29 UNIT Modal verbs (1)

Modal verbs are verbs such as *may, must, want, can etc.*

A What?

Modal verbs are used to express various meanings, such as saying what you can, wish, may, must or should do.

The Dutch modal verbs are **zullen** (*shall/will*), **willen** (*want*), **kunnen** (*can, to be able to*), **mogen** (*may, to be allowed to*), **moeten** (*must, should, have to*), **hoeven** (*have to*).

B Form

The forms of the modal verbs are irregular. Unit 30 contains a table with all forms.

C Structure

Modal verbs are normally combined with another verb, which is put at the end of the sentence in its full infinitive form:

Wij **zullen** echt **betalen**.

We really will pay.

Ik **moet** eerst dit **opruimen**.

I've got to tidy this up first.

Bert **kan** mooie verhalen **vertellen**.

Bert can tell beautiful stories.

Note the following points:

- Verbs used in combination with the modal verb **hoeven** are preceded by **te**: *Hij hoeft geen boete te betalen.* *He doesn't have to pay a fine.*

- The infinitives of **hebben** and **gaan** are often left off the end of the sentence:

Ik wil een glaasje wijn (hebben).

I would like a glass of wine.

Ik moet naar mijn werk (gaan).

I have to go to work.

D Independent use

Modal verbs can also be used on their own:

Dat **kan**.

That's possible.

Dat **hoeft niet**.

That's not necessary.

E Perfect and past perfect tenses

When a modal verb is used with another verb in the (past) perfect tense, the modal does not become a past participle, but an infinitive. It always combines with **hebben**:

Ik **heb** het niet **kunnen doen**.

I haven't been able to do it.

Ik **had** je **willen schrijven**.

I had wanted to write to you.

The modal verbs do have a past participle (e.g. **gemoeten**, **gewild**; see Unit 30), but these are only found when the modal verb is used independently:

Ik **heb** het **nooit gewild**.

I have never wanted it.

Dat **had** niet **gehoeven**.

That wasn't necessary.

NB Do these exercises with the information from all three units on modal verbs (Units 29–31).

1 Fill in the correct form of the modal verb.

example: willen ik ____ naar de bioscoop vanavond.

answer: Ik wil naar de bioscoop vanavond.

a kunnen Peter ____ goed zwemmen.

b moeten We ____ het rapport voor volgende week afmaken.

c zullen Ik ____ de rekening betalen.

d willen Coen en ik ____ liever thuisblijven.

e mogen Je ____ niet te lang televisiekijken.

f hoeven 'Margot, je ____ vandaag niet te koken. Ik doe het!'

g moeten Hij ____ het boek lezen voor zijn examen.

h kunnen ____ jij goed tekenen?

i willen De kinderen ____ naar het strand als het mooi weer is.

j zullen Ik ____ een mooi souvenir voor je meenemen uit Indonesië.

k hoeven Mijn broertje ____ nooit van mijn moeder af te wassen.

l mogen Het spijt me, maar je ____ hier niet roken.

2 In which of the following sentences can the final verb be left out?

a Mijn vader wil zelf de vakantie organiseren.

b Ik wil een nieuwe computer hebben.

c Lieverd, mag ik vanavond naar het café gaan?

d Wil je wijn of bier hebben?

e Je moet de videorecorder programmeren.

f Zullen we deze zomer naar Marokko op vakantie gaan?

3 Put the following sentences into the perfect tense.

example: Ik mag mijn eigen verjaardagscadeau uitkiezen.

answer: Ik heb mijn eigen verjaardagscadeau mogen uitkiezen.

a Hij moet een grote geldboete betalen.

b Ze kunnen dat huis goedkoop kopen.

c Ze willen het zelf.

d Karin hoeft het natuurlijk niet te doen.

30th Modal verbs (2)

Here is the full list of the various forms of the modal verbs.

A Present tense

	zullen	willen	kunnen	mogen	moeten	hoeven
ik	zal	wil	kan	mag	moet	hoeft
jij	zal/zult*	wil/wilt*	kan/kunt*	mag	moet	hoeft
u	zal/zult*	wil/wilt*	kan/kunt*	mag	moet	hoeft
hij/zij/het	zal	wil	kan	mag	moet	hoeft
wij	zullen	willen	kunnen	mogen	moeten	hoeven
jullie	zullen	willen	kunnen	mogen	moeten	hoeven
u	zal/zult	wil/wilt	kan/kunt	mag	moet	hoeft
zij	zullen	willen	kunnen	mogen	moeten	hoeven

B Imperfect

ik	zou	wilde/wou*	kon	mocht	moest	hoefde
jij	zou	wilde/wou	kon	mocht	moest	hoefde
u	zou	wilde/wou	kon	mocht	moest	hoefde
hij/zij/het	zou	wilde/wou	kon	mocht	moest	hoefde
wij	zouden	wilden/wouden	konden	mochten	moesten	hoefden
jullie	zouden	wilden/wouden	konden	mochten	moesten	hoefden
u	zou	wilde/wou	kon	mocht	moest	hoefde
zij	zouden	wilden/wouden	konden	mochten	moesten	hoefden

The forms **zult**, **wilt**, **kunt** and **wilde** are more formal.

C Perfect

	–	gewild	gekund	gemogen	gemoeten	gehoeven
--	---	--------	--------	---------	----------	----------

Past participle

NB The verb **zullen** does not have a past participle.

30 Modal verbs (2) – Exercises

NB Do these exercises with the information from all three units on modal verbs (Units 29–31).

1 Fill in the correct form of a modal verb. Sometimes there's more than one possibility.

example: Hij ____ wel moe zijn, als hij thuiskomt.

answer: Hij zal wel moe zijn, als hij thuiskomt.

a Ik ____ je morgen pas betalen. Is dat OK?

b Waarom ____ je zo graag naar het concert van die stomme popgroep?

c De auto is kapot, dus Kees ____ met de trein naar zijn werk.

d ____ je me het zout even geven?

e We ____ in de bibliotheek niet te hard praten.

f Joop en Marleen ____ verhuizen, maar ze weten niet waarnaartoe.

g Wanneer ____ we een avondje gaan stappen?

h Jullie ____ niet zo hard schreeuwen!

i Is er iemand met wie je over dit probleem ____ praten?

j Die muziek is zo mooi, daar ____ ik uren naar luisteren.

k ____ we de buren ook uitnodigen op het feest, of is dat geen goed idee?

l ____ u bier of heeft u liever iets fris?

2 Fill in the correct form of a modal verb. Sometimes there's more than one possibility.

a Onze auto is kapot, dus ik ____ gisteren op de fiets naar mijn werk.

b We zijn naar Mauritius op vakantie geweest. Jan ____ naar Thailand, maar daar had ik geen zin in.

c ____ ik u iets vragen?

d Mijn oma was helemaal niet streng. We ____ bij haar in huis altijd met alles spelen, zelfs haar antieke meubels!

e Ik ____ vroeger goed schaatsen, maar dat is jaren geleden.

f Wat ____ jij vroeger worden?

g Ik vraag me af of we deze hele oefening ____ doen.

h De trein uit Den Haag ____ bij aankomst een vertraging hebben van 10 minuten.

31

Modal verbs (3) – use

A **Zullen** is used for various functions which all relate to the future:

- to talk about the future (see Unit 32):

We zullen straks naar huis gaan. *We will go home in a minute.*

- to make a suggestion:

Zullen we even koffie drinken? *Shall we have a coffee?*

- to make a prediction or state an expectation:

Ik zal wel weer laatst komen. *I expect I will be last again.*

- To make a promise:

We zullen je morgen bellen. *We will phone you tomorrow.*

For information on the use of **zou/zouden**, the past tense forms of **zullen**, see unit 48 on the conditional tense.

B **Willen** is mainly used to express a wish:

Ik wil de kamer opnieuw behangen *I want to redecorate the room.*

It can also be used without another verb:

Wil je een pilsje? *Do you want a beer?*

C **Kunnen** is used in various functions:

- to express ability:

Mijn dochter kan goed schrijven. *My daughter can write very well.*

- to express possibility:

Ik kan morgenmiddag komen. *I can come tomorrow afternoon.*

- to make a polite request:

Kunt u mij morgen opbellen? *Could you phone me tomorrow, please?*

Note that here the present tense of **kunnen** is used where in English the past tense **could** is used.

D **Mogen** is used to express (lack of) permission:

U mag hier niet fotograferen. *You are not allowed to take pictures here.*

E **Moeten** is used to express a rule or necessity:

U moet alle vragen beantwoorden. *You have to answer all questions.*

F **Hoeven** is frequently used as the negative for **moeten** to express that something is not necessary:

Moet je nog veel doen? *Do you still have a lot to do?*

Nee, ik hoeft niet veel meer te doen. *No, I don't have much more to do.*

31 Modal verbs (3) – use – Exercises

NB: Do these exercises with the information from all three units on modal verbs (Units 29–31).

1 It's a rainy day and you're bored. You call a friend and make some suggestions for what the two of you might do. Make sentences with *zullen*.

example: schoonmaken (mijn huis)

answer: Zullen we mijn huis schoonmaken?

a huren (een video)

b squashen

c winkelen (in het nieuwe winkelcentrum)

d gaan (naar de bioscoop)

e koffie drinken (in de stad)

2 You have lots of ideas about what you'd like to do on your weekend off, but there are lots of chores you should do instead. Make sentences following the example.

example: uitslapen (*to sleep in*) / de was doen (*do the laundry*)

answer: Ik wil eigenlijk uitslapen, maar ik moet de was doen.

I really want to sleep in, but I have to do the laundry.

a televisie kijken / de woonkamer stofzuigen (*to vacuum clean the living room*)

b naar het strand gaan / de afwas doen (*to do the dishes*)

c iets met vrienden drinken / bij mijn ouders op visite gaan (*visit my parents*)

d op mijn nieuwe computer internetten / de wc schilderen (*paint the toilet*)

e naar muziek luisteren / mijn huiswerk doen

3 Use the information to make a list of questions to ask people to find out what they're good at.

example: zwemmen (jij)

answer: Kun jij goed zwemmen?

a brieven schrijven (hij)

b luisteren (je)

c zwemmen en snorkelen (ze, *plural*)

d Engels praten (u)

e professionele presentaties geven (ze, *singular*)

This chapter outlines the different ways you can talk about the future.

A Present tense

The present tense is used frequently in Dutch to talk about the future. (For formation of the present tense, see Units 26–8.)

Ik speel morgen om 10 uur tennis. *I'm playing tennis at 10 tomorrow.*
We zijn er volgende week niet. *We won't be here next week.*

B Gaan

Another common way of talking about the future is by using **gaan** + infinitive:

Esther gaat dinsdag **winkelen**. *Esther is going shopping on Tuesday.*
Wanneer gaan jullie **verhuizen**? *When are you moving?*

C Zullen

The auxiliary of the future tense proper, **zullen** is not used as frequently as the present tense or **gaan** to talk about the future. The main function of **zullen** when talking about the future is to make a promise or give a guarantee.

Hij zal u direct **terugbellen**. *He will call you back immediately.*
We zullen het **proberen**. *We will try.*

See Unit 31 for other uses of **zullen**.

1 Translate diary entries for the week to come into full sentences (use the present tense).

example: Woensdag – voetballen met Marco.

answer: Op woensdag voetbal ik met Marco.

MAANDAG vergaderen over het project	DONDERDAG koffie drinken met Amy
DINSDAG lunchen met Willem	VRIJDAG boodschappen doen
WOENSDAG voetballen met Marco	ZATERDAG eten bij Jolanda
	ZONDAG opa en oma bezoeken

2 Wat ga je doen? You're going on holiday. Use the information below to tell your friends what you plan on doing while you're away.

example: met de auto naar Zuid-Frankrijk

answer: We gaan/willen met de auto naar Zuid-Frankrijk.

a Eerst een paar dagen ontspannen op het strand.

b Daarna een paar dagen de Provence bekijken.

c De tweede week naar de Pyreneën.

d Wandelen in de bergen.

3 Promises – give an adequate promise using *zullen* and the verb between brackets.

example: Je moet beter je best doen. (proberen)

answer: Ik zal het proberen.

a Dus je komt me van het vliegveld ophalen? (niet vergeten)

b Kunt u dit voor me wegleggen? (doen)

c De voorstelling begint om half 8, dus ik zie je om 7 uur. (er op tijd zijn)

d Het is belangrijk dat je een goed cijfer haalt. (mijn best doen)

33 UNIT Use of the perfect and imperfect

It is not always easy to choose between the present perfect and the imperfect in Dutch. This unit deals with the main differences between these tenses.

A General

As a general rule, talking about the past is introduced, and often concluded, by using the perfect. Added information is given in the imperfect:

Ik ben gisteren thuisgebleven. **Ik voelde** me niet zo lekker. **Ik had** koorts en **was** misselijk. 's Avonds **voelde** ik me beter en **ben** ik naar de bioscoop **gegaan**.

I stayed at home yesterday. I didn't feel very well. I had a fever and felt sick. In the evening I felt better and went to the cinema.

It may be helpful to think of the imperfect as a pair of binoculars that is used to look at things in close-up.

B Dramatic effect

The perfect is used to *transport* the listener to the past. The imperfect *brings* this past *alive* as in a story:

Ik heb in Peru wel eens in een bergmeer **gezwommen**. **Ik sprong** erin. Het water **was** ijskoud. **Ik hapte** naar adem. Daarna **heb** ik het nooit meer **gedaan**.

I once swam in a mountain lake in Peru. I jumped in. The water was ice cold. I gasped for breath. After that, I never did it again.

C Habits/regular events

Habits and regular events in the past must be given in the imperfect, which may mean that you start a description with this tense.

Mijn vader was een succesvol zakenman. **Hij investeerde** in aandelen. **Mijn moeder** werkte altijd. **Wij zagen** ze bijna nooit.

My father was a successful business man. He invested in shares. My mother always worked. We hardly ever saw them.

D Involvement

Sometimes either the perfect or the imperfect is grammatically correct. The difference is one of involvement. With the perfect your main concern is to give factual information. The imperfect creates a feeling of greater involvement with the past and brings the event to life, emphasising the personal aspect of what is being said. **We hebben** in Amsterdam **gewoond** (in the perfect), for instance, is a purely factual statement. **We woonden** in Amsterdam, that is the imperfect, conjures up a picture of the scene as if you were there.

1 You are a policeman and relate the following event about your work to a friend. Put the verbs in brackets into the correct tense (perfect or imperfect) and form. See also Units 34–9.

Ik (zien) gisteren iets raars. We (rijden) over de autoweg, de A15, en we (aanhouden) een vrachtauto omdat hij te langzaam (rijden). Het (blijken) dat de chauffeur tijdens het rijden met een gasstel op zijn schoot water (koken). Hij (moeten) dus langzaam rijden om op het water te letten. We (geven) hem een boete van 240 gulden.

iets raars *something strange* aanhouden *to pull over*
gasstel (*camping*) *gas stove* schoot *lap* letten op *to keep an eye on* boete *fine*

2 Reconstruct the following newspaper article by putting the verbs in brackets in the correct tense (perfect or imperfect) and form. See Unit 35.

Een woordvoerder (bekendmaken) gisteren dat het veilinghuis Christie's in Londen de oorlogscollectie van de familie Rothschild (veilen). De collectie (bestaan) uit 250 kostbare schilderijen van

beroemde schilders. In 1938 (in beslag nemen) de nazi's de collectie. Na de oorlog (dwingen) de Oostenrijkse regering de joodse familie om de collectie aan musea te geven. De Oostenrijkse minister van Onderwijs

en Cultuur (vertellen) de musea enkele maanden geleden de collectie aan de familie Rothschild terug te geven. Deskundigen (schatten) de opbrengst van de veiling op 63 miljoen gulden.

veilinghuis *auction house* oorlog *war* kostbaar *valuable* in beslag nemen *to confiscate* deskundigen *experts* schatten *to estimate* opbrengst *proceeds*

3 The following text is an adapted excerpt from a short story. The main character has been talking about a favourite holiday destination from his childhood. Complete his account by filling in the correct form and tense (perfect or imperfect) of the verbs in brackets.

In 1996 (besluiten) ik terug te gaan. Woensdag 24 augustus (arriveren) ik op het station van N. De laatste keer dat ik daar (aankomen), was in 1953. De banken in de trein (zijn) toen van hout. Het raam (doen) je open met een leren band. De reizigers (aanbieden) elkaar pepermuntjes. In 1953 (zien) het perron er ook anders uit, er (liggen) bakstenen. Nu (stappen) ik op grijze tegels, tegenover een nieuw zelfbedieningsrestaurant. Op een bankje (zitten) een soldaat in een pornoblaadje te kijken.

bakstenen *bricks* tegels *paving slabs* soldaat *soldier*

The perfect (or present perfect) is the tense most frequently used when talking about events in the past.

A Use

The perfect is used to describe events in the past which have now finished. (See also use of the perfect and imperfect, Unit 33.)

B Form

The present perfect is formed with an auxiliary, i.e. a form of the verbs **hebben** or **zijn**, and a past participle. The auxiliary takes the second position in the sentence and the past participle comes at the very end. The form of **hebben** or **zijn** depends on the subject (**hij heeft** but **wij hebben**) and is always in the present tense (hence the *present* perfect). The past participle never changes:

Mijn collega heeft die fout gemaakt. *My colleague made that mistake.*

C The past participle of regular verbs is formed by taking the stem of the verb and adding the prefix **ge-** and a final **t** or **d**: **ge + stem + t/d.** To decide whether to add a **t** or a **d**, you must look at the last letter of the stem. If the stem ends in **s, f, t, k, ch** or **p** (you may find it helpful to think of them as *soft ketchup*) we add a **t**. In all other cases we add a **d**. (Note that a Dutch word cannot end in double **t** or **d**.)

infinitive	stem	past participle
stoppen (<i>to stop</i>)	stop	gestopt
wonen (<i>to live</i>)	woon	gewoond

D Spelling

Verbs whose stem ends in an **s** or **f**, but which have a **z** or **v** in their infinitive form, end their past participle in a **d**:

reizen (<i>to travel</i>)	reis	gereisd
durven (<i>to dare</i>)	durf	gedurfd

E Fixed prefixes

To past participles of verbs with a fixed prefix **be-**, **er-**, **ge-**, **her-**, **ont-** or **ver-** you don't add **ge-**:

vertellen (<i>to tell</i>)	vertel	verteld
------------------------------	--------	---------

F Separable verbs

ge is placed between the prefix and the verb:

opbellen (<i>to call</i>)	bel op	opgebeld
-----------------------------	--------	----------

66 The past participles of irregular verbs are not formed according to the rules outlined here, and have to be learned individually (see Units 99 and 100).

1 Complete the following sentences by filling in the past participle of the verb in brackets.

Natte zomer (*wet summer*)

- a Volgens het VVV hebben buitenlanders nog niet over het weer in Nederland (*klagen*).
- b Het VVV heeft van toeristen nog geen rampverhalen (*horen*).
- c De meeste hotels zijn (*volboeken*).
- d Het aantal boekingen is met 10% (*groeien*).

VVV <i>the Dutch tourist office</i>	rampverhalen <i>disaster stories</i>
-------------------------------------	--------------------------------------

2 Use the following phrases to make a list of things that you have done. Use a form of the verb *hebben* unless stated otherwise. Make sure you use the perfect.

- a 's ochtends mijn huis schoonmaken
- b met een vriend aan de telefoon praten
- c het avondeten koken
- d een brief versturen
- e naar mijn favoriete CD luisteren
- f mijn moeder bellen
- g met roken stoppen (use *zijn*)
- h de videorecorder programmeren

3 Put the following sentences into the perfect. Use a form of the verb *hebben* unless indicated otherwise. Some sentences are questions.

- a Jef installeert zelf zijn nieuwe computer.
- b We verhuizen naar een andere stad. (use *zijn*)
- c Jullie protesteren tegen het buitenlandse beleid van de regering?
- d Wie maakt dat project af?
- e Maartje regelt haar bankzaken erg goed.
- f Ik vertel het hem nooit.
- g De minister zegt het tijdens haar reis door China.
- h Leonardo di Caprio reist met zijn moeder naar Venetië. (use *zijn*)

355

The present perfect (2)

This unit outlines when to use the auxiliaries hebben or zijn in the perfect.

A Main rule

Most verbs use a form of the verb **hebben** in the perfect. However, a number of verbs that indicate a change of place or state use a form of **zijn**:

hebben *Ik heb gister te veel gedronken. I had too much to drink yesterday.*

zijn *De omzet is in 1999 gestegen. Turnover increased in 1999.*

In the second sentence you use **zijn** because **stijgen** (*to increase or go up*) indicates a change.

B Zijn

The following list gives some of the most frequently used verbs that are combined with **zijn**. Note that the main rule does not always apply in an obvious way and that some verbs in fact indicate the opposite of a change. It's best simply to learn these verbs individually (see also Units 99–100).

beginnen *to begin*

blijven *to stay*

komen *to come*

stoppen *to stop*

worden *to become*

gaan *to go*

zijn *to be*

C Verbs of motion

Verbs of motion, such as **lopen** (*to walk*), **rijden** (*to drive/ride*) and **fietsen** (*to cycle*), sometimes use **zijn** and sometimes **hebben**. If the destination is mentioned towards which the movement takes (or took) place, a form of the verb **zijn** is used. In all other cases you use **hebben**. Examples:

Harmen is naar huis gelopen. *Harmen walked home.*

Heb je hard gelopen? *Did you walk fast?*

We zijn naar de stad gefietst. *We cycled to town.*

Adeline heeft een uur gefietst. *Adeline cycled for an hour.*

1 Fill in the correct form of the verb *hebben* or *zijn*.

example: Ik _____ te veel gegeten.

answer: Ik **heb** te veel gegeten.

- a Annemieke _____ een nieuwe keuken gekocht.
- b Vanmorgen _____ we naar de markt gegaan.
- c We _____ de hele week hard gewerkt.
- d Zijn vriendin _____ het feest georganiseerd.
- e Mijn collega's _____ samen uit eten geweest.
- f Wanneer _____ zij met roken gestopt? (plural)
- g Onze vakantie _____ veel geld gekost.
- h Ronald _____ gisteravond laat naar huis gegaan.

2 Fill in the correct form of the verb *hebben* or *zijn*.

a Ik _____ vanochtend vroeg met Jos naar het strand gefietst.

b We _____ heerlijk in zee gezwommen.

c Daarna _____ we ook in de duinen gewandeld.

d 's Middags _____ we naar een restaurant gewandeld om iets te eten.

e Later _____ we terug naar het strand gegaan.

f We _____ ook nog een eind langs het strand gejogd, heerlijk!

g We _____ 's middags laat niet direct terug naar huis gegaan, maar we _____ nog iets in de stad gedronken.

3 Travelling: you've just landed at Schiphol airport for a weekend in Amsterdam. On arrival you are asked to answer a few questions for market research. Use the information in brackets.

- a Waarvandaan bent u naar Nederland gekomen? (give your home town)
- b Hoe laat bent u vanochtend van huis gegaan? (8.15)
- c Van welk vliegveld bent u naar Schiphol gevlogen? (name the airport nearest your home)
- d Waar heeft u uw vlucht geboekt? (via the internet)
- e Hoe lang heeft de vlucht geduurd? (2.5 hours)
- f Heeft u accommodatie gereserveerd? (yes, you've reserved a hotel room for five nights)

A Hebben/zijn

A small group of frequently used verbs do not form their past participle according to the rules given in Unit 34. The two most important of these are **hebben** and **zijn**:

Ik heb een verjaardagskaart **gehad**. *I have had a birthday card.*

Ina is nog nooit in Shanghai **geweest**. *Ina's never been to Shanghai.*

B Common verbs

Here is a list of the most commonly used verbs with irregular past participles in the perfect (for more verbs see Units 99 and 100).

infinitive	past participle	infinitive	past participle
beginnen (<i>start</i>)	begonnen	blijven (<i>to stay</i>)	gebleven
brengen (<i>take/bring</i>)	gebracht	doen (<i>to do</i>)	gedaan
gaan (<i>to go</i>)	gegaan	geven (<i>to give</i>)	gegeven
komen (<i>to come</i>)	gekomen	kopen (<i>to buy</i>)	gekocht

C Patterns

There are several groups of verbs which change their vowel in the perfect (and imperfect: see Unit 39) according to a pattern. These are called strong verbs. Examples are:

infinitive	past participle
drinken (<i>to drink</i>)	gedronken
vinden (<i>to find</i>)	gevonden
nemen (<i>to take</i>)	genomen
spreken (<i>to talk</i>)	gesproken
liggen (<i>to lie</i>)	gelegen
zitten (<i>to sit</i>)	gezeten

D Modal verbs

If a modal verb is used in the perfect tense together with another verb both verbs are put in the infinitive at the end of the sentence.

Compare:

Ik **heb** een laptop **gekocht**. *I (have) bought a laptop.*

Ik **heb** een laptop **willen kopen**. *I (have) wanted to buy a laptop.*

This is the same for some other verbs, like **laten** (*to have something done*):

ik **heb** mijn haar **laten knippen**. *I (have) had my hair cut.*

1 Look at your diary entries for last week. Write them out into full sentences, describing everything you did last week.

example: maandag: 9.00 dokter

answer: Maandag ben ik om negen uur bij de dokter geweest.

maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag	zaterdag	zondag
9.00 dokter			8.30 zwemmen	8.00 baas rapport geven		
		10.30 thee drinken bij Karin			's ochtends boodschappen doen	
	's middags schoenen kopen					
				19.00 uitgaan met Jan		20.00 eten bij mam/pap

2 Read the following questions and answer using the pattern given (and the modal moeten).example: Je bent te laat opgestaan, hè? *You got up too late, didn't you?*answer: Ja, ik had vroeger moeten opstaan. *Yes, I should've got up earlier.*

a Je bent niet vroeg genoeg begonnen, hè?

b Je bent niet zuinig genoeg geweest, hè?

c Je hebt teveel gekocht, hè?

d Je hebt niet goed geluisterd, hè?

3 Answer the following questions with *laten*, saying that you have had it done.example: Is de auto al gewassen? *Has the car been washed yet?*answer: Ja, ik heb de auto laten wassen. *Yes, I had the car washed.*

a Is je computer al gerepareerd?

b Is je haar al geknipt?

c Is je videorecorder al gemaakt?

d Is je flat al schoongemaakt?

37 The past perfect

The past perfect is used to refer to events that happened in the past before something else.

A Form

The past perfect is formed, like the present perfect, by an auxiliary and a past participle. With the past perfect the auxiliary is a past tense form of **hebben** (**had/hadden**) or **zijn** (**was/waren**).

Ik **had** net gegeten toen... *I had just had dinner when...*

Ze **waren** gestopt voordat... *They had stopped before...*

The past participle and the choice between **zijn** and **hebben** is the same as for the present perfect (see Units 34 and 35).

B Use

- The main use of the past perfect is the same as in English, to indicate that one event happened before another event in the past:

Margriet **had** haar man net een e-mail **gestuurd** toen hij belde.

Margriet had just sent her husband an e-mail when he called.

- The past perfect is also used to fantasise about a past that might have been:

Als ik dat **had geweten** dan **was** ik niet naar zijn feest **gegaan**.

If I had known that I wouldn't have gone to his party.

Note that the past perfect is used twice in the Dutch sentence (although a different structure with **zou** can be used as well. See Unit 48).

C Modals

Modals used with another verb in the past perfect work the same as in the present perfect (see Unit 36). Both verbs are moved to the end of the sentence and are used in their infinitive form:

Hij had kunnen zeggen dat ... *He could also have said that ...*

Jane had ook willen komen. *Jane had wanted to come too.*

1 You're given two phrases – make them into one sentence, saying that one happened after the other (one of them has to be put in the past perfect).

example: Ik kwam net thuis. Mijn moeder belde.

answer: Ik was net thuisgekomen toen mijn moeder belde.

a Andy sprak af bij Arjen te gaan eten. Gwen vroeg Andy te eten.

b Ik waste af. Mariëlle bood aan te helpen. (**aanbieden** is a separable verb)

c Jane verkocht haar huis. De huizenmarkt stortte in.

d Ik zag de film nog niet. Mick vertelde me het einde.

e Het feest eindigde. Ik arriveerde eindelijk.

f Ik savede mijn bestanden nog niet. Mijn computer crashte.

2 It's the end of the year and you are musing about how things might have turned out if you had done things differently. If only... Make **als and **dan** phrases using the information given.**

example: geld sparen – op vakantie gaan

answer: Als ik geld had gespaard, dan was ik nu op vakantie gegaan.

a harder werken – promotie krijgen

b minder sporten – niet zo fit zijn

c de hele tijd thuis blijven – niet zoveel goede films zien

d een piercing nemen – een zilveren ring kunnen kopen

e beter luisteren naar mijn moeder – gelukkiger zijn

f een miljoen winnen – niet hier zijn

3 Put the following sentences in the right order. The first sentence is: **Net nadat jij had gebeld, belde Django.**

a Mijn zus kwam bij mij nadat ze een avondje met een jongen was uitgeweest.

b Nadat ik haar binnen had gelaten, eindigde ik m'n gesprek met Django.

c Het eten was erg goed, maar nadat hij haar blouse had gebruikt als servet, wilde ze weg.

d Nog voor hij had opgehangen, kwam m'n zus langs.

e Hij bracht haar bij mij, nadat hij haar eerst had meegenomen naar een duur restaurant.

This tense is used to describe habits and regular events in the past, and to describe a series of events.

A Use

The imperfect is used in two main situations:

- To describe things or events that took place regularly in the past.
- To describe events in the past after the listener's attention has already been moved to the past (see also use of the perfect and imperfect in Unit 33).

B Form

The imperfect of regular verbs is formed by adding **te(n)** or **de(n)** to the stem of the verb. In the singular **te** and **de** are used, whereas in the plural **ten** and **den** are used. To decide whether to add **te(n)** or **de(n)**, we must look at the last letter of the stem. If the stem ends in **s, f, t, k, ch** or **p** you add **te(n)**. In all other cases you add **de(n)**. (You may find it helpful to remember the letters **s, f, t, k, ch** and **p** as the words *soft ketchup*):

infinitive	stem	imperfect
werken (to work)	werk	werkte(n)
wonen (to live)	woon	woonde(n)

We woonden in Hillegom.

We lived in Hillegom.

Ik werkte in Hoorn.

I worked in Hoorn.

If the stem of the verb ends in a **t** or a **d**, this **t** or **d** will double in the imperfect:

praten (to talk)	praat	praatte(n)
redden (to save)	red	redde(n)

Verbs whose stem ends in an **s** or **f**, but which have a **z** or **v** in the infinitive form, make the imperfect with **de(n)**:

reizen (to travel)	reis	reisde(n)
leven (to live)	leef	leefde(n)

Separable verbs are used in the imperfect in the same way as in the present, i.e. with the prefix at the end of the sentence:

We studeerden in 1997 af.

We graduated in 1997.

1 Cora tells a story about something that happened to her some time ago. Put her sentences into the imperfect.

- a Mijn televisie werkt niet.
- b Ik ontdek het 's ochtends vroeg.
- c Ik bel een vriend, hij belooft 's middags langs te komen.
- d Ik wacht de hele middag, en om half 6 belt hij op.
- e Hij vertelt dat zijn auto niet goed start.
- f Ik protesteer natuurlijk.
- g Woedend gooi ik de telefoon op de haak, en bel een professionele monteur.

2 Make up a fictitious past. Pretend you are someone else – very rich and famous, of course – and use the verbs below to make sentences in the imperfect, describing a particularly wonderful period from your past.

- a wonen
- b verdienen
- c reizen
- d regelen
- e kennen
- f uitnodigen
- g spelen
- h lachen

3 Finish the following descriptions by putting the verbs in brackets into the imperfect.

- a Ik ben gisteren thuisgebleven. Ik (voelen) me niet lekker. Ik (bellen) mijn baas. Hij (wensen) me beterschap. Ik (beloven) de volgende dag weer te komen.
- b Ik ben naar Canada op vakantie geweest. Ik (ontmoeten) daar een stel Nederlanders. Zij (reizen) door de hele wereld op de fiets. Ze (willen) elk land ter wereld bezoeken. Ze (proberen) in het *Guinness Book of Records* te komen.

A Form

There is a relatively large group of irregular verbs which do not follow the rules for forming the imperfect as given in Unit 38. The forms of the imperfect for these verbs simply have to be learned. Here is a list of the most commonly used verbs with irregular forms in the imperfect. The endings for plural forms are given in brackets. (For more verbs see units 99 and 100).

infinitive	imperfect	infinitive	imperfect
beginnen (<i>to start</i>)	begon(nen)	blijven (<i>to stay</i>)	bleef, bleven
brengen (<i>to take/bring</i>)	bracht(en)	doen (<i>to do</i>)	deed, deden
gaan (<i>to go</i>)	ging(en)	geven (<i>to give</i>)	gaf, gaven
hebben (<i>to have</i>)	had(den)	komen (<i>to come</i>)	kwam(en)
kopen (<i>to buy</i>)	kocht(en)	kunnen (<i>to be able</i>)	kon(den)
moeten (<i>to have to</i>)	moest(en)	mogen (<i>to be allowed</i>)	mocht(en)
willen (<i>to want</i>)	wilde(n)	zijn (<i>to be</i>)	was, waren

B Patterns

There are several groups of verbs which change their vowel in the imperfect (and perfect: see Unit 36) according to a pattern. These are known as strong verbs. Examples are:

infinitive	imperfect
drinken (<i>to drink</i>)	dronk(en)
vinden (<i>to find</i>)	vond(en)
nemen (<i>to take</i>)	nam(en)
spreken (<i>to talk</i>)	sprak(en)
liggen (<i>to lie</i>)	lag(en)
zitten (<i>to sit</i>)	zat(en)

Unfortunately, there are many groups and they can be hard to identify. You may therefore find it easier to learn each verb individually. You can find more strong verbs in Units 99 and 100.

1 Translate this picture story about a day in the working life of Donald into sentences in the imperfect. Use the information given in the present tense.

Donald komt om 7.30 uur op het kantoor.

Hij kijkt vrolijker dan normaal. Hij lacht opgewekt.

Hij vraagt zijn secretaresse niet om koffie.
Hij maakt het zelf.

Hij roept om 9 uur iedereen bij elkaar.

Hij zegt dat hij iets belangrijks moet zeggen.

Hij vertelt iedereen dat het goed gaat.
Hij geeft iedereen een extra bonus.

40 Separable verbs (1)

Separable verbs are verbs which are made up of two parts that can sometimes be separated when used in a sentence.

A What do separable verbs look like?

Separable verbs are made up of two parts: the prefix and the main part of the verb. The prefix is usually an ordinary preposition, for instance **uit** (*out*), and the main part of the verb is usually an ordinary verb, like **gaan** (*to go*), for instance. Together these make up the whole separable verb, in this instance **uitgaan**, *to go out*:

opbellen	<i>to call up</i>	thuisblijven	<i>to stay at home</i>	opeten	<i>to eat up</i>
afmaken	<i>to finish</i>	aankomen	<i>to arrive</i>	weggaan	<i>to go away</i>
uitgeven	<i>to spend</i>	meenemen	<i>to take along</i>	aandoen	<i>to put on</i>

B When and how to separate separable verbs

When you use a separable verb in a sentence the main part of the verb takes its usual place and the prefix goes to the very end of the sentence.

We **gaan** vanavond samen **uit**. *We're going out together, tonight.*

Hoeveel **geeft** Bea per maand **uit**? *How much does Bea spend a month?*

C When not to separate separable verbs

When the word order in a sentence changes, for instance in sub-clauses (see Unit 82), both parts of the separable verb are moved to the end of the sentence and are rejoined as one word.

Hij **blijft** vandaag **thuis**. *He's staying at home today.*

Hij **zegt** dat hij vandaag **thuisblijft**. *He says that he's staying home today.*

Whenever there is more than one verb in the sentence and the separable verb is moved to the end of the sentence, you join the prefix and the main part of the verb into one word again.

Ik **maak** mijn werk **af**. *I'm finishing my work.*

Ik moet mijn werk **afmaken**. *I have to finish my work.*

D Past participle

The past participle of separable verbs is made by putting the prefix in front of the past participle of the main verb:

Hij heeft al drie keer **opgebeld**. *He's already called three times.*

Janet is om 12 uur **weggegaan**. *Janet left at 12 o'clock.*

1 Put the prefixes of the separable verbs in bold in the correct place (the prefix is given at the start of each sentence).

example: schoon   Wanneer **maak** je het huis?

answer: Wanneer maak je het huis **schoon**?

a thuis   Wil je uit eten of **blijf** je liever?

b uit   Ik had geen idee dat ik elke maand zoveel geld **gaf**.

c op   Moet ik mijn moeder **bellen**, of doe jij het?

d aan   Hoe laat **komt** de trein op het station?

e mee   Als je het goed vindt, **neem** ik vanavond een vriend.

f aan   Wat **doe** jij naar het feest? (*aandoen, to wear*)

g op   Papa wil dat je alles **eet**!

2 Rewrite the following sentences following this pattern: **Ik vind dat...**

example: Ik ga te vaak uit.

answer: **Ik vind dat ik te vaak uitga.**

a Jij geeft te veel geld uit.

b Zij doet altijd zulke rare kleren aan.

c Jullie maken je werk te laat af.

d Hij belt zijn vriendin niet vaak op.

e Het eten in dit restaurant valt erg tegen.

3 Rewrite the sentences according to the pattern, making them into more definite statements (leaving out the modal verb).

example: De bankmanager zegt dat hij zijn schuld moet afbetalen.

answer: **Hij betaalt zijn schuld af.**

a De dokter zegt dat hij diep moet inademen.

b Ik hoop dat ik volgend jaar kan afstuderen.

c De leraar zegt dat hij zijn werk moet afmaken.

d Jet gelooft dat ze om 9 uur zal aankomen.

e Hij zegt dat hij het journaal op TV niet wil mislopen.

f Wanneer denk je dat je mijn CD kunt teruggeven?

41 UNIT Separable verbs (2)

A Splitting up separable verbs

In the previous unit you saw that separable verbs are written as one word whenever a change in word order unites the prefix with the main part of the verb at the end of the sentence. However, sometimes the two parts of the separable verb are split up again.

- Infinitive constructions + **te**: If the separable verb is used in an infinitive construction with **te**, **te** is placed between the prefix and the main verb: **Jan probeert haar op te bellen.** *Jan's trying to call her up.*
- With another verb: If the separable verb is put at the end of a sentence or phrase together with another verb, you can split up the separable verb by placing the other verb in between both parts. This can be done both with separable verbs used as an infinitive and as a past participle.

Els zegt dat ze niet op wil bellen. *Els says she doesn't want to call.
Ik denk dat het goed is gekeurd.* *I thinks that it's been approved.*

NB: You don't have to split the verb: it's an option you have. However, it's usually considered slightly more informal to split the separable verb in such cases, and more formal to keep them together.

Denk je dat hij af zal studeren? *Do you think that he'll graduate?
Denk je dat hij zal afstuderen?* *Do you think that he'll graduate?*

B Separable and inseparable

You can tell whether a verb is stressed by listening to it; if the prefix is stressed it's separable, otherwise it isn't. Some verbs have a separable form (prefix stressed) and an inseparable form (prefix unstressed). For example:

voorkomen	Hoe vaak komt dat voor?
<i>to occur/happen</i>	<i>How often does that occur/happen?</i>
voorkomen	Een rotonde voorkomt ongevallen.
<i>to prevent</i>	<i>A roundabout prevents accidents.</i>

For more information on inseparable verbs, see Unit 42.

Ik sta om 7 uur op

1 Answer the questions following the example (watch out for separable verbs – the syllable which is stressed is in bold).

example: Wat doe je, de vergadering **voorbereiden** of niet?

answer: Ik bereid de vergadering voor.

a Wat doe je, de presentatie **bijwonen** of niet? (*to attend*)

b Wat doe je, onderhandelen of niet? (*to negotiate*)

c Wat doen jullie, het werk **neerleggen** of niet? (*to lay/put down*)

d Wat doe je, het plan **ondersteunen** of niet? (*to support*)

e Wat doe je, eerst **uitrusten** of niet? (*to relax/rest*)

f Wat doen jullie, hem die baan **aanbieden**, of niet? (*to offer that job*)

g Wat doen we, het probleem **bespreken** of niet? (*to discuss*)

2 Holidays: Marijke has booked a few days off to do the following things. Make sentences following the pattern.

example: een paar vrienden opbellen

answer: Marijke neemt een paar dagen vrij om een paar vrienden op bellen.

a het huis schoonmaken

b de garage opruimen

c haar belastingformulier invullen

d haar cursus astrologie voorbereiden

e lekker uitrusten

3 Make the following sentences slightly more informal by separating the separable verb as in the example.

example: Eileen denkt dat ze volgend jaar zal afstuderen.

answer: Eileen denkt dat ze volgend jaar af zal studeren.

a De arbeiders in de fabriek weten nog niet of ze het werk zullen **neerleggen**.

b Je moet je tante vragen of ze het cadeau dit jaar niet kan opsturen.

c Ik heb geen idee waar je die informatie kan opzoeken.

d We zijn bijzonder blij dat we u deze baan mogen aanbieden.

e Weet jij of we die vergadering vanmiddag moeten bijwonen?

42 Inseparable verbs

Some verbs with prefixes cannot be separated. A special group of these inseparable verbs start with the prefixes **be-**, **ge-**, **her-**, **ont-**, **ver-**, **er-**.

A Form

There are two different kinds of inseparable verbs:

- The prefix is a word in its own right, often a preposition, but cannot be separated from the verb part. You can tell a verb with a prefix is inseparable when the prefix is not stressed (cf. Separable verbs, Unit 41), for instance **onderhandelen**:

De minister **onderhandelt** met de vakbond.

The Secretary of State is negotiating with the union.

- Verbs starting with the prefixes **be**, **ver**, **her**, **ge**, **er** or **ont**.

B Past participle

Verbs starting with **be**, **her**, **ver**, **ge**, **er** and **ont** do not form their past participle with **ge**:

beloven (*to promise*) → **beloofd**

verliezen (*to lose*) → **verloren**

geloven (*to believe*) → **geloofd**

C Meaning

The prefixes **be**, **her**, **ver** and **ont** can sometimes change the meaning of the verb, although this is not a hard and fast rule:

- **her-** often means doing something again and translates into **re-**: **herschrijven** (*to rewrite*), **herzien** (*to revise*), **herontdekken** (*to rediscover*).
- **ont-** often means undoing something and translates into **un-**, **de-**, **dis-**: **ontbossen** (*to deforest*), **ontcijferen** (*to decipher*), **ontdoen** (*to undo*).
- **ver-** often indicates a process of change: **verkleinen** (*to make smaller*), **vergroten** (*to enlarge*).

In combination with a reflexive pronoun (e.g. **zich**) the prefix **ver** can also mean making a mistake: **zich verrekenen** (*to miscalculate*), **zich verkijken op** (*to misjudge*).

- **be-** often intensifies the meaning of a verb. Contrast:

Ze kijkt naar me. *She is looking at me.*

Ze bekijkt me. *She is looking me up and down.*

Most verbs starting with **be-** are transitive. This means they can have a direct object. Often this means a preposition is not needed. Contrast:

Ik antwoord op de brief. *I am answering the letter.*

Ik beantwoord de brief. *I am answering the letter.*

82 There is no particular meaning associated with the prefixes **er-** and **ge-**.

1 Form the past participle of the following verbs:

- a Hij heeft dat voor me te doen. (beloven)
- b De docent heeft dat grammaticapunt al vier keer (herhalen)
- c Jan heeft eindelijk dat hij die brief had geschreven. (erkennen)
- d In Nederland wordt het gebruik van softdrugs niet officieel toegestaan, maar het wordt (gedogen)
- e Ik heb dat verhaal gisteren al aan je (vertellen)

erkennen *to admit*; toestaan *to permit*; gedogen *to tolerate*

2 Replace the underlined words with a verb starting with her-.

example: Je moet niet alles weggooien. Je kunt veel dingen opnieuw gebruiken.

Je kunt veel dingen hergebruiken.

- a Het toneelstuk is niet goed. Hij gaat het opnieuw schrijven.
- b De taken zijn niet goed verdeeld. We moeten ze opnieuw verdelen.
- c We moeten het milieu sparen. We gaan meer dingen opnieuw gebruiken.
- d Ik heb geen goede opleiding. Ik moet me opnieuw laten scholen.
- e Het systeem werkt niet. We moeten het opnieuw structureren.

3 Choose the correct verb between brackets and change the form if necessary.

- a Ik zal naar je voorstel (kijken/bekijken)
- b Ik zal je voorstel (kijken/bekijken)
- c Kun je op mijn vraag .... alsjeblieft? (antwoorden/beantwoorden)
- d Kun je mijn vraag .... alsjeblieft? (antwoorden/beantwoorden)
- e Ik .... graag naar klassieke muziek. (luisteren/beluisteren)
- f Ik moet die CD nog (luisteren/beluisteren)

4 Replace the underlined words with a verb starting with ver-.

example: Ik voel me al veel beter. De pijn wordt minder.

De pijn vermindert.

- a Het plan wordt steeds anders.
- b Marie wil een operatie om haar borsten kleiner te laten maken.
- c James wil zijn positie beter maken.
- d De regisseur gaat van haar boek een film maken.
- e De lampen zijn te fel. Ze maken me blind.

Reflexive verbs are verbs whose subject and object refer to the same person/animal/idea. For example: *The cat is washing itself.*

A Reflexive pronouns

Reflexive verbs are used with a reflexive pronoun. You can find the reflexive pronouns in the table. The verb **zich voelen** (*to feel*) is used as an example. Note that quite a few reflexive verbs like **zich voelen** are not reflexive in English.

	Reflexive pronoun		
Ik voel	me	niet goed.	<i>I don't feel well.</i>
Jij voelt	je	altijd goed.	<i>You always feel well.</i>
U voelt	zich/u	niet goed?	<i>You don't feel well?</i>
Hij/zij voelt	zich	prima.	<i>He/she feels fine.</i>
Wij voelen	ons	genomen.	<i>We feel fooled.</i>
Jullie voelen	je	belazerd.	<i>You feel taken for a ride.</i>
Zij voelen	zich	gebruikt.	<i>They feel used.</i>

For the polite form, both **zich** or **u** can be used. There is no difference of meaning.

B Where to put the reflexive pronoun

- You put the reflexive pronoun directly after the first verb in the sentence:
Ik schaam **me** dood. *I'm so embarrassed.*
- Je moet **je** niet met zijn zaken bemoeien. *You mustn't interfere in his affairs.*
- Whenever inversion occurs, which means that you move the verb in front of the subject, the reflexive pronoun doesn't move. The reflexive pronoun now follows the subject (for inversion see Unit 50).
Billy verveelt **zich** thuis. *Billy's bored at home.*
Waarom verveelt **hij** zich thuis? *Why is he bored at home?*
- Beware that you may end up with **je je**.
Vergis **je** **je** nooit? *Aren't you ever mistaken?*

1 Fill in the correct reflexive pronoun.zich veroorloven *to afford*zich concentreren *to concentrate*zich aantrekken *to take to heart*zich vergissen *to mistake*zich zorgen maken *to worry*zich ergeren aan *to be annoyed by***a** Wij kunnen _____ geen nieuwe auto veroorloven.**b** Ik trek _____ niets aan van kritiek.**c** Je maakt _____ altijd teveel zorgen.**d** Helène vindt het moeilijk om _____ te concentreren.**e** Ze hebben _____ in de datum vergist.**f** Ergeren jullie _____ niet aan hoe hij eet?**2 Answer the questions.**example: Vermaak jij je op feestjes? *Do you enjoy yourself at parties?*

answer: Ja, ik vermaak me op feestjes.

(or Nee, ik vermaak me niet op feestjes.)

a Maakt je beste vriend(in) zich zorgen over de toekomst?*Does your best friend worry about the future?***b** Ergeren je buren zich aan lawaai?*Are your neighbours irritated by noise?***c** Trek jij je iets aan van kritiek?*Do you take criticism to heart?***d** Interesseert jouw vader of moeder/broer/zus/tante (etc.) zich voor moderne kunst?*Is your father or mother/brother/sister/aunt (etc.) interested in modern art?***e** Kun jij je goed concentreren?*Can you concentrate well?***f** Kan je baas zich goed uitdrukken in het Nederlands?*Can your boss express him/herself well in Dutch?***g** Waar interesseer je je voor?*What are you interested in?***3 Finish the sentences with the verbs in brackets, following the example.** (of doen jullie net alsof = or are you pretending?)

example: (zich concentreren), of doen jullie net alsof?

answer: Concentrerden jullie je, of doen jullie net alsof?

a (zich inspannen *to make an effort*), of doen jullie net alsof?**b** (zich bedrinken *to get drunk*), of doen jullie net alsof?**c** (zich dood schrikken *to be frightened to death*), of doen jullie net alsof?

A Part-time reflexive verbs

Not all reflexive verbs are always reflexive. Some verbs, like **zich wassen** (*to wash*) can be used as a reflexive verb or not: you can wash yourself, which is reflexive, or you can wash your dog, which isn't. If the subject (you) and the object (yourself) are the same you use a reflexive pronoun, if they aren't (you and the dog) you don't need a reflexive pronoun:

reflexive   **Ik was **me** elke maand!**   *I wash myself every month!*

De poes wast **zich** constant. *The cat washes itself constantly.*

non-reflexive **Ik was de hond elke zondag.** *I wash the dog every Sunday.*

Ik was hem elke zondag.   *I wash him every Sunday.*

Here are some other verbs which can be used as a reflexive verb or not:

(zich) vervelen   *to be bored/to bore*   **(zich) verdedigen**   *to defend (oneself)*

(zich) verbazen   *to amaze (oneself)*   **(zich) amuseren**   *to amuse (oneself)*

(zich) herinneren   *to remember (or remind oneself)*

We amuseren ons

B Zelf

If you use a part-time reflexive verb (see A) and you are contrasting two things, you have to add **-zelf** to the reflexive pronoun to emphasize the contrast:

Ze verbaasde niet alleen het publiek, ze verbaasde ook **zichzelf.**

She didn't only amaze the public, she also amazed herself.

De poes waste eerst **zichzelf en daarna haar jongen.**

The cat first washed herself and then her young.

1 Reflexive or not? Indicate whether the verbs in bold are used reflexively or not. If they are used reflexively, fill in the appropriate reflexive pronoun in the right place.

- a Herinner **jij** wat de directeur in de memo heeft gezegd?
b Hij amuseerde **ons** allemaal met zijn spannende verhalen.

- c **Herinner** **jij** me eraan dat ik vanmiddag Tim moet bellen?
d Onze hond **verdedigde** goed tegen die honden van de buren.
e Het **verbaast** ons dat Carina en Joop nog steeds bij elkaar zijn.
f Je **verveelt** me met je flauwe grapjes!
g Er is niet veel te doen op m'n werk dus ik **verveel** de hele week al vreselijk.
h Wanneer heb je de hond voor het laatst **gewassen**?

2 Fill in the correct reflexive pronoun.

- a Je ziet er beter uit, maar voel je ook beter?
b Dat is nou al de tweede keer dat je vergist in mijn naam.
c Irene zou wat minder met andermans zaken moeten bemoeien.
d Bedankt voor het oppassen, Oma. Hebben de kinderen goed gedragen de afgelopen twee dagen?
e Ik hoop dat iedereen heeft geamuseerd tijdens de vakantie.
f Hij verbaasde over dat hoge bod van de Amerikanen.
g Toen je opeens met dat masker voor me stond, schrok ik dood!

45^h_z Imperative

The imperative is a verb form such as go! come! sit down! and is mainly used to give commands or instructions.

A Stem

Most commonly, you form the imperative by using the stem of the verb (see unit 26) on its own:

kom hier

come here

ga zitten

sit down

NB The verb **zijn** takes the stem **wees** in the imperative:

wees voorzichtig

be careful

B Separable verbs

With separable verbs the prefix is usually moved to the end:

Hou met dat gezeur **op**.

Stop that whining.

C Polite form

When addressing someone in a formal situation you can use the pronoun **u**.

In that case you will also use the verb form of **u**:

gaat u zitten

do sit down

begint u maar

do start

D Infinitive

Dutch also frequently uses the infinitive when issuing commands. This is used particularly in impersonal situations such as written instructions (e.g. recipes), or in advertising. It is also frequently used on signs:

Het vlees in blokjes snijden.

Cut the meat in dice.

Niet parkeren

No parking

Nu kopen!

Buy now!

E Use

The imperative is most commonly used to give orders or instructions:

Ruim je kamer **op**!

Tidy up your room

But the imperative is also frequently used to solicit certain reactions or to give advice:

Bel haar op en zeg dat het je spijt. *Phone her, and say you 're sorry.*

Doe mee aan deze actie. *Take part in this campaign.*

Commands can be made less harsh by using words such as **maar**, **even**, **eens**, **toch** (see Units 87 and 88):

Kom **maar** binnen.

Please, come in.

Doe het raam **even** open.

Please, open the window.

1 Fill in the correct form. Use the basic imperative form.

example: __ je jas __ (uittrekken) Trek je jas uit.

- a __ de boodschappen niet! (vergeten)
- b __ met dat gezeur __ (ophouden)
- c __ de onderstaande bon __ (invullen)
- d __ de paprika in stukjes (snijsden)
- e __ de tekst op bladzijde 26 en __ oefening 4 (lezen, maken)

2 Complete the following advertisements and slogans.

- a __ uw huid met *Suntan*. (beschermen)
- b __ van een heerlijk kopje koffie. (genieten)
- c __ gratis de informatie lijn. (bellen)
- d __ veilig of __ niet. (vrijen, vrijen)
- e __ voor een hypotheek van de postbank. (kiezen)
- f __ het eens van de andere kant. (bekijken)

3 Create signs by choosing from the verbs below. The first one is done for you.

parkeren	storen	betalen	rijden	ontsteken	kloppen
----------	--------	---------	--------	-----------	---------

- a niet **storen**, alstublieft
- b hier __
- c lichten __
- d langzaam __
- e verboden te __
- f a.u.b __ voor u binnen komt

4 The following instructions for a coffeemaker are written in the infinitive. Make them snappier by using the basic imperative form.

example: Het koffiezetterapparaat met koud water vullen.

Vul het koffiezetterapparaat met koud water.

- a Vier schepjes koffie in het koffiefilter doen.
- b Het deksel op de koffiepot doen.
- c De koffiepot onder het filter plaatsen.
- d Op het aan/uit knopje drukken.

46 Infinitive constructions (1)

The infinitive is the full form of the verb and in Dutch normally ends in -en. There are two groups of verbs which can be combined with an infinitive.

A Verbs with **te** + infinitive

When you use an infinitive at the end of the sentence, you need to add **te** before the infinitive. The most common verbs which combine with **te** + infinitive are:

zitten	<i>to sit, to be sitting</i>	beloven	<i>to promise</i>
liggen	<i>to lie, to be lying</i>	proberen	<i>to try</i>
hoeven	<i>(not) to have to</i>	beginnen	<i>to begin, to start</i>
staan	<i>to stand, to be standing</i>	weigeren	<i>to refuse</i>
durven	<i>to dare</i>	vergeten	<i>to forget</i>

Het kind probeert op de kast te klimmen.

The child is trying to climb on the cupboard.

NB In the perfect tense you don't form a past participle with the verbs **zitten, liggen, staan, hoeven** and **durven**. You use an infinitive form instead, and **te** becomes optional:

Ik heb nooit in het diepe durven (te) springen.

I've never dared to jump in the deep end.

B Verbs without **te**

Some verbs which can be combined with an infinitive do not have **te** before the infinitive. Apart from the modal verbs (see Units 29–31) the most common of these verbs are:

komen	<i>to come</i>	laten	<i>to have something done, to let</i>
gaan	<i>to go</i>	zien	<i>to see</i>
blijven	<i>to stay, to remain</i>	horen	<i>to hear</i>
zijn	<i>to be</i>		

Janneke is even koffie halen. *Janneke is getting a coffee.*

Waar laat jij je haar knippen? *Where do you have your hair cut?*

NB In the perfect tense you don't form a past participle with these verbs, but you use their infinitive form instead. You do, however, use the auxiliary (**hebben** or **zijn**) belonging to that verb. Note that **zijn** becomes **wezen**:

Freek is wezen voetballen. *Freek has been playing football.*

Petra is bij ons blijven slapen. *Petra stayed the night with us.*

Jan heeft zijn auto laten repareren. *Jan had his car repaired.*

46 Infinitive constructions (1) - Exercises

1 Complete the sentences using the information given.

van een hoge brug springen	<i>jump from a high bridge</i>
je altijd trouw zijn	<i>always be faithful to you</i>
je erg aardig vinden	<i>to really like you</i>
met de buurvrouw praten	<i>talk with the (female) neighbour</i>
de krant lezen	<i>read the newspaper</i>
naar muziek luisteren	<i>listen to music</i>

- a Karel zit _____
- b Peter ligt _____
- c Francien staat _____

- d Ik begin _____
- e Ik beloof _____
- f Eddie weigert _____

2 Answer the following questions in the perfect tense making use of the information in brackets.

- a Wat heb je gisteren gedaan? (zitten lezen)
- b Heb je vroeger vaak moeten afwassen? (niet vaak hoeven afwassen)
- c Wat heb je nooit durven doen? (nooit op het dak durven klimmen)
- d Wat heb je hem beloofd? (de boodschappen doen)
- e Ben je iets vergeten? (mijn moeder bellen)
- f Wat ben je begonnen? (Nederlands studeren)
- g Wat heb je geprobeerd? (de Matterhorn beklimmen)

3 Complete the sentences using the information given.

huilen eten een eind fietsen lekker voetballen zijn huis verbouwen

- a Kom je morgen _____ ?
- b Jan gaat _____
- c Marcel laat _____
- d Hoor ik de baby nu _____ ?
- e Zie je de kinderen _____ ?

4 Answer the following question in the perfect tense making use of the information in brackets.

example: Ben je met de auto gekomen? Nee, (komen lopen)
Nee, ik ben komen lopen.

- a Heb je Jaap gezien? Ja, (voorbij zien fietsen)
- b Heb je de kinderen gehoord? Ja, (horen zingen)
- c Heb je de gordijnen zelf gemaakt? Nee, (laten maken)
- d Heb je gezwommen? Nee, (gaan fietsen)

47 Infinitive constructions (2)

A aan het + infinitive

This structure indicates that something is happening *now*. You use it with a form of the verb **zijn**.

De jongens zijn aan het voetballen. *The boys are playing football.*

B zitten/liggen/staan... te + infinitive

This structure also indicates that something is happening now, but adds information about the position of the subject. The verbs **zitten/liggen/staan** usually translate as *to be* in English.

Helen ligt in de tuin te zonnen. *Helen is sunbathing in the garden.*

Hij zit weer te werken. *He's working again.*

C om + te + infinitive

You *must* use this construction:

- When you want to express a purpose, reason or function:

Ik fiets **om** fit te blijven. *I am cycling (in order to) to stay fit.*

Lex gaat naar Engeland **om** zijn vriendin **op** te zoeken. *Lex is going to England (in order) to visit his girlfriend.*

After you have used **te** (when it means *too*) plus an adjective:

Je bent **te** oud **om** mee **te** doen. *You're too old to take part.*

Het museum is **te** groot **om** helemaal **te** zien. *The museum is too big to (be able to) see all of it.*

D Om is also often used with verbs which combine with **te** and an infinitive.

However, the use of **om** is optional in these situations:

Ik zal proberen (om) je morgen **te** bellen. *I'll try to call you tomorrow.*

Ik beloof (om) het niet meer **te** doen. *I promise not to do it anymore.*

The word **om** is used more frequently in spoken than in written language.

NB Verbs which cannot take **om** are: **zitten, staan, liggen, hoeven, and durven.**

Pam zit op hem **te** wachten. *Pam is waiting for him.*

E More than one infinitive

If there is more than one infinitive at the end of a sentence, generally the verb which carries the most important information comes at the end:

Martin wil daar niet blijven werken. *Martin doesn't want to continue working there.*

Marijke zal dat feestje zelf willen organiseren. *Marijke will want to organise that party herself.*

47 Infinitive constructions (2) – Exercises

1 Place the infinitives in the correct order.

example: Kees wil morgen ___te___ (schilderen/beginnen)

answer: Kees wil morgen beginnen te schilderen.

a Wim wil vandaag ___ te ___ (proberen/ werken)

b Rinus zal ons een zeldzame plant ___ (laten/ zien)

c Hanna zal nog een jaar in Maastricht ___ (wonen/blijven)

d Ik heb Kiri Te Kanawa in Nieuw-Zeeland ___ (optreden/zien)

e Ik ben gisteren ___ (dansen/gaan)

f Michel zal Django ___ (komen/ophalen)

g Waar heb jij je auto ___? (laten/repareren)

2 Wat kun je ermee doen? What do you use it for? Write sentences to explain what you use the following objects for.

example: een mes – Je kunt er brood mee snijden.

answer: Ik gebruik een mes om er brood mee te snijden.

example: een glas – Je kunt er wijn uit drinken.

answer: Ik gebruik een glas om er wijn uit te drinken.

a papier – Je kunt er een boodschappenlijstje op schrijven.

b schaar – Je kunt er je nagels mee knippen.

c punaise – Je kunt er een foto mee aan de muur prikken

d doos – met een roze lintje Je kunt er je liefdesbrieven in doen.

3 Waarom ga je hier naartoe? Why are you going there?

example: de kroeg mijn vrienden ontmoeten

answer: Ik ga naar de kroeg om mijn vrienden te ontmoeten.

a de kerk naar het orgel luisteren.

b het strand zonnebaden.

c het sportveld mijn vriendje zien.

d de bibliotheek slapen.

4 In which sentences could you add om?

a Ik probeer een vliegende auto te ontwerpen.

b We zitten hier al lang te wachten.

c We staan hier al een tijdje te praten.

d Hij weigert gewoon te komen.

e Jullie hoeven die laatste tekst niet te lezen.

f Niet vergeten de vuilnisbak buiten te zetten!

48 NIT The conditional

If a condition is given for something to happen, you use one of the following conditional structures in Dutch.

A Conditional

In a conditional sentence, a condition has to be met before something else can happen. In English, this often involves an 'if' clause. In Dutch you use the subordinating conjunction **als** (see Units 69 and 70):

Als je rode wijn hebt, wil ik graag rode wijn.

If you have red wine, I'd like red wine.

B Different conditional structures

- **Present tense** This is the easiest way of making a conditional sentence; just use the present tense throughout.

Als ik een miljoen win, ga ik op vakantie.

If I win a million, I'm going on holiday.

(For word order, see Unit 82).

- **Zullen + infinitive** To indicate intention or things yet to happen, you can also use **zullen + infinitive** in the second part of the sentence:

Als je wilt, zal ik een biertje voor je halen.

If you want, I will get a beer for you.

- **Zou (singular) or zouden (plural)** are used in conditional sentences to:

1 Fantasize about a different present/future

als	+	imperfect	zou(den)	+	infinitive
Als	ik een miljoen	won,	zou	ik een huis	kopen

Als ik een miljoen won, zou ik een huis kopen.

If I won a million, I would buy a house.

2 Fantasize about a different past

als	+	past perfect	zou(den)	+	hebben/zijn + past participle
Als	we een miljoen	hadden gewonnen	zouden	we een huis	hebben gekocht

Als we een miljoen hadden gewonnen, zouden we een huis hebben gekocht.

If we had won a million, we would have bought a house.

NB: In both these cases, the structure with **zou(den)** can be replaced by copying the tense from the **als** phrase, i.e. either the imperfect or past perfect:

Als ik een miljoen had, kocht ik een huis.

If I had a million, I'd buy a house.

1 Time travel: use the information given to say who you'd like to meet or what you'd like to do if you could travel back in time (of course, you may add your own suggestions too). Start with the phrase 'Als ik terug in de tijd kon' (if I could go back in time).

example: Napoleon ontmoeten

answer: Als ik terug in de tijd kon, zou ik Napoleon willen ontmoeten.

a Cleopatra opzoeken

b naar een concert van Mozart gaan

c Versailles in de tijd van Louis XIV bezoeken

d met Marilyn Monroe/James Dean trouwen

e bij Freud in behandeling gaan (behandeling, *treatment*)

f een goedkoop schilderij van Rembrandt kopen

g Jeanne d'Arc redder

h dinosauriërs willen zien

2 The right conditions: choose the right condition from the column on the left to logically complete one of the sentences on the right.

a Als het gaat vriezen	1 kunnen we naar de bioscoop of zo.
b Als ik promotie krijg	2 koop ik een nieuwe computer.
c Als ik belasting terugkrijg	3 neem ik je mee uit eten.
d Als mijn moeder belt	4 ga ik dit weekend schaatsen.
e Als je zin hebt	5 ben ik er niet.

3 Wat zou je doen als... ? Use the information in brackets to say what you'd do if...

example: Wat zou je doen als je een miljoen won? (een butler in dienst nemen)

answer: Als ik een miljoen won, zou ik een butler in dienst nemen.

a Wat zou je doen als je de Minister President was? (het onderwijs verbeteren)

b Wat zou je doen als je perfect Nederlands sprak? (in Nederland gaan wonen)

c Wat zou je doen als je meer vrije tijd had? (meer naar muziek luisteren)

49 het Zou: more uses

Besides the conditional, zou has several other uses.

In Unit 48 we outlined how you can use **zou(den)** in conditional sentences. Here are some more uses of **zou(den)**:

A Ask polite questions

To ask polite questions you can use the following structure. Note that the modal verb is always an infinitive.

zou(den)	+	modal verb	infinitive
Zou	je dat voor me	willem	doen?

Zou je dat voor me willen doen? *Would you mind doing that for me?*
Zouden jullie het kunnen repareren? *Could you repair it, please?*

B Give polite advice

You can also use **zou(den)** to give a friendly, polite piece of advice. Look at the structure in the example. The **als**-phrase is optional.

zou(den)	+	infinitive	als-phrase
Wij zouden	het niet	doen.	
Ik zou	die bank	kopen,	als ik jou was.

Wij zouden het niet doen. *We wouldn't do it.*
Ik zou die bank kopen, als ik jou was. *I'd buy that sofa, if I were you.*
To say that someone **should** do something, you can add **moeten**:
Je zou je huiswerk moeten doen. *You should do your homework.*

C Uncertainty/hearsay

To indicate that you are not sure about something or that you've only heard the information from others, you can also use **zou(den)**. You can combine **zou(den)** with any other tense, depending on whether you're talking about the past, present or future. Remember that the auxiliaries **hebben** and **zijn** and modal verbs always occur in their infinitive form after **zou(den)**.

Zou Harmen vanavond niet komen? *Wasn't Harmen going to come tonight?*

Er zou een vliegtuig zijn neergestort. *A plane is said to have crashed.*
As you can imagine, you will come across this use of **zou(den)** a lot in newspapers and other media:

De tornado zou aan 200 mensen het leven hebben gekost.

200 people are reported to have lost their lives in the tornado.

1 Make these questions more polite by using a structure with **zou.**

example: Kan je dit even voor me vasthouden?

answer: Zou je dit even voor me kunnen vasthouden?

a Wil je me even helpen met deze brief?

b Kun jij die booschap voor me aannemen?

c Wil je dit werk even voor me nakijken?

d Kun je deze brief vanmiddag voor me op de post doen?

e Kun je me dat boek even geven?

f Kun je me over een uurtje terugbellen?

2 Agony aunt: use the information in brackets to give polite advice to people who've written in with the following problems.

example: Mijn auto is kapot. (met de fiets naar je werk gaan)

answer: Ik zou met de fiets naar mijn werk gaan, als ik jou was.

a Ik verslaap me altijd. (vroeger naar bed gaan)

b Ik voel me slap. (gezonder eten)

c Ik vind mijn werk saai. (een nieuwe baan zoeken)

d Ik heb ruzie met mijn vriend(in). (alles met hem/haar bespreken)

e Mijn telefoonrekening is te hoog. (minder vaak naar het buitenland bellen)

f Mijn CD-speler is kapot. (naar de radio luisteren)

3 Unconfirmed reports: rephrase the following information by using a structure with **zou(den).**

example: Men zegt dat hij erg ziek is.

answer: Hij zou erg ziek zijn.

a Men zegt dat je op die cursus hard moet werken.

b Men zegt dat er een coup heeft plaatsgevonden.

c Men zegt dat er een bom is ontploft in een winkelcentrum.

d Men zegt dat alle kaartjes zijn uitverkocht.

e Men zegt dat er in Amerika een UFO is geland.

f Men zegt dat er een vliegtuig is neergestort.

This unit gives you a survey of where to place verbs in different types of Dutch sentences.

A Statements

In Dutch statements, you normally put the verb in second position. This means that the verb is the second item in the sentence, and that it – not surprisingly – follows the first item, which can consist of one word or a group of words. Examples:

Ik loop altijd een uur met
mijn hond.

Die lamp kost niet veel.

I always walk with my dog for an hour.

That lamp doesn't cost much.

B Turned around: inversion

Usually you start a Dutch sentence with a subject, followed by the verb:

Bas **gaat** elke dag naar het strand. *Bas goes to the beach every day.*

If you want to start the sentence with another word or phrase, you have to let the verb follow it immediately in second position. This means that you're placing the verb in front of the subject. This is called inversion:

Morgen **gaat Bas** niet.

Tomorrow Bas isn't going.

C More than one verb

If there is more than one verb in a sentence, you put the finite verb in its normal place at the beginning of the sentence, and the other verb(s) at the end. Examples:

Ze heeft 10 dozen wijn **gekocht**. *She bought ten boxes of wine.*

Mijn Bob **wil** nooit **afwassen**. *My Bob never wants to do the dishes.*

D Questions

If a question starts with a question word, such as **waarom?** (why), **waar?** (where?) or **wie?** (who?), the verb comes after the question word in second position. If you don't use a question word the verb is put at the beginning of the sentence. In both types of questions, inversion occurs, i.e. the verb is put in front of the subject. Examples:

Waarom **zit** je in het donker?

Why are you sitting in the dark?

Hebben jullie de hond gezien?

Have you seen the dog?

50

Verb word order (1) - Exercises

1 Has inversion (of subject and finite verb) taken place in the following sentences or not? If it has, indicate the verb and the subject which have been inverted.

example: Elke maandagochtend moeten we naar ons werk.

answer: Inversion of the subject **we** and the finite verb **moeten**.

a Mijn broer en ik gaan vaak samen squashen.

b Welke tien boeken zou je meenemen naar een onbewoond eiland?

c Ina belde vanochtend nog voor je.

d Hoewel ze werkt, heeft ze toch veel tijd voor haar hobby's.

e Haat jij al die lange vergaderingen ook?

f Naast Ierland is Frankrijk ook een van onze favoriete landen voor vakanties.

g Ik vond die theaterproduktie van Romeo en Julia niet zo goed als de film.

h Verleden jaar zijn alle foto's van mijn vakantie mislukt.

2 Rewrite the following sentences, starting with the word(s) given in brackets.

example: Sam scheert zich 's ochtends nooit. (in het weekend)

answer: In het weekend scheert Sam zich 's ochtends nooit.

a Henk houdt niet van Westerns. (meestal)

b Ik ben lid van een filmclub in de stad. (sinds kort)

c Mijn baas is op vakantie gegaan. (gisteren)

d Heb jij Carolien gezien? (wanneer)

e Ik vind mijn elektronische agenda erg handig. (over het algemeen)

f Ze is te laat omdat er een probleem was met de auto. (misschien)

g Jan-Peter en zijn vriendin hebben de kaartjes gereserveerd. (hopelijk)

h We hebben net allemaal nieuwe computers. (op kantoor)

51 UNIT Verb word order (2)

In this unit we look at word order in sub-clauses and amongst verbs.

A Verbs to the end

In relative clauses (see Units 74 and 75) and sub-clauses (see Unit 67) all the verbs are moved to the end of the clause in question.

De vakantie die ik heb geboekt... *The holiday that I've booked...*
Als ze vandaag weer te laat is... *If she's late again today...*

B Complex sentences

Relative clauses or sub-clauses as described under A can also take up the first position in a sentence. Even though such constructions can look quite complicated, you just stick to normal word order in the main clause (the whole sentence). As usual, the verb of the main sentence still has to come in second position – in these cases directly after the clause. The following examples will make this clear [the relative clauses and sub-clause are placed in square brackets]:

[De man die daar loopt,] is steenrijk. *The man who walks there is filthy rich.*
[Als je tijd hebt,] bel me dan. *If you have the time, then call me.*

C Elements placed after the final verb

Sometimes you come across a situation where the verb(s) which should be in final position is/are not actually the last thing in the sentence. This is not incorrect. Some things can actually be placed in final position, even after the verb(s). It happens quite a lot, particularly with prepositional phrases (phrases starting with a preposition) and in comparisons. See also Unit 83. Some examples:

Ik heb kaartjes besteld voor 22 juni. *I've booked tickets for 22nd of June.*
Jet heeft meer gegeten dan Jeroen. *Jet's eaten more than Jeroen.*

D Order amongst verbs

If you have two verbs at the end of a clause or sentence, either verb can come first. If there are two infinitives, the infinitive of the modal verb comes first.

Hij zegt dat hij drie boeken heeft gekocht/gekocht heeft.
Hij heeft beide auto's willen kopen.

If there are more than two verbs, a past participle can come first or last, and of the other verbs the finite verb comes first, and infinitives last, with the infinitive of modal verbs preceding others.

Je begrijpt dat je dit goed geleerd zal moeten hebben.
Je begrijpt dat je dit goed zal moeten hebben geleerd.
You understand that you'll have to have learned this well.

51

Verb word order (2) - Exercises

1 Combine the sentences using the word in brackets, following the example.

example: Hans belooft. Hij zal de kinderen om 3 uur ophalen. (dat)

answer: Hans belooft dat hij de kinderen om 3 uur zal ophalen.

a David gaat naar huis. Hij heeft veel te veel gedronken. (omdat)

b Mijn moeder vraagt. Wij willen morgenavond komen eten. (of)

c Heb je die bank gekocht. Jij wilde hem zo graag hebben. (die)

d Ik zei. Ik was tot voor kort nog nooit in Afrika geweest. (dat)

e Ik heb die nieuwe film gezien. Hij heeft zoveel geld gekost. (die)

f Klaas zegt. Hij heeft geen zin om naar Peru op vakantie te gaan. (dat)

2 Indicate which is the finite verb that belongs to the underlined subject.

example: Ik geloof niet dat hij zoveel geld verdient kan hebben.

answer: kan

a Marjan zegt dat ze een mobiele telefoon van Jaap gekregen heeft.

b Ik geloof dat ze hun huis voor een zacht prijsje hebben kunnen kopen.

c Wie zegt dat ik dat werk morgen niet klaar zal kunnen krijgen?

d Je moet zelf zeggen of ik je kan komen helpen.

e We hadden geen idee dat onze rapporten vandaag ingeleverd hadden moeten worden.

f Ze zegt dat ze voor haar studie al deze boeken heeft moeten lezen.

3 Underline the subject which goes with the underlined verb.

a Ik geloof niet dat ze vanavond kan komen.

b Hij heeft gehoord dat we die vakantie al vroeg zullen moeten boeken.

c Denk je dat hij altijd al piloot heeft willen worden?

d Waarom denk jij dat Sandra het werk beter zal kunnen doen dan ik?

e Over wie hebben jullie nu weer zitten roddelen?

f Er staat dat je eerst de boter en dan de suiker erin moet doen.

52 UNIT The passive (1)

In this unit you will find general information about the passive, and how to form the present and imperfect tense.

A What is it?

The passive form is the opposite of the active form. In active sentences the subject (i.e. the person or thing that the sentence is about) is *doing* the action. Conversely, in the passive form, the subject of the sentences is passive, i.e. *undergoing* the action. The person(s) or thing(s) responsible for the action is/are called the *agent*. The agent is either not mentioned at all in Dutch, or its role is indicated by **door** + agent. Compare:

Active: *Ik sla mijn kinderen.* *I am smacking my children.*

The subject – *ik* – is doing the action.

Passive: *Mijn kinderen worden My children are being (door mij) geslagen.* *smacked (by me).*

The object from the active sentence – *de kinderen* – has become the subject in this passive sentence.

B Place of agent

In the sentence, the phrase **door** + agent can either come after the past participle or it can come after the finite verb (note that other possibilities also exist):

Op oudejaarsavond wordt door veel mensen vuurwerk afgestoken.

On New Year's Eve fireworks are being set off by many people.

Op oudejaarsavond vuurwerk afgestoken door veel mensen.

C Present and imperfect tenses

In these tenses the passive is formed by a form of the verb **worden** and a past participle:

present and imperfect = **worden** + past participle

Worden is the main verb and changes its form depending on the subject and the tense of the sentence.

Present tense

De was wordt voor me gedaan. *The laundry is done for me.*

De klanten worden geholpen. *The customers are being served.*

Imperfect

Vroeger werd Greetje op school vaak gepest. *Greetje used to be bullied frequently at school.*

De auto's werden allemaal gecontroleerd. *The cars were all checked.*

1 Write down in sentences where the following products are produced, grown, sold or traded.

example: Swatch horloges/ Zwitserland/maken

answer: Swatch horloges worden in Zwitserland gemaakt.

a Ford auto's/Engeland/produceren.

b Camembert/ Frankrijk/ maken

c Tomaten/ het Westland/kweken

d Philips radio's/over de hele wereld/verkopen.

e Aandelen/ de beurs/ verhandelen

2 Change the following sentences into the active form. Use the same tense as in the original sentence.

e.g. Anna werd vaak door haar grote broer geholpen.

Haar grote broer hielp Anna vaak.

a De reis wordt door Himalayan Treks georganiseerd.

b De vluchtelingen worden door het Rode Kruis opgevangen.

c De boot werd door een paar mannen op het strand getrokken.

d Het eten wordt vanavond door mijn kinderen klaargemaakt.

e De boeken worden door de studenten vaak te laat teruggebracht.

3 Answer the following questions using the passive and making use of the information given in brackets. Use the underlined words as the subject. Make sure you use the correct tense.

e.g. Wie kopte die bal in het doel? (Maarten)

Die bal werd door Maarten in het doel gekopt.

a Wie leest de Telegraaf? (veel Nederlanders)

b Wie won vorig jaar de P.C. Hooftprijs? (Judith Herzberg)

c Wie helpt Bernadette met haar huiswerk? (haar moeder)

d Wie gaf het startsignaal voor de marathon? (de burgemeester)

e Wie steunt de beslissing van de regering? (weinig mensen)

A Perfect and past perfect

In the perfect and past perfect tenses you form the passive according to the pattern: **zijn** + past participle. The verb **zijn** is the main verb and changes its form depending on the subject tense of the sentence.

Perfect tense

500 kilo heroine **is** in beslag
genomen.

*500 kg of heroin have been
confiscated.*

De gevangenen **zijn** vrijgelaten.

The prisoners have been released.

Past perfect

De wasmachine **was** vaak gebruikt.

*The washing machine had been
used often.*

De flessen wijn **waren** allemaal
leeggedronken.

*The bottles of wine had all been
finished.*

B Future and conditional

The passive can also be formed in the future and conditional tenses and in combination with a modal verb. In all these situations the passive is formed according to the following formula:

[a form of the verbs] **zullen**, **zouden**, **modal** + **past participle** + **worden** as infinitive

Het zal morgen bekend worden *It will be announced tomorrow.*
gemaakt.

Het kan zeker gedaan worden. *It can certainly be done.*

De bewoners moeten gewaarschuwd worden. *The inhabitants must be
warned.*

**Als ik veel geld had, zou ik beleefd
behandeld worden.** *If I had lots of money, I would
be treated more politely.*

For the order among these verbs, see Unit 51, D.

C Er

If the passive sentence has an indefinite subject or no subject, i.e. if it is not important whom the action is aimed at, then you use **er**:

Er werd veel gelachen. *People were laughing a lot.*

Er wordt op de deur geklopt. *Someone's knocking on the door.*

1 Write down what the following buildings are made of.

e.g. De Eiffeltoren is van staal/gietijzer gemaakt.

a De British Library – baksteen	d Veel moderne gebouwen – beton
b Een kas – glas	e Het Vikingschip – hout
c Het Parthenon – marmer	

2 Write a police report after you have been called to the scene of a rowdy party.

e.g. Alle flessen waren leeggedronken en waren in een hoek gegooid.

- a De tafel – bekrassen
- b De meeste glazen – breken
- c De vloer – met een laag viesigheid bedekken
- d De muur – met graffiti beschilderen
- e De hi-fi – hard aanzetten

3 Wat moet er ellemaal gedaan worden? You are organising a large event and write out the tasks fully. Note that you use er with an indefinite subject.

e.g. Er moeten affiches ontworpen worden.

- a de uitnodigingen versturen
- b de burgemeester uitnodigen
- c de caterer bestellen
- d een band regelen
- e een zaal huren

4 You are checking on the progress of the preparations. What hasn't been done yet that should have been? Use the list for Exercise 3. Note that with indefinite subjects you use er.

e.g. Er zouden affiches ontworpen worden.

5 You are evaluating your event. Write down points for future reference.

e.g. De uitnodigen zouden eerder verstuurd moeten worden.

- a de beste rockband uitnodigen
- b de wijn van tevoren ontkurken
- c de zaal mooier versieren

54 The passive (3)

In this unit you will learn about the use of the passive.

A Use

There are various reasons why people would want to use the passive form instead of the active. The most common reasons are:

- **Context:** Sometimes the context calls for the passive, following on from previous information. For instance, imagine you are talking about Princess Diana:

Prinses Diana had niet veel privacy *Princess Diana did not have much privacy during her life.*
in haar leven.

In the next sentence you want to say that photographers were often following her. Since you are talking about Diana, you will almost automatically start the next sentence with her as a subject. But because she is undergoing the action, the sentence will have to be in the passive:

Zij werd vaak door fotografen *She was often chased by
achtervolgd. photographers.*

- **Style:** the passive can be used to bring some variation in texts. This is particularly used in formal written texts where it also functions to create some distance:

De passief wordt veel gebruikt in *The passive is used a lot in
formele teksten.*

- **Hiding the cause:** Sometimes people want to 'hide' who the agent of the action was. This could be because they don't want to apportion blame for whatever reason, or because they want to emphasise the result of the action rather than the action itself. The passive is thus a useful tool for politicians. Compare the following sentences:

De soldaten branden het dorp plat. *The soldiers are burning the
village down.*

Het dorp wordt platgebrand. *The village is being burned down.*
Wij hebben fouten gemaakt. *We have made mistakes.*
Er zijn fouten gemaakt. *Mistakes have been made.*

1 What follows? An active (A) or a passive (P) sentence?

- a In New York zijn minstens 50 mensen ernstig ziek geworden door een virus.
  - A Niemand heeft dit virus eerder gesignaleerd.
  - P Dit virus is nog nooit eerder gesignaleerd.
- b Uit onderzoek blijkt dat veel mensen stress ervaren op hun werk.
  - A Bazen, chefs en hoofden veroorzaken vaak deze stress.
  - P Deze stress wordt vaak veroorzaakt door bazen, chefs en hoofden.
- c Steve McQueen heeft in 1999 de Turnerprijs gewonnen.
  - A Oude films van Buster Keaton hebben zijn werk beïnvloed.
  - P Zijn werk is beïnvloed door oude films van Buster Keaton.

2 Make these sentences active in order to create a more informal feel. Use the agent between brackets as the subject of the new sentence.

example: Er wordt vaker gescheiden in tijden van een slechte economie.
(meer mensen)

answer: Meer mensen scheiden in tijden van een slechte economie.

- a Na ontvangst van betaling wordt het boek naar u opgestuurd. (wij)
- b Een beslissing wordt nu elk moment verwacht. (ik)
- c Uw klacht wordt onderzocht. (wij)
- d Problemen worden gesignaleerd met het nieuwe computerprogramma.
(sommige mensen)
- e Dit kan op twee manieren geïnterpreteerd worden. (wij)

3 As a newspaper editor you don't want to be critical of the government. Which of the headlines would you choose?

- a 1 NATO bombardeert Belgrado.
2 Belgrado wordt gebombardeerd.
- b 1 Minister verhoogt belastingen.
2 Belastingen worden verhoogd.
- c 1 Vluchtelingen worden teruggestuurd naar hun eigen land.
2 De regering stuurt vluchtelingen terug naar hun eigen land.

55 Negatives (1)

The two most common forms of negatives, apart from **nee** (no), are **niet** and **geen**.

A Form

In making a sentence negative you normally use either **niet** or **geen**.

You don't have to add the verb *to do*, as you often do in English.

Ik wil nog niet naar huis.

I don't want to go home yet.

Chris drinkt geen bier.

Chris doesn't drink any beer.

B Niet

Niet is the most common form of making a negative. It simply means *not*.

The most complicated thing about **niet** is the place it takes in the sentence. It might be better to leave studying the next section until you have a good grasp of word order.

C The place of niet

Some general points:

- Niet, generally speaking, comes last in the sentence or the clause (but before the words which take the very last position such as the past participle, the infinitive or prepositional phrases):

U beantwoordt mijn vraag **niet**.

You are not answering my question.

Ik heb hem nog **niet** gezien.

I haven't seen him yet.

- Niet comes *before*:

– Prepositions:

Ik ga dit jaar **niet op** vakantie.

I'm not going on holiday this year.

– Adjectives which come after the noun:

Deze wijn is **niet lekker**.

This wine is not nice.

Die school is **niet erg modern**.

That school is not very modern.

– Adverbs:

Ik ben **niet** gek.

I am not stupid.

Hij werkt **niet erg hard**.

He doesn't work very hard.

D Geen

(not a, not any) is used in combination with nouns which refer to something in general (indefinite nouns). In the positive sentence these nouns would have the article **een** or no article at all:

Heb je even tijd?

Have you got a moment (of time)?

Nee, sorry. Ik heb nu geen tijd.

No, sorry. I haven't got any time now.

Heb je een beetje melk?

Have you got some milk?

Nee, ik heb geen melk.

No, I haven't got any milk.

1 Explain the place of *niet* in the following sentences.

example: Ik ga niet met je mee. (*niet* comes before a preposition)

- a Ik wacht niet op jou.
- b Karin heeft haar schulden niet betaald.
- c Ze hebben dat niet mooi gedaan.
- d Ik begrijp die vraag niet.
- e Die man is niet serieus.

2 Answer the following questions in the negative using a whole sentence and starting with the pronoun *ik*.

example: Neemt u die foto? Nee, ik neem die foto niet.

- a Werk u vanavond?
- b Leest u de krant?
- c Begrijp je de vraag?
- d Vertrouw je hem?
- e Heeft u onze brief ontvangn?
- f Heb je dat programma gezien?
- g Bent u uw cheques vergeten?
- h Ga je zwemmen?
- i Wil jij de auto wassen?
- j Kunt u me helpen?
- k Ga je straks naar de stad?
- l Werk je in dat nieuwe gebouw?
- m Ben je naar het theater geweest?
- n Vindt u de voorstelling mooi?
- o Hou je van Country 'n Western?
- p Kom je morgen op de koffie?
- q Ben je naar de kapper geweest?
- r Heb je het koud?
- s Ben je ziek?
- t Heb je hard gewerkt?

3 Answer the following questions in the negative using a whole sentence and starting with the pronoun *ik*.

example: Heeft u een huisdier? Nee, ik heb geen huisdier.

- a Heeft u een nieuwe auto?
- b Heb je dorst?
- c Heeft u hoofdpijn?
- d Heb je koffie?
- e Heb je suiker in je koffie?
- f Heb je pijn?
- g Heb je geld bij je?
- h Drinkt u wijn?

4 Change the following statements into negative ones.

example: Ik ben moe. Ik ben niet moe.

- a Petra wil stoppen met werken.
- b Er zit zand tussen mijn tenen.
- c Het was een droom.
- d Wij zijn verdwaald.
- e Ik vind hem aardig.
- f Jan gelooft mij.
- g Ik heb grijs haar.
- h De minister heeft een besluit genomen.

56 UNIT | Negatives (2)

There are various other ways of expressing negative statements, whether these are clear and explicit or whether these refer to conditions or gradations.

A Less explicit

There are various other, less explicit, ways of using the negative.

- The negative is still to happen – **nog niet, nog geen** (*not yet*):
 Ik ben **nog niet** klaar. *I'm not ready yet.*
 Ik zie **nog geen** verschil. *I don't see any difference yet.*
  - The positive has ended: **niet meer, geen... meer** (*not any more*):
 We werken **niet meer**. *We aren't working any more.*
 Ik heb **geen** koffie **meer**. *I haven't got any coffee anymore.*
  - To indicate gradation: **nauwelijks** (*hardly*), **zelden** (*seldom/hardly ever*):
 Ik heb **nauwelijks** kritiek *I hardly got any criticism.*
 gekregen.
 Ik win **zelden** een prijs. *I hardly ever win a prize.*
  - To give a negative connotation (often equivalents of *only*). These words are thus not neutral: **nog maar, maar, pas, slechts**.
 Ik heb **nog maar** 30 euro over. *I've only got 30 euros left.*
 Zij heeft **maar** 30 katten. *She only has 30 cats.*
 De film begint **pas** om 8 uur. *The film doesn't start until 8 o'clock.*
 Het kost **slechts** 1 miljoen. *It only costs a million.*

Slechts is only used in formal language.

Maar, **pas**, **slechts** do not combine with the verb **moeten**, but use **hoeven** instead (see Unit 31).

- B** Some other words that are used to indicate negatives include: **nergens** (*nowhere*), **nooit** (*never*), **niemand** (*no one*), **niets** (*nothing*.)

These words take the same place in the sentence as **niet**:

Ik kan mijn bril **nergens** vinden. *I can't find my glasses anywhere.*

Ik ben nog **nooit** naar Rome geweest. *I have never been to Rome.*

1 Answer these questions in the negative with whole sentences using the equivalent expressions in Dutch of not yet.

- e.g.** Heb je dat formulier nu ingevuld? Nee, ik heb dat nog niet ingevuld.
Heb je al kinderen? Nee, ik heb nog geen kinderen.
- a Heb je je huiswerk al gedaan?
  - b Is je vader al met pensioen?
  - c Heb je al een kadootje gekocht?
  - d Ben je al klaar met je studie?
  - e Is het eten al klaar?
  - f Heb je al antwoord gekregen op je brief?

2 Answer these questions in the negative as in Exercise 1, using the equivalent expressions in Dutch of not anymore.

- e.g.** Zijn er nog kaartjes? Nee, er zijn geen kaartjes meer.
Leeft zijn vader nog? Nee, zijn vader leeft niet meer.
- a Geloof je zoontje nog in Sinterklaas?
  - b Werk je nog bij het ziekenhuis?
  - c Heb je nog zin in koffie?
  - d Woon je nog bij je ouders?
  - e Ben je nog misselijk?
  - f Heb je nog tijd?

3 Answer these questions using the information in brackets indicating you think it is not very much.

- e.g.** Hoeveel lessen wijn heb je nog? (12) Ik heb nog maar 12 lessen.
- a Hoeveel kinderen heb je? (5)
  - b Hoe laat gaat de bus? (om 3 uur)
  - c Hoe oud is je dochertje (2 jaar)
  - d Hoeveel kaarten moet je nog schrijven? (15) (use **hoeven te**)

4 Answer the following questions using the negatives in brackets.

- e.g.** Heb je wel eens gelogen? (nog nooit) Ik heb nog nooit gelogen.
- a Heeft iemand je met je werk geholpen? (niemand)
  - b Ben je wel eens in Beijing geweest? (nog nooit)
  - c Kun je de schaar vinden? (nergens)
  - d Heb je dat gemerkt? (niets)

Prefixes and suffixes are parts of words which can be added before or after a base word.

A Prefixes are added before words. These words can be verbs, adjectives, adverbs or nouns. A prefix can be a preposition, as is often the case with separable verbs (see Units 40 and 41), but frequently a prefix is a short segment which is not a word in its own right, and which changes the meaning of the base word. Some prefixes in Dutch are borrowed from English. Here are some examples:

- Indicating an opposite meaning:

on-	aardig	onaardig (<i>unkind</i>)
a-	theïst	atheïst (<i>atheist</i>)
im-	moreel	immoreel (<i>immoral</i>)
ir-	rationeel	irrationeel (<i>irrational</i>)
ont-	wapenen	ontwapenen (<i>disarm</i>)

- Indicating something negative:

wan-	gedrag	wangedrag (<i>misbehaviour</i>)
------	--------	-----------------------------------

- Location:

onder-	bewustzijn	onderbewustzijn (<i>subconscious</i>)
inter-	nationaal	internationaal (<i>international</i>)

- Time:

ex-	vriendje	exvriendje (<i>ex-boyfriend</i>)
post-	nataal	postnataal (<i>post-natal</i>)

B Suffixes are added to the end of a word, and are more important in changing the grammatical category than in changing the meaning of words. They are used for:

- Making diminutives (see unit 16):

-je	kind	kindje (<i>small, young child</i>)
-----	------	--------------------------------------

- Changing a word into an adjective or adverb. Some of these are -baar, -isch, -ig, -(e)lijk, -achtig

-baar	zicht	zichtbaar (<i>visible</i>)
-ig	pracht	prachtig (<i>gorgeous</i>)
-(e)lijk	vriend	vriendelijk (<i>friendly</i>)
-isch	fantast	fantastisch (<i>fantastic</i>)
-achtig	kind	kinderachtig (<i>childish</i>)

- Making into a noun:

-heid	mogelijk	mogelijkheid (<i>possibility</i>)
-------	----------	-------------------------------------

57 Prefixes and suffixes – Exercises

Which go together? Link the prefixes in the box to a word (adjective, noun or verb) from both columns to change its meaning. The meanings you need to aim for are given in English. The first one is done for you.

a-	on-	wan-	ont-	onder-	im-
----	-----	------	------	--------	-----

a aseksueel	asymmetrisch				
beschadigd	(undamaged)	arm		(underarm)	
titel	(sub-title)	vriendelijk		(unfriendly)	
seksueel	(sexual)	begrip		(misconception)	
populair	(unpopular)	vouwen		(unfold)	
orde	(disorder)	symmetrisch		(asymmetrical)	
bossen	(deforestation)	migratie		(immigration)	

Fill in the grid. The first one is done for you. Use a dictionary if needed.

verb	noun	adjective
fantaseren	fantast	fantastisch
wanhopen	—	wanhopig
—	(aan)koop	verkoopbaar
(zich) verantwoorden	verantwoordelijkheid	—
geloven	—	—
—	zicht	—
—	—	mogelijk
(zich) interesseren	—	—
praktizeren	—	—

Correct the words in brackets by adding the appropriate suffix.

- Onze prijzen zijn (vergelijk) met die van de concurrent. (adjective)
- Het is bijna een (onmogelijk) om in het centrum te parkeren. (noun)
- Dat Afrikaanse land heeft eindelijk de (onafhankelijk) verkregen. (noun)
- Met (kracht) slagen zwom hij naar de overkant. (adjective)
- Wat een heerlijk (geur) kruidenthee. (adjective)

58th Er – as a subject

In this unit you will learn about the use of er in its function as a subject.

A General information

The little word **er** is used frequently, but its application can be a little tricky. There are two main functions of the word. One of these functions is purely grammatical: its use as a subject or in combination with a subject. This is discussed in this unit. The other function is one of substitution, to replace another word, and is discussed in Unit 59.

B Grammatical use

With grammatical use in this context we mean that the word **er** in the following situations does not have a meaning in its own right. There are two situations in which **er** has to be used purely for grammatical reasons. These two situations are:

1 In combination with an indefinite subject

Look at the sentence **De** wedstrijd Ajax-Barcelona is vanavond op tv.
The match between Ajax and Barcelona is on tv tonight.

- The subject is a specific one. We know which particular match we are talking about. But if you weren't certain which teams were playing, the subject would be indefinite. In that case you would say:
Er is vanavond een voetbalwedstrijd op tv.
- Indefinite subjects are normally subjects which have either no article at all or are preceded by **een**, **geen** or a counting word, including words like **weinig** and **veel**.

Er is vanavond geen voetbal *There is no football on tv tonight.*
op tv.

Er zijn weinig kinderen op *There are not many children at*
school vandaag. *school today.*

- Indefinite subjects can also be words like: **iets**, **niemand**, **iemand**, **wie**, **wat**, etc:

Er komt straks iemand langs. *Someone will be around later on.*
Wie komt **er** dan langs? *Who will be around then?*

2 As the subject in a passive sentence.

Passive sentences without a definite subject, describing human activities, start with **er**:

Er mag hier niet gerookt worden. *Smoking is not allowed here.*
Er wordt veel geschreven. *Much is being written.*

58 Er – as a subject – Exercises

Make these definite subjects indefinite. This means you have to use er.

example: De koekjes zitten in de trommel.

Er zitten koekjes in de trommel.

a Mijn man is in de tuin aan het werken.

b De trein vertrekt om 8 uur.

c Het boek ligt op de tafel.

d Het café is op de hoek van de straat.

e De natte kleren hangen aan de lijn.

Insert er in the correct position, but not at the start of the sentence.

example: Vanavond is geen yoga.

Vanavond is er geen yoga.

a Zit nog een beetje wijn in de fles?

b Wat is gebeurd?

c Op koninginnedag zijn veel mensen op straat.

d Morgen komt iemand op bezoek.

e Is een dokter in de zaal?

Describe some characteristics of the Netherlands making use of the picture below.

e.g. veel dijken Er zijn veel dijken

a veel water b veel kerken c veel fietspaden

You are now describing activities which are often seen as being typically Dutch. Please note that some subjects are plural.

e.g. Veel gerookt. Er wordt veel gerookt.

a Veel drugs gebruikt.

b Veel koffie gedronken.

c Veel gefietst.

d Veel verjaarsfeestjes gevierd.

The sentences in Exercise 4 are too generalised. Change them into active sentences using the subject sommige mensen.

example: Sommige mensen roken veel.

59 Er – referring to things

In this unit you will learn about the use of er to refer to things.

A Place

The word **er** can be substituted for a place. In this situation **er** simply means *there*:

Ken je Amsterdam goed? *Do you know Amsterdam well?*

Nee, ik ben **er** maar een keer geweest. *No, I've only been there once.*

Wat een kleine keuken heb jij. *What a small kitchen you've got.*

Ik kan **er** niks vinden. *I can't find anything (there).*

NB The stressed form of **er** is **daar** and often comes at the start of the sentence: **Daar** ben ik maar een keer geweest.

B With quantity

You also use **er** to refer to something in combination with a counting word.

Ik heb nu **vijf** kinderen in huis; *I now have five children at home;*
ik heb **er** zelf **twee** en mijn **nieuwe** partner heeft **er** **drie**. *two of them are my own and my new partner has got three.*

Heb je een fiets? Ja, ik heb **er** **een**. *Have you got a bike? Yes, I've got one.*

C With a preposition

Normally when you refer to an object or idea, you use an object pronoun, e.g. **hij**, **hem**, **ze**, **het** etc. However, when combined with a preposition the object pronoun cannot be used. Instead you must use **er**. Compare the following sentences:

Heb je dat programma nog gezien? *Did you see that programme?*

Nee, ik heb **het** niet gezien. *No, I didn't see it.*

Kijk **jij** vanavond **naar** dat programma? *Will you watch that programme tonight?*

Nee, ik ga **er** niet **naar** kijken. *No, I won't watch it.*

Note the following two points:

- **Er** + preposition is written as one word if not separated by other words.

Ik hou **ervan**. *I love it.*

Ik hou **er** erg veel **van**. *I love it a lot.*

- You can also use **daar** for stressing the point. It normally comes at the beginning of the sentence:

Daar ga ik niet naar kijken. *I won't watch that.*

Answer the following questions using the information in brackets. Replace the underlined places with er. Note that the words in **italics** should not be used in the answer.

example: Ben je *wel eens* in Brussel geweest? (een keer)

answer: Ik ben er een keer geweest.

a Kom je *vaak* in de bibliotheek? (regelmatig)

b Hoe lang woon je nu in Utrecht? (drie jaar)

c Zit je elke dag in je werkamer te werken? (bijna elke dag)

d Ben je *al bij je ouders* geweest? (gisteren)

e Ben je gisteren *nog naar die astrologiecursus* geweest? (niet)

Answer the following questions using the information between brackets. Refer to the underlined words with er.

example: Hoeveel planten heb je? (ongeveer zes)

answer: Ik heb er ongeveer zes.

a Heb je een computer? (één)

b Hoeveel fietsen heeft Eef? (vier)

c Heeft u een auto? (twee)

d Heb jij een euro voor de automaat? (zelfs drie)

e Heeft u een televisie? (geen een)

Use er in answering the following questions.

example: Gelooft u in spoken? Ja, ik geloof erin.

Nee, ik geloof er niet in.

- a Houdt u van strandvakanties?
- b Heeft u een hekel aan huisdieren?
- c Ben je bang van spinnen?
- d Ben je tevreden over je werk?
- e Ben je goed in surfen?
- f Heeft u goede herinneringen aan de vakantie?
- g Verlang je naar de zomer?

60 in 5

Er – position

In this unit you will learn what position er usually takes in the sentence.

A Grammatical use

If **er** is used as a subject or in combination with a generalised subject, it usually comes at the start of the sentence:

Er was eens een prinses...

Once upon a time there was a princess.

Er werd niet veel gelachen in haar huis.

There was not much laughter in her house.

However, **er** can also come after the finite verb if the sentence starts with another element:

Veel werd **er** niet gelachen in haar huis.

B Referring

- **Er** generally comes straight after the finite verb:
Jantien heeft er geen zin meer in. Jantien doesn't fancy it anymore.
- **Er** generally comes after the subject in sentences with *inversion*:
Gisteren is Floris er nog geweest. Yesterday Floris went there.
- If you use **er** as a term of reference (whether in relation to place, quantity or with a preposition) you cannot place it at the start of the sentence, because **er** in this situation is always unstressed.

If you want to stress the reference you are making, you need to use the word **daar**:

Ik heb **er** niet veel van begrepen. *I didn't understand much of it.*

Daar heb ik niet veel van begrepen.

- A reflexive pronoun (Unit 43) takes precedence over **er** and thus comes straight after the finite verb and before **er**:

Ik maak **me** **er** geen zorgen over. *I am not worried about it.*

Ik verheug **me** **erop** om hem te zien. *I am looking forward to seeing him.*

- An object or object pronoun also takes precedence over **er**:
Ik geef **hem** **er** twee. *I'll give him two of them.*
Paul geeft **Petra** **er** drie. *Paul gives three of them to Petra.*
- In a sub-clause (Unit 67) **er** comes straight after the subject or after the reflexive pronoun:

Hij zegt dat **hij** **er** nooit naar kijkt. *He says he never watches it.*

Ik denk dat **zij** **zich** **er** niet voor schaamt. *I think she is not ashamed of it.*

Insert er in the correct position.

examples: is een nieuwe jongen in de klas Er is een nieuwe jongen in de klas.
veel fouten zijn niet gemaakt Veel fouten zijn er niet gemaakt.

- a zijn te veel auto's op de weg
- b (Pas op!) ligt veel hondenpoep op straat
- c gisteren was een feest bij de buren
- d waren veel mensen
- e werd veel gelachen en gedronken
- f waarschijnlijk komt een nieuw hoofd op school

Answer the following questions twice. Use er in your first answer and daar in your second one to refer to the underlined noun.

example: Hebben jullie aan de loterij meegedaan?

answer: We hebben er (niet) aan meegedaan.

Daar hebben we (niet) aan meegedaan.

- a Kijk jij naar Big Brother op tv?
- b Bel jij Hans vanavond over die afspraak?
- c Is Leontien blij met haar cadeautje?
- d Kom je uit die som?
- e Wacht u op het antwoord van de directeur?
- f Bent u naar de begrafenis geweest?

Replace the underlined nouns by er and place it in the correct position in the sentence. Add -toe and -vandaan if needed (see Unit 61).

example: Ik ga een paar keer per jaar naar Amsterdam. (add toe)

answer: Ik ga er een paar keer per jaar naartoe.

- a Op kantoor heb ik twee computers.
- b Carrie is ontevreden over het nieuwe programma.
- c Pam gaat drie middagen per week naar school. (add toe)
- d Nico geeft Ineke twee doosjes bonbons.
- e Tineke schaamt zich voor haar laatste show.
- f U komt zeker net van de tentoonstelling? (add vandaan)
- g Ik geloof niet dat hij van klassieke muziek houdt.
- h Joop zegt dat hij zich over het examen geen zorgen maakt.

61 Er – some other considerations

This unit lists some extra points about the use of er.

A Referring to things with a preposition

When referring to something in combination with a preposition, you only use **er** when referring to an *object* or *idea*. When you refer to *people* you use an object pronoun:

Ik denk nooit meer aan **hem**. *I never think about him anymore.*

(mijn ex-vriendje) *(my ex-boyfriend)*

Ik denk **er** nooit meer aan. *I never think about it anymore.*

(mijn vakantie) *(my holiday)*

The prepositions **met** and **tot** change into **mee** and **toe** respectively, when they are combined with **er** or **daar**:

Werk jij weleens **met** Power Point? Ja, ik werk **er** vaak **mee**.

It is important not to confuse the prefix of a separable verb with the preposition which is combined with **er**:

Kijk je weleens **in** dat boek? Nee, ik kijk **er** bijna nooit in.

Do you ever look in that book? No, I hardly ever look in it.

Heb je dat boek **uit**(gelezen)? Nee, ik heb **het** nog niet uit.

Did you finish that book? No, I haven't finished it yet.

Uit belongs here to the separable verb, so you need to refer to the book with **het** rather than with **er**.

B Direction

If a direction is indicated, you need to add the suffixes **-naartoe**, **-heen**, or **-vandaan**:

Ik ga ernaartoe. Ik ga **er**heen. *I am going there.*

Ik kom ervandaan. *I am coming from there.*

These words can be split up:

Ik ga **er** nu **naartoe**. *I am going there now.*

C More than one 'er'

In the following example the first **er** has a grammatical function, the second **er** is used because it refers to something in combination with a counting word:

Er zijn **er** nog een paar. *There are still a few (left).*

Occasionally **er** can refer to two things at once:

Heb je boven nog een stoel? *Have you got another chair upstairs?*

Ja, **er** staat **er** nog een. *Yes, there is still one there.*

The second **er** refers to both the chair and to upstairs.

1 Substitute the underlined words with either the object pronouns *hem*, *haar* or *hen/ze* or use *er*.

example: We wachten op antwoord.

answer: We wachten erop.

a We wachten op Maria.

b Ik ben bang van mijn baas.

c Herman is bang van onweer (*thunder and lightning*).

d Niemand gelooft meer in een vreedzame (*peaceful*) oplossing.

e We hopen op mooi weer.

f We drinken op jullie gezondheid.

g Hannes luistert nooit naar Janette.

h Onze club speelt tegen het thuiselftal (*home team*).

2 Fill in *met*, *mee*, *tot* or *toe*, as appropriate.

a Heb je hem aangemoedigd ____ stoppen met roken?

b Nee, ik heb hem er niet ____ aangemoedigd.

c Kook jij wel eens ____ walnootolie?

d Ja, daar kook ik regelmatig ____

e Schrijf jij vaak ____ een vulpen?

f Nee, ik schrijf er eigenlijk nooit ____

3 Fill in the correct words which indicate you are going or have just been somewhere.

a Ga je vaak naar de bibliotheek?

Ja, ik kom ____ net ____

b Ga je nog wel eens naar Ikea?

Ik ben ____ gisteren ____ geweest.

c Zullen we vanavond naar de bioscoop?

Laten we ____ morgen ____ gaan.

d Wil je naar het orgelconcert in de Grote Kerk?

Ja, ik wil ____ wel ____

62 UNIT Prepositions (1)

Prepositions are words such as **at**, **in**, **to**, etc.

A Function

Prepositions are important words in a sentence because they generally show the relationship between things. This relationship is frequently to do with place, direction, time, cause and reason and means. Use of the wrong preposition can make the sentence difficult to understand and can even change the meaning entirely.

NB Prepositions are often part of a separable verb. This is a completely separate category. Information in this unit will not apply to those prepositions.

B Meaning

Prepositions do not translate easily. Even though prepositions often have a literal meaning, which might translate well, the way in which prepositions are used depends on the context. The use of prepositions in English does not necessarily correlate to usage in Dutch.

C Fixed expressions

There are many expressions which have a fixed preposition. It is best to learn these expressions with their preposition as you come across them. See Units 65 and 66.

D Place in sentence

- Prepositions normally come before a noun:
Ik ga straks **naar** de stad. *I'll go up to town in a minute.*
- Sometimes they are used before adverbs:
Ik ga **naar** beneden. *I'm going downstairs.*
- Occasionally prepositions are used after a noun:
Francien loopt de trap **af**. *Francien walks down the stairs.*
- Prepositions are sometimes combined with **er**, **hier**, **daar**, **waar**. They might then be written as one word e.g. **eraan**, **hierin**, **daarop**, **waarover** etc.
- Prepositional phrases (a combination of words which start with a preposition, such as **met onze vrienden**), can come after the last verb position in the sentence (see Unit 83):
We gaan uit eten **met** onze vrienden. *We're going out for a meal with our friends.*

- E** The prepositions **met** and **tot** change into **mee** and **toe** respectively when you use them with **er**, **hier**, **daar** and **waar**, e.g. **ermee**, **ertoé**, **hiermee**, **daartoe** etc.

1 Find the ten prepositions in this story.

Een man zit te vissen aan een brede sloot in Noord-Holland. Zijn vishaak komt vast te zitten aan iets zwaars. Voorbijgangers komen de man helpen en tenslotte halen zij met z'n allen het lichaam van een man naar boven. Het blijkt een postbode te zijn die al een dag of tien werd vermist. Hij heeft zijn tas nog om. In de tas zit een brief. Deze is geadresseerd aan de man die hem heeft opgevist.

Adapted from: Broodje Aap by Ethel Portnoy

2 Identify the prepositional phrases.

- a Dinsdag gaan we met z'n allen naar de film.
- b De trein was gelukkig op tijd.
- c Ik kom uit het zuiden.
- d Ze droeg zo'n rare hoed met echte bloemen erop.
- e Ze zijn heel gelukkig met z'n tweeën.
- f Remi staat altijd een uur onder de douche.

3 Insert the prepositions in brackets into the right place.

- a Er dreef een vlieg een vol glas water. (in)
- b Mijn broek en mijn riem hingen een stoel. (over)
- c Het rook benauwd de kamer. (in)
- d Ik stond op, opende de deur en keek een donkere gang. (in)
- e Twee hielen schoten de hoek. (om) (hiel = heel)
- f Ik zweette en zocht verkoeling het balkon. (op)
- g Buiten was het stikdonker, alleen geluiden, krekels, de zee, maar mijn gevoel richting was ik kwijt. (voor)
- h Ik rilde de kou. (van)

Source: Adriaan van Dis – Palmwijn

4 Choose the correct preposition from these given in brackets.

- a Ik ga ___ Albert mee. (met, mee)
- b Ik loop mee ___ je huis. (tot, toe)
- c Wil je me hier ___ helpen? (met, mee)
- d Hoe ben je ___ die beslissing gekomen? (tot, toe)
- e Hoe ben je er ___ gekomen? (tot, toe)

63rd Prepositions (2)

By far the largest group of prepositions express some relation to space or location.

- ▲ The table contains a list of the most common prepositions of location and space. Note however, that many of these prepositions can also be used to indicate other relationships or meanings.

Preposition	Example	Meaning
in	Het zit in mijn tas.	<i>It is in my bag.</i>
op	Suiker staat op de tafel.	<i>Sugar is on the table.</i>
onder	Je tas staat onder je bureau.	<i>Your bag is under your desk.</i>
	Hillegom ligt iets onder Haarlem.	<i>Hillegom is a little south of Haarlem</i>
voor	De auto staat voor het huis.	<i>The car is in front of the house.</i>
achter	Ik loop wel achter je.	<i>I'll walk behind you.</i>
naast	Kom je naast me zitten?	<i>Will you come and sit next to me?</i>
over	Je moet over de brug, dan links.	<i>Go over the bridge, then left.</i>
	Leg een kleed over de bank.	<i>Put a drape over the sofa.</i>
tussen	Ik wil niet tussen jullie komen.	<i>I don't want to come between you.</i>
	Het kastje past precies tussen die stoelen.	<i>The cupboard fits exactly in between those two chairs.</i>
tegen	Zet je fiets niet tegen het huis.	<i>Don't put your bike against the house.</i>
tegenover	Ik woon tegenover het park.	<i>I live opposite the park.</i>
aan	Blijf nog even aan tafel zitten.	<i>Stay at the table for a while.</i>
	Wat hangt er aan de muur?	<i>What's hanging on the wall?</i>
bij	Ze staan bij de deur.	<i>They are near the door.</i>
	Hij woont bij een vriend.	<i>He lives at a friend's.</i>
door	Je moet door het poortje.	<i>You need to go through the archway.</i>
op	Ik zit op mijn kamer.	<i>I'm in my room.</i>
uit	Ik kom uit Nederland.	<i>I come from Holland.</i>

63 Prepositions (2) - Exercises

| Are the prepositions in bold used in a literal sense to indicate location or space or are they used figuratively?

- a Achter ons huis ligt een groot bos.
- b Hij stopte zijn camera **onder** zijn regenjas.
- c **Onder** tieners is er weinig interesse voor politiek.
- d **In** het vliegtuig voelde hij zich ziek.
- e Gebruik je zoetjes **in** je koffie?
- f **Over** een paar weken gaan we weg.
- g Zij had een baby **op** haar schoot.
- h Wij gaan altijd een weekje weg **in** het najaar.
- i **Op** donderdag komt de schoonmaakster.
- j Thea ging **tegenover** mij zitten.

| Complete these instructions for an assault course by filling in the correct preposition.

kruip ... de tunnel

spring ... het water

klim ... de boom,
.... het huis

klim ... het rek

ren .... de palen door

zwem ... de brug door

plaats de vlag ... de muur

ga er ... zitten

64 UNIT Prepositions (3)

A Directions, movement

naar	Wanneer gaan jullie naar Antwerpen?	<i>When are you going to Antwerp?</i>
uit	Hij is uit de voorstelling weggelopen.	<i>He left the performance.</i>
tot	Ik loop mee tot de hoek.	<i>I'll walk with you to the corner.</i>
langs	Langs het huis loopt een drukke weg.	<i>Alongside the house is a busy road.</i>
op	Hij loopt snel die berg op .	<i>He is walking quickly up that mountain.</i>
af	Remi rent de trap af .	<i>Remi is running down the stairs.</i>
voorbij	Er kwam net een oude auto voorbij .	<i>An old car just came past.</i>

B Time

tot	Ik blijf tot morgen.	<i>I'm staying until tomorrow.</i>
na	Kim komt pas na vieren.	<i>Kim is not coming until after four (o'clock).</i>
om	Chris komt om half zeven.	<i>Chris is coming at half past six.</i>
onder	De telefoon gaat altijd onder het eten.	<i>The phone always rings during dinner.</i>
tijdens	Ze waren ondergedoken tijdens de oorlog.	<i>They were in hiding during the war.</i>

C Cause, reason

uit	Ik vraag het uit belangstelling, niet uit nieuwsgierigheid.	<i>I'm asking out of interest, not out of curiosity.</i>
door	Door hard te werken heeft hij zijn examen gehaald.	<i>By working hard he passed his exam.</i>
vanwege	Vanwege de drukte op de wegen zijn er lange files.	<i>Because of the road works there are long traffic jams.</i>
van	Ik ben bijna doof van al dat lawaai.	<i>I'm almost deaf from all that noise.</i>

D Opinion

tegen	Ik ben tegen dat voorstel.	<i>I'm against that proposal.</i>
volgens	Volgens Julie gaat hij gauw met pensioen.	<i>According to Julie he will retire soon.</i>

E Means

met	Ik ga meestal met de bus.	<i>I normally go by bus.</i>
-----	----------------------------------	------------------------------

F Possession

van	Sorry hoor, maar dat is van mij.	<i>Sorry, but that is mine (from me).</i>
voor	Wat heb je voor Hester gekocht?	<i>What did you buy for Hester?</i>

64 Prepositions (3) – Exercises

1 What do the prepositions in bold express? Choose one of the following: a) direction/movement; b) time; c) cause/reason; d) opinion; e) possession; f) means; g) figurative use.

- a Hij zong **met** een bedroefde stem.
- b 's Morgens **om** half elf ging ik boodschappen doen.
- c Hij haalde de brief **uit** zijn zak.
- d Hij liep **langs** me heen zonder me te zien.
- e **Volgens** Jasmijn is hij opnieuw getrouwdd.
- f Ze durfde niet **naar** de anderen te kijken.
- g Herman reed **naar** zijn werk.
- h Ze begon te huilen **uit** pure frustratie.
- i Ik heb iets **voor** je meegebracht.
- j **Door** de sneeuwval in Zuid-Duitsland staat het water in de IJssel nu erg hoog.
- k Ik loop **met** je mee **tot** de supermarkt.

2 You are preparing a treasure hunt for a children's party. Complete the clues by adding the correct preposition.

Loop de trap

en ga de deur

Ga ... rechts

loop ... het hek

steek de weg .....

loop ... de boom en
pak de envelop

haal de brief
de envelop

Ga ... het adres dat
wordt genoemd

65 Fixed prepositions (1)

Sometimes prepositions are used with verbs or within expressions where you'd often not expect them – these are fixed prepositions.

A Expressions

There are many expressions in Dutch which always have the same preposition – normally not used in a literal sense (some of these expressions also have a preposition as part of a separable verb).

afhangen van	<i>to depend on</i>
antwoorden op	<i>to answer</i>
zich bemoeien met	<i>to stick one's nose in</i>
bewondering hebben voor	<i>to admire/ feel admiration for</i>
bezig zijn met	<i>to be busy with</i>
denken aan	<i>to think of</i>
het (niet) eens zijn met	<i>to (not) agree with</i>
zich ergeren aan	<i>to feel irritated by</i>
feliciteren met	<i>to congratulate (on)</i>
genieten van	<i>to enjoy</i>
gaan over	<i>to be about, concern</i>
een hekel hebben aan	<i>to dislike</i>
houden van	<i>to like/ to love</i>

NB Often the English equivalent does not have a preposition.

B Example sentences

Heb je nu al geantwoord **op**
die brief?

Have you answered that letter yet?

Bemoei je er niet **mee**.

Don't stick your nose in.

Ik ben bezig **met** een nieuw
project.

*I'm busy with/working on a new
project.*

Ik ben het niet **met** je eens.

I don't agree with you.

Ik erger me **aan** zijn maniertjes.

His manners irritate me.

Gefeliciteerd **met** je verjaardag.

Congratulations on your birthday.

Waar gaat dat boek **over**?

What's that book about?

1 Fill in the correct preposition.

example: Denk je nog wel eens __ me?

answer: Denk je nog wel eens aan me?

a Geniet maar lekker __ je vakantie.

b Sorry hoor, maar ik geef geen antwoord af __ vraag.

c Gefeliciteerd __ jullie baby.

d Of we naar de politie gaan, hangt af __ jou.

e Ik heb een hekel __ computerspelletjes.

f Jan houdt __ watersporten.

g Weet jij waar die film __ gaat?

h Ik heb grote bewondering __ mensen die met kleine kinderen werken.

2 The following verbs all have *met* as a fixed preposition. Fill in *met* or *mee* as appropriate.

example: Doe jij mee __ de loterij?

answer: Doe jij mee met de loterij?

a Zullen we beginnen __ de eerste vraag?

b Zullen we er nu maar __ stoppen?

c Even wachten, ik ben nu bezig __ koken.

d Mijn collega's zijn het nooit eens __ elkaar.

e Nou, gefeliciteerd er __

f Mijn baas bemoeit zich altijd __ de kleinste details.

g Veel plezier er __

h We zijn tegelijk __ jullie aangekomen.

3 Fill in the correct preposition. You might have to refer to the dictionary.

example: Ik ben benieuwd __ zijn beslissing.

answer: Ik ben benieuwd naar zijn beslissing.

a Ludwien is gek __ drop.

b Lex verdiept zich __ antropologie.

c Ik ben slecht __ sport.

d Marijke heeft zin __ een lekker broodje kaas.

e Rosa heeft spijt __ haar gemene opmerking.

f Herinner je me er __ dat ik straks moet werken?

A Here are some more examples of expressions with fixed prepositions:

zich interesseren voor	<i>to be interested in</i>
geïnteresseerd zijn in	<i>to be interested in</i>
kwaad zijn op (iemand)	<i>to be angry with (someone)</i>
kwaad zijn over/om (iets)	<i>to be angry about (something)</i>
luisteren naar	<i>to listen to</i>
praten over	<i>to talk about</i>
zich schamen voor	<i>to be ashamed about</i>
solliciteren naar	<i>to apply for (a job)</i>
tevreden zijn met/over	<i>to be satisfied about</i>
twijfelen aan	<i>to doubt</i>
verliefd zijn op	<i>to be in love with</i>
zich vergissen in	<i>to be mistaken about</i>
verwijzen naar	<i>to refer to</i>
wachten op	<i>to wait for</i>
zoeken naar	<i>to look for</i>
zich zorgen maken over/om	<i>to be worried about</i>

B Example sentences

Ik ben geïnteresseerd **in** quantumtheorie.

I'm interested in quantum theory.

Joost is heel kwaad **op** Peter.

Joost is really angry with Peter.

Waar praten jullie **over**?

What are you talking about?

Ik solliciteer hierbij **naar** de baan van manager.

I am applying herewith for the job of manager.

Lena twijfelt **aan** zichzelf.

Lena is doubting herself.

Ik ben verliefd **op** een getrouwde man.

I'm in love with a married man.

Ik heb me **in** jou vergist.

I've been mistaken about you.

66 Fixed prepositions (2) - Exercises

Describe someone you like, using some of the expressions in the box.

houden van	verliefd zijn op	bewondering hebben voor
genieten van	zich interesseren voor	blij zijn met <i>to be happy with</i>
dromen van <i>to dream of</i>		plezier hebben in <i>to enjoy</i>
belangstelling hebben voor <i>to be interested in</i>		gek zijn op <i>to be fond of</i>

example: Ik hou van Melissa. Ik heb bewondering voor haar intelligentie. Zij heeft belangstelling voor politiek en economie en zij geniet van een goed gesprek. *I love Melissa. I admire her intelligence. She is interested in politics and economics and she enjoys a good conversation.*

Describe someone you don't like using some of the expressions in the box.

zich ergeren aan <i>to get annoyed with</i>	zich bemoeien met <i>to interfere with</i>
zich vergissen in <i>to be mistaken about</i>	een hekel hebben aan <i>to dislike</i>
twijfelen aan <i>to doubt</i>	zich schamen voor <i>to be ashamed of</i>
kritiek hebben op <i>to criticise</i>	denken aan <i>to think of</i>
de schuld geven van <i>to blame</i>	

example: Ik erger me aan Michael. Hij bemoeit zich met mijn zaken. Hij heeft overal kritiek op. Hij geeft anderen de schuld van zijn fouten. *Michael irritates me. He sticks his nose in my affairs. He criticises everything. He blames others for his mistakes.*

Fill in the correct preposition. You might have to refer to a dictionary.

example: Ik blijf mijn hele leven ___ je wachten.

answer: Ik blijf mijn hele leven *op* je wachten.

a Anneke is bang ___ grote honden.

b Douwe solliciteert ___ de baan van hoofdredacteur.

c De meisjes praten ___ jongens.

d Niemand luistert ___ me.

e Ik ben kwaad ___ de prijsverhoging.

f Ze zoeken nog steeds ___ een oplossing.

67 Basic information on clauses

A General information

A clause is (a part of) a sentence which has at least one verb and normally a subject. There are three different kinds of clauses: main clause, sub-clause and relative clause. The relative clause is discussed separately (see Units 74 and 75), although this is also a kind of sub-clause. Most simple sentences have only a main clause. More complex sentences often consist of two or more clauses, at least one of which will normally be a main clause.

There are two reasons why you need to know what kind of clause a particular sentence part is. Depending on the kind of clause:

- the place of the verb takes a certain position in the sentence
- certain linking words are used (see Units 69–73).

B Main clause

Most sentences have at least one main clause. A main clause is (a part of) a sentence which can stand on its own. It could be short or slightly longer:

Ik werk hard.	<i>I'm working hard</i>
Ik ga vanavond met mijn zus en haar man ergens in de stad wat drinken.	<i>I'm going up to town for a drink with my sister and her husband this evening.</i>

In a main clause the finite verb is the second item in the sentence, except when the sentence is a yes/no question or an order.

C Sub-clause

A sub-clause is a part of a sentence which normally cannot be used on its own. It needs to be combined with a main clause.

Ik denk (main clause) dat ik vanavond vroeg naar bed ga (sub-clause).
<i>I think that I'll be going to bed early tonight.</i>

A sub-clause has two characteristics:

- the verb goes to the end of the clause, and
- the sub-clause always starts with a special linking word (see Units 69–71):

Ik weet **dat** ik soms moeilijk ben.

I know I'm not the easiest of people. (lit: *I know that I am sometimes difficult.*)

If there is a second verb in the sub-clause, this verb also goes to the very end. If it's a past participle, it can come before or after the finite verb.

Je weet toch dat ik het nooit heb geprobeerd.

You know I have

Je weet toch dat ik het nooit geprobeerd heb.

never tried it.

1 Identify the various main and sub-clauses in the weather forecast.

- a Het blijft de komende dagen zacht, maar de zon blijft weg.
- b Bovendien valt er af en toe regen.
- c De kans op regen zal na het weekeinde toenemen, omdat er een lagedrukgebied boven Nederland ligt.
- d De temperatuur zal overdag rond de 9 graden liggen en 's nachts zal deze dalen tot 4 graden boven nul.
- e Verder in Europa is het weer wisselvallig, maar in de Alpen is het zonnig op de skipistes.
- f Volgende week zal het zacht blijven in Nederland, terwijl het in de Alpen goed skiweer blijft.

lagedrukgebied *area of low pressure*wisselvallig *changeable***2 You have the following information on hearsay. You want to present it as your own.**

example: Zij zegt dat Sieme een nieuwe auto heeft.

answer: Sieme heeft een nieuwe auto.

- a Zij zegt dat de benzineprijzen volgende maand zullen dalen.
- b Zij zegt dat nieuwe auto's schoner zijn.
- c Zij zegt dat Sieme echt een auto nodig heeft.
- d Zij zegt dat hij soms ook met de trein reist.
- e Zij zegt dat Reint altijd met het openbaar vervoer reist.
- f Zij zegt dat Reint erg milieubewust is.

milieubewust *environmentally aware***3 Where else can the verb go? Use an alternative word order.**

example: Ik geloof dat ze zich heeft bezeerd.

answer: Ik geloof dat ze zich bezeerd heeft.

- a Jari vindt dat hij geluk heeft gehad.
- b Je weet toch dat Bernlef veel prijzen heeft gewonnen?
- c Remi zegt dat hij geen tv heeft gekeken.
- d Maar Chris zegt dat hij dat wel heeft gedaan.
- e Ik ben bang dat ik me heb verslapen.
- f Ik heb gehoord dat Kim een nieuwe band heeft opgericht.

68 UNIT Conjunctions: linking similar clauses

Many sentences consist of more than one clause. These clauses are linked by special linking words: **conjunctions**.

A Linking two or more main clauses

When you want to combine two main clauses, i.e. two sentence parts each of which could also stand on its own as a sentence, you can do this by using a linking word. These linking words are called co-ordinating conjunctions.

B Form

The word order in the linked clauses remains exactly the same as if they were separate sentences.

C Use

Co-ordinating conjunctions do more in a sentence than just a grammatical linking; they indicate the relation between the two sentence parts. Their use corresponds with the equivalent English conjunctions:

- **en (and)** summing up information:

Jane heeft twee kinderen en
ze heeft een volle baan.

*Jane has two children and
a full-time job.*

- **of (or)** indicating alternatives:

Ga jij naar die vergadering of
zal ik gaan?

*Are you going to that meeting
or shall I go?*

- **maar (but)** indicating a contradiction:

Ik heb niet veel tijd, maar
ik zal toch gaan.

*I haven't got much time,
but I will go.*

- **want (because)** indicating a reason:

Ik heb niet veel tijd want
ik moet dit nog afmaken.

*I haven't got much time since
I still have got to finish this.*

- **dus (so, thus)** indicating a conclusion:

Ik moet morgen weg, dus
ik moet dit nu afmaken.

*I've got to go away tomorrow,
so I've got to finish this now.*

D Linking two sub-clauses

In a similar manner two or more sub-clauses can be linked:

Ik geloof niet dat hij dat boek heeft
gestolen of dat hij het koffiegeld
heeft weggenomen.

*I don't believe that he has
stolen that book or that he has
taken the coffee money.*

These co-ordinating conjunctions can, as in English, also be used to link separate words or phrases: *de zon en de maan; niet Jupiter, maar Mars*.

1 Link the following sentence with the correct conjunction to the second clauses.

Ik heb een hekel aan koken ....

of   want   dus   en   maar

- a ik vind het wel leuk een kerstdiner klaar te maken.
- b ik heb een hekel aan schoonmaken.
- c ik haal altijd kant-en-klaar maaltijden. (kant-en-klaar, *ready-made*)
- d ik laat altijd alles aanbranden.

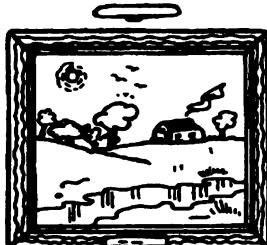
Note that one conjunction will remain unused.

2 Link these sub-clauses by using the appropriate co-ordinating conjunction.

- a Ria zegt dat ze een pop van Sinterklaas wil ___ dat ze geen chocolade letter hoeft.
- b Ik heb geen zin om op vakantie te gaan ___ ik blijf deze zomer gewoon thuis.
- c Wil je nu die jurk kopen ___ wacht je tot de uitverkoop?

3 Link each pair of sentences with the appropriate co-ordinating conjunction. Each conjunction is used only once.

- a Van Goghs schilderijen waren iets nieuws.
Hij schilderde op een expressieve manier.
- b Hij voelde zich mislukt in zijn werk.
Hij voelde zich mislukt in zijn persoonlijk leven.
- c In het begin gebruikte hij vooral donkere en bruine kleuren.
Later schilderde hij met felle en intense kleuren.
- d Zijn schilderijen zijn nu wereldberoemd.
Ze zijn veel geld waard.
- e Is van Gogh beroemd omdat zijn werk zo vernieuwend was?
Is hij beroemd omdat hij zijn oor heeft afgesneden?

69th Linking main and sub-clauses (1)

Sub-clauses have to be linked to a main clause with a special linking word: a subordinating conjunction.

A Examples

There are many of these subordinating conjunctions. It is easiest to divide them into three groups:

- **Question words:** The sub-clause starts with a question word and in effect becomes an indirect question. These words are often combined with the verbs **weten**, **zeggen**, **(zich af)vragen** etc.:

wat <i>what</i>	hoe <i>how</i>	wanneer <i>when</i>	welk(e) <i>which</i>
wie <i>who</i>	waar <i>where</i>	waarom <i>why</i>	

Weten jullie **waar** ik het
plakband kan vinden?

*Do you know where I can find the
sticky tape?*

Tom weet echt niet **hoe** hij zijn
schulden moet afbetalen.

*Tom really doesn't know how to pay
off his debts.*

Ik vraag me af **waarom** die
man altijd zo chagrijnig is.

*I wonder why that man is always so
grumpy.*

- **dat, of: Dat (that)** is perhaps the most frequent of all linking words and is often combined with verbs such as **vertellen**, **geloven**, **zeggen**, **weten**, **beloven** etc. The sub-clause functions as an indirect statement.

Of (whether, if) is used frequently with the verb **vragen**, and must not be confused with the co-ordinating conjunction **of** meaning *or*. It indicates uncertainty.

Ik begrijp **dat** je wat in de
war bent.

*I understand (that) you are
somewhat confused.*

Henk heeft gevraagd **of** wij
morgen bij hem komen eten.

*Henk asked whether we are coming
to dinner tomorrow.*

- **Subordinating conjunctions** that are linking words that determine the relation between the two sentence parts. The next unit will give some examples.

1 You're in a pondering mood and are asking the following questions of yourself. Start each question with the phrase

Ik zou weleens willen weten... (I would like to know...).

example: Wat was de eerste taal?

answer: Ik zou weleens willen weten wat de eerste taal was.

a Waarom heeft een giraf een lange nek?

b Wat is de zin van het leven?

c Waarom heb ik nooit genoeg geld?

d Hoe leren kinderen hun moedertaal?

e Waar komen sterren vandaan?

f Wie was de eerste popster?

g Welke oceaan is het diepste?

2 You're conducting a questionnaire about people's opinions. Write out the questions using the statements given. Start each question with

Denkt u dat...

example: Moet iedereen een vreemde taal leren?

answer: Denkt u dat iedereen een vreemde taal moet leren?

a Bestaat er leven op andere planeten?

b Moeten studenten collegegeld betalen?

c Moeten supermarkten 24 uur open zijn?

d Moet de werkweek uit 4 dagen bestaan? (bestaan uit, *consist of*)

e Moeten mensen met veel geld meer belasting (*tax*) betalen?

f Moeten alle kinderen thuis een computer hebben?

3 Your boss has given you a list with various questions on it. Discuss these in a meeting with your colleagues. Start each question with:

Thea heeft gevraagd of... Change the pronoun jullie to wij.

example: Is het project bijna klaar?

answer: Thea heeft gevraagd of het project bijna klaar is.

a Hebben jullie alle gegevens (*data*) verzameld?

b Hebben jullie het rapport geschreven?

c Hebben jullie de conferentie georganiseerd?

d Hebben jullie de sprekers uitgenodigd?

e Vinden jullie het werk nog steeds leuk?

70 Linking main and sub-clauses (2)

In this unit we look at subordinating conjunctions which indicate the relationship between main and sub-clauses.

A Place in sentence

A subordinating conjunction does not necessarily have to come *in between* the two parts of the sentence. The sub-clause (starting with the conjunction) can come before the main clause. If this is the case you get inversion: the main clause will not start with the subject – the subject will come after the verb. Compare:

Janine heeft nog steeds geen vriendje, terwijl ze toch zo'n leuke meid is.	<i>Janine still hasn't got a boyfriend, even though she is such a nice girl.</i>
--	--

Terwijl ze toch zo'n leuke meid is,
heeft Janine nog steeds geen vriendje.

B Functions – time

Subordinating conjunctions can be grouped according to the relationship they express between the two sentence parts. One of these functions is *time*:

als	<i>when (at that time)</i>	terwijl	<i>while, whilst</i>
toen	<i>when (in the past)</i>	nu	<i>now</i>
wanneer	<i>when (at that time)</i>	sinds	<i>since</i>
voordat	<i>before (that)</i>	zodra	<i>as soon as</i>
nadat	<i>after (that)</i>	zolang	<i>as long as</i>
totdat	<i>until (that)</i>		

NB *Toen* can only be used with the imperfect or past perfect tenses. If *toen* means *then* it is not a subordinating conjunction, but an adverb.

C Example sentences

Weet je nog hoe verlegen je was, *Do you remember how shy you were*
toen je hier voor het eerst *when you came here for the first*
kwam? *time?*

Hij heeft 20 jaar in dezelfde fabriek *He worked for 20 years in the same*
*gewerkt, **totdat** hij werd* *factory until he got sacked.*
ontslagen.

Nu je met je studie klaar bent, *Now that you've finished your studies*
kun je me wat vaker helpen. *you can help me more often.*

Ze waren nog maar net getrouwden, *They were only just married, when*
toen de ruzies al begonnen. *the arguments started.*

70th Linking main and sub-clauses (2) – Exercises

1 Rewrite the following sentences starting with the underlined sub-clause. Think about inversion.

example: Ik bel je zodra ik klaar ben.

answer: Zodra ik klaar ben, bel ik je.

a Ik zit hard te werken terwijl jij niks zit te doen.

b Ik zie Chantal nooit meer nu ze kinderen heeft.

c Ik zet nog even koffie voordat je weg gaat.

d De hond zal niet bijten zolang je hem niet aanraakt.

e Ik logeerde vaak bij mijn opa en oma op de boerderij toen ik klein was.

2 Link the two sentences together using the subordinating conjunction between brackets. Think about the place of the verb in the sub-clause.

example: Je kunt hier komen logeren. (totdat)

Je hebt een nieuw huis gevonden.

answer: Je kunt hier komen logeren **totdat** je een nieuw huis **hebt gevonden/ gevonden** **hebt**.

a Ik heb zoveel tijd voor mezelf. (nu)

Mijn jongste kind zit op school.

b Vera komt. (zodra)

Ze is beter.

c Je zult weinig leren. (zolang)

Je doet je best niet.

d Ik heb hoofdpijn. (sinds)

De televisie staat aan.

e Wil je een fles wijn voor me meebrengen. (wanneer)

Je gaat naar de supermarkt?

f Voeten vegen. (voordat)

Je komt binnen.

3 Take the same sentence pairs as in exercise 2. Now link the sentences starting with the sub-clause.

example: Totdat je een nieuw huis hebt gevonden, kun je hier komen logeren.

4 Which sentence parts go together?

a Het is makkelijker 1 zolang je je aan de regels houdt.

b Jullie moeten beginnen te zingen 2 toen ik thuis woonde.

c Wij hadden geen televisie 3 als ik mijn hand opsteek.

d Er kan niks gebeuren 4 nadat je het een paar keer hebt gedaan.

71 UNIT Linking main and sub-clauses (3)

In this unit we look at subordinating conjunctions which indicate relations other than time.

A Conditions

tenzij	<i>unless</i>
als	<i>if, in case of</i>
als... dan	<i>if... then</i>
Je kunt geen diploma krijgen, tenzij je al je opdrachten af hebt.	<i>You can't get a certificate, unless you have finished all your tasks.</i>

B Comparisons

alsof	<i>(as)... if</i>
zoals	<i>as</i>
(net zo/even)... als	<i>just as</i>
(hetzelfde/dezelfde) ...als	<i>just as</i>
Je moet net zo mooi zingen als je tijdens de auditie deed.	<i>You have to sing just as beautifully as you did during the audition.</i>

C Cause/reason

doordat	<i>because</i>
omdat	<i>because</i>
zodat	<i>so that</i>
Er komt weinig zonlicht in mijn kamer, omdat mijn raam op het noorden ligt.	<i>There is not a lot of natural light in my room, because it faces north.</i>

D Contrast

ondanks (het feit dat)	<i>despite (the fact that)</i>
terwijl	<i>while/whilst/even though</i>
hoewel	<i>even though</i>
Ondanks het feit dat Ko een ernstige blessure heeft, gaat hij toch skiën.	<i>Despite the fact that Ko has got a serious sports injury, he will still go skiing.</i>

E Several meanings

Note that some conjunctions can have different meanings, depending on the context, e.g. **terwijl** and **als**.

71 Linking main and sub-clauses (3) – Exercises

1 Link the two sentences together using the subordinating conjunction in brackets.

- a Ik kan het niet. (zoals)
Hij doet het.
- b Hij kan het niet uitleggen. (hoewel) (uitleggen, *to explain*)
Hij begrijpt het goed.
- c Wij vertrekken. (als)
Het weer klaart op. (klaart op, *gets better*)
- d Ik blijf morgen een dagje thuis. (omdat)
Ik voel me niet lekker.
- e Ik ga je niet helpen. (tenzij)
Je betaalt me meer.

2 Which sentence parts go together?

- a Het is een goede film
- b Hij heeft me veel pijn gedaan
- c Je mag binnenkomen
- d Ik wil mijn haar net zo laten knippen
- 1 als Johanna het heeft.
- 2 omdat ik hem heb gemaakt.
- 3 doordat hij me niet serieus nam.
- 4 als je belooft je netjes te gedragen.

3 Choose the correct subordinating conjunction from the box to complete the sentence.

doordat	tenzij	als	alsof	zoals	terwijl
---------	--------	-----	-------	-------	---------

- a ___ we dit afhebben, gaan we naar de kroeg.
- b ___ jij je gedraagt, kan echt niet door de beugel. (*won't do*)
- c Ik ga niet naar die verjaardag ___ Karien ook komt.
- d Wij hebben zulk mooi weer gehad, ___ het in Frankrijk stormde.
- e ___ de rente zo hoog is, kopen weinig mensen een nieuw huis.
- f Paulien gedraagt zich ___ ze de baas is.

A General information

Clauses (whether main or sub-clauses) can also be joined together by using adverbs. As with the conjunctions, these 'linking adverbs' (*conjunctive adverbs*) indicate the relationship between the parts of the sentence. They can also link sentences together. These adverbs are used as often in speaking as in writing, but it is particularly helpful to use them in writing as they often make a piece of writing easier to read.

B Word order

Conjunctive adverbs are part of the main clause. As they are the first word in the sentence you will get inversion: the subject will then come after the verb. These adverbs can also be used as normal adverbs, which means they will come in the middle of the sentence (see Units 76–79).

C There are a few exceptions to this rule. A few examples are **tenminste** (*at least*), **althans** (*that is to say*), **trouwens** (*besides*), and **integendeel** (*on the contrary*). If these words are used to link sentences then they are followed by a comma and there is no inversion:

Alida verdient een kapitaal, althans, dat zegt ze.	<i>Alida earns a fortune, at least, that's what she says.</i>
---	---

D Use

The 'linking adverbs' can be grouped according to their function. Some of these functions are **time**, **cause**, **reason** and **conclusion**. (The next unit will give examples of other functions.)

Time	Cause	Reason/conclusion
daarna <i>after that</i>	daardoor <i>because of</i>	daarom <i>because</i>
daarvoor <i>before that</i>		daartoe <i>for that (purpose)</i>
toen <i>then</i>		dus <i>so, thus</i>
dan <i>then, after that</i>		
nu <i>now</i>		

- **Toen** cannot be used with the present tense. Do not confuse **toen** as an adverb, meaning *then*, with **toen** as a subordinating conjunction, meaning *when* (see Unit 70).
- **Dus** as an adverb means the same as when used as a coordinating conjunction (see Unit 68), but as an adverb, inversion is optional.

Kijk op deze foto; toen was jij twee jaar oud. Dus ging je nog niet naar school.	<i>Look at this picture; you were 2 years old then. So you didn't go to school yet.</i>
--	---

1 Link these two clauses into one sentence, using the adverb in brackets. Note the change in word order.

- e.g.** Eerst moet je de tekst lezen, (dan) Je moet de oefening doen.
 Eerst moet je de tekst lezen, dan moet je de oefening doen.
- a Die psychopaat lijkt zo normaal (daarom)
 Het is juist zo'n enge man.
- b De brug was open (daardoor)
 We kwamen te laat op school.
- c Maandag kan ik niet komen (dan)
 Mijn ouders komen op bezoek.
- d Eerst gingen we ergens wat drinken (toen)
 We gingen naar de voorstelling en (daarna)
 Ik bracht hem weer terug naar het station.
- e We hebben lang genoeg gewacht (nu)
 We gaan.

2 Combine the following sentences, using the words in the box.

tenminste	althans	trouwens	integendeel
-----------	---------	----------	-------------

- e.g.** Ik ben gek op lasagne. Al het Italiaanse eten is lekker.
 Ik ben gek op lasagne. Trouwens, al het Italiaanse eten is lekker.
- a Jan is helemaal niet moe.
 Hij barst van de energie.
- b Het gaat heel goed met haar.
 Ze heeft een nieuw vriendje.
- c Nederlanders zijn erg gelukkig.
 Dat stond in een artikel in de krant.
- d Ik heb geen zin om naar de bioscoop te gaan.
 Ik heb er ook geen geld voor.

3 Combine the following sentences, using the words in the box.

daarom	daardoor	dus
--------	----------	-----

- a Maandag moet het klaar zijn. Ik heb maar een dag om eraan te werken.
 b Ze heeft drie kleine kinderen. Ze is altijd moe.
- c Ik ben ziek geweest. Ik heb mijn rapport nog niet geschreven.
- d Ik had het rapport niet op tijd af. Mijn baas is niet tevreden over me.

In this unit you will learn some other categories of adverbs which are used for linking.

A Daar + preposition

Many adverbs consist of a combination with **daar** + preposition. These adverbs are frequently used in similar ways as the prepositions on their own. Some relate to time, some to location etc. (See Units 63 and 64.)

- Time: e.g. **daarna** *after that/next/then*; **daarvoor** *before that*.
- Location: e.g. **daarnaast** *next to that, besides it/besides*, **daarvoor** *in front of that*, **daartegenover** *opposite that* etc.
- Direction: e.g. **daarlangs** *alongside it* etc.:

Zie je de bakker? Daartegenover zit de kapper.

Do you see the bakery? Opposite that is the hairdresser's.

B Condition

Some adverbs indicate a condition: **anders**, *otherwise*, **(als)**... **dan** *if... then*:

Ik wil 15% van de winst, anders verdien ik er niets aan.

I want 15% of the profit, otherwise I won't benefit.

C Contrast or alternative

Some adverbs indicate a contrast or alternative: **toch** *still*, **niettemin** *nevertheless*:

Het is geen goede school, (maar) toch stuurt ze haar kinderen ernaartoe.

It is not a good school, (but) she still sends her children there.

D Summing up

Some adverbs are used for summing up information: **ook** *also/as well*, **tevens** *at the same time/also*, **verder** *further/furthermore*, **bovendien** *besides/Moreover*:

We hebben een goede winst gemaakt. Bovendien zijn onze klanten tevreden.

We made a good profit. Moreover, our customers are satisfied.

1 Link these sentences together, making them more cohesive. Choose the most appropriate adverb from those given in brackets. Also use adverbs from the previous unit. Note the word order.

example: Ons bedrijf bestaat 100 jaar. Wij hebben een fantastische aanbieding voor u. (daarop, toch, daarom)

answer: Ons bedrijf bestaat 100 jaar. Daarom hebben wij een fantastische aanbieding voor u.

a Wij bieden hoog kwalitatief onderwijs in de Nederlandse taal. Wij bieden een interessant cultureel programma. (daarvoor, daardoor, daarnaast)

b Heeft u nog niet on-line uw boodschappen gedaan? U moet snel onze gids voor 'on-line shopping' aanvragen. (toen, dan, anders)

c Wij zoeken een vlotte verkoopassistent. Mensen zonder ervaring kunnen solliciteren. (ook, dan, daarna)

d Onze stichting wil jonge mensen met drugsproblemen helpen. Wij hebben praatgroepen voor drugsverslaafden. (daarop, daartoe, daarnaast)

2 Choose from the adverbs in the box to fill in the gaps in this notice from the police.

daarop   dus   anders   daarom   dan   toch   daarnaast   daarvoor

Na een inbraak weten mensen vaak niet precies wat er is gestolen _____. Is het belangrijk dat u uw eigendommen registreert _____. Weet u precies wat u mist na een inbraak.

_____, vul nu de bon _____. Bent u uw gestolen eigendommen voor altijd kwijt. In deze folder zit een formulier. _____. Kunt u al uw gegevens invullen.

eigendom *property*   inbraak *break in*

3 The following information is a report by the school council. Link the sentences together to sum up the information. Note that there might be more than one possibility. Also note the word order.

Op de vergadering hebben we besproken dat de koffieautomaat in de kantine alweer kapot is.

a We hebben het gehad over het aantal leerlingen dat ziek is.

b We hebben gediscussieerd over de grote hoeveelheid huiswerk die leerlingen krijgen.

c De organisatie van het grote schoolfeest is besproken.

74 | Relative clauses; relative pronouns (1)

A relative clause starts with a relative pronoun e.g. which/that or who(m). In this unit we will discuss two of the Dutch pronouns: die and dat.

A General information

A relative clause is a part of a sentence which gives added information about a person or thing: the antecedent. Often the relative clause comes straight after the antecedent it refers to. In the following examples the relative clauses are underlined and the antecedents are in bold:

De studenten die het hardste werken, krijgen vaak de hoogste cijfers.

The students who work hardest often get the highest marks.

Het idee dat je hebt, is interessant. *The idea (that) you have got is interesting.*

Sometimes the relative pronoun does not come straight after the antecedent so that the sentence flows better:

Ik heb gisteren dat boek gekocht *I bought that book yesterday which dat Rita me had aangeraden.* *Rita had recommended.*

NB Unlike in English, the relative pronoun (die or dat) must *always* be used.

B Place of verb

A relative clause is a kind of sub-clause; the verb goes to the end of the sentence, as you can see from the previous example.

C Die or dat? Which one you need depends on the article of the noun you are referring to:

- **Die:** de words (including plural words); personal pronouns and names of people; words referring to people such as **iedereen** (*everyone*), **niemand** (*no one*), **sommigen** (*some*).
- **Dat:** het words.

NB The rule for using die or dat applies even if there is no article or the indefinite article **een** is used, so you have to know which article belongs to a particular noun:

Kinderen die vragen worden overgeslagen.

Children who ask miss a turn.

Water dat vervuild is, kan je maar beter niet drinken.

You'd better not drink water which is polluted.

Iemand die dat doet is gek.

Anyone who would do that is mad.

1 a) Underline the antecedent in the following sentences. b) Point out why either **die or **dat** is used. c) Underline the relative clauses.**

- a Wij zijn een bedrijf dat u kunt vertrouwen.
- b De fietsen die ze daar verhuren, zijn erg oud.
- c Ik heb nog wat van die oranje verf over die ik voor die muur heb gebruikt.
- d Er is niemand die zoveel voor onze school heeft gedaan als de conciërge.
- e Het computerspelletje dat mijn kinderen willen hebben, is idioot duur.
- f Er zijn weinig Nederlanders die geen vreemde talen spreken.
- g Zij wilde een jasje kopen dat van Diana was geweest.

2 Fill in the appropriate relative pronoun **die or **dat**.**

- a Het huis ___ we net gekocht hebben, is nu al veel meer waard.
- b De engste film ___ ik heb gezien was de originele versie van 'Vanishing'
- c Stress is de prikkel ___ je nodig hebt om te presteren.
- d De computers ___ we twee jaar geleden gekocht hebben, zijn nu al verouderd.
- e Het leven ___ we tegenwoordig leiden is erg gehaast.
- f Het huiswerk ___ we voor morgen moeten doen, is wel erg gemakkelijk.

3 Fill in the appropriate relative pronoun **die or **dat**.**

- a Een spel ___ nog steeds veel gekocht wordt, is Monopoly.
- b Mijn zus ___ in Groningen woont, werkt op een school.
- c Haar man ___ nu in een ziekenhuis werkt, wil ook docent worden.
- d Niemand ___ zoveel macht heeft in Silicon Valley als de investeringsmaatschappijen.
- e Zij ___ klaar zijn, mogen nu gaan.

4 What did you buy? Describe the items you bought by formulating sentences using relative clauses.

example: De stof/zacht rose

De stof die ik gekocht heb, is zacht rose.

- a De auto/rood.
- b De appels/niet lekker.
- c De kaas/erg pittig.
- d Het kastje/bijna 100 jaar oud.
- e Het vloerkleed/fel gekleurd.
- f De sjaal/van goede kwaliteit.

In this unit we will discuss the relative pronouns: wat, wie and combinations with prepositions.

A Indefinite antecedent

If you refer to something unspecific which cannot be clearly defined, you need to use the relative pronoun **wat**. You also use **wat** if you refer to a whole sentence:

Alles wat daar ligt is 5 gulden.	<i>Everything (which is) there is 5 guilders.</i>
Hij heeft een verhouding met zijn secretaresse, wat iedereen weet.	<i>He is having an affair with his secretary, (which is) something everyone knows.</i>

B No antecedent

If you refer to something in general without a clear antecedent you use: **wie** if you refer to people, **wat** if you refer to things.

Wie het weet mag het zeggen.	<i>Those who know may say so.</i>
Wat ik niet begrijp, is	<i>What I don't understand is...</i>

C With prepositions

If you refer to an antecedent in combination with a preposition you use the following combinations: preposition + **wie** if you refer to people, **waar** + preposition if you refer to things.

Dat is de jongen over wie ik je heb verteld.	<i>That is the boy about whom I told you.</i>
Het vak waaraan ik de grootste hekel had op school, was godsdienst.	<i>The subject (that) I disliked most at school was religious education.</i>

NB Even though the grammar rules tell you to use **wie** when you refer to a person, many Dutch people are not aware of this rule and they will frequently refer to people using **waar** in combination with a preposition. Note also that the prepositions **met** and **tot** change into **mee** and **toe** respectively, but only when combined with **waar**:

De collega met wie ik dat project doe, is verschrikkelijk eigenwijs.	
<i>The colleague with whom I'm doing that project, is terribly cocksure.</i>	
De collega waarmee ik dat project doe...	

D Waar + preposition can be written as one word or it can be split up:

De stoel waar je op zit, is van m'n opa geweest.	<i>The chair on which you are sitting used to be my grandfather's.</i>
--	--

Splitting it up sounds snappier and is used more frequently in speech.

1 Fill in the appropriate pronoun **wie or **wat**.**

- a Hij is toch voor zijn examen geslaagd, ___ me erg verbaasde.
- b Dat is wel erg veel, ___ je me daar geeft.
- c ___ ik niet begrijp, is waar hij al dat geld vandaan haalt.
- d ___ het niet begrijpt moet het nu zeggen.
- e Er is iets ___ ik graag wil hebben voor mijn verjaardag.
- f Ik heb eindelijk gezegd waarom ik boos ben, ___ me erg opluchtte.
- g ___ mee wil op excursie, moet zich nu opgeven.

2 Finish the sentence. Remember the verb goes to the end.

example: Ik hou het meest van Londen. De stad ___
De stad waar ik het meest van hou, is Londen.
De stad waarvan ik het meest hou, is Londen.

- a Ik heb de grootste hekel aan wiskunde. Het vak ___
- b Ik hou het meest van jazz. De muziek ___
- c Ik heb de grootste hekel aan voetbal. De sport ___
- d Ik hou het meest van lasagne. Het eten ___
- e Ik heb de grootste hekel aan melk. De drank ___

3 Use the expressions in the box to indicate your attitude to the following people and things. Use **wie when referring to people.**

een hekel hebben aan	<i>to dislike</i>
medelijden hebben met	<i>to feel sorry for</i>
jaloers zijn op	<i>to be jealous of</i>
(geen) aandacht besteden aan	<i>to pay (no) attention to</i>
bewondering hebben voor	<i>to feel admiration for</i>
(niet) geïnteresseerd zijn in	<i>to (not) be interested in</i>

example: De minister-president is iemand...

De minister-president is iemand voor wie ik bewondering heb.

- a De Europese politiek is iets
- b Computers zijn dingen...
- c De koningin van Engeland is iemand ...
- d Mijn buurman is iemand ...
- e Voetbal is iets...
- f Astrologie is iets
- g Mijn manager is iemand ...

76 Adverbs (1)

Adverbs tell you when, how and where the main action of the sentence takes place.

A What are adverbs?

Adverbs are words which tell you if? when? how? where? how often? and to what extent? something is happening. Here are some examples: **absoluut** (*absolutely*), **morgen** (*tomorrow*), **snel** (*quickly*), **hier** (*here*), **vaak** (*often*), **helemaal** (*completely*). An adverbial phrase consists of an adverb plus other words.

B Form

As you can see from the examples just given, in English you can make an adverb from an adjective by adding *-ly* (*quick* becomes *quickly*). Sometimes the form of the adverb is completely different (*good* becomes *well*). Dutch is much simpler; you don't add anything and there are no irregular forms like *well* (*goed* can mean either *good* or *well*).

Hij loopt **snel** naar het station. *He walks quickly to the station.*

Goed gedaan! *Well done!*

Some adverbs have a comparative and superlative form (**snel**, **sneller**, **snelst**). These are discussed in Unit 12.

C Types of adverb

As indicated above, you can divide adverbs into several categories according to the type of information they provide. In this book we use the following categories:

- Time – adverbs of time give information about when something takes place.
- Manner – adverbs of manner indicate how something takes place.
- Place – adverbs of place tell you where something takes place.
- Frequency – adverbs of frequency indicate how often something takes place.
- Degree – adverbs of degree say to what degree something takes place.
- Sentence – sentence adverbs give information about a whole sentence, and usually express an opinion.

You can find more information about the various categories in Units 77–9 in this section.

1 Underline the adverbs/adverbial phrases in the following sentences.

- a Mieke staat vroeg op.
- b Ze eet niets maar ze drinkt gauw een kopje koffie.
- c Daarna loopt ze vlug naar het station.
- d Ze gaat met de trein van 7.45 naar de stad.
- e In de stad koopt ze altijd een krant.
- f Op haar werk groet Mieke vrolijk de portier.
- g Mieke leest eerst haar emails.
- h Dan heeft ze een lange vergadering.
- i Ze heeft meestal niet veel tijd om te luchten.

2 In the following sentences, you will find the adverbs underlined. Indicate what types of adverbs they are (e.g. an adverb of time? or of place? or frequency? etc.)

- a Joshua kan redelijk goed zingen.
- b Gelukkig hoef ik vandaag niet te werken.
- c Wie wil daar nou wonen?
- d Tante Marie gaat vaak op vakantie naar Limburg.
- e Heb je de afwas al gedaan?
- f Mijn vriendin was heel kwaad dat ik te laat was.
- g Je moet het pakje voorzichtig openmaken.
- h Joachim gaat vrij regelmatig voor z'n werk naar het buitenland.
- i Het was een leuk feest maar toch is ze heel vroeg plotseling naar huis gegaan.

77 Adverbs (2)

Adverbs of time, manner and place give information about when, how and where something takes place.

A Time

Adverbs of time provide information about when the action described in a sentence takes place. Examples of such adverbs are:

vandaag	<i>today</i>	plotseling	<i>suddenly</i>	nog	<i>still</i>
gisteren	<i>yesterday</i>	gauw	<i>soon</i>	al	<i>already</i>
nu	<i>now</i>	daarna	<i>afterwards</i>	pas	<i>yet</i>
's ochtends	<i>in the morning</i>	's avonds	<i>in the evening</i>	etc.	
's winters	<i>in the winter</i>	's zomers	<i>in the summer</i>	etc.	

NB 's comes from the archaic form **des** (*of the*) and is always lower case.

B Manner

Adverbs of manner tell you about the way in which something is done or the way in which it takes place. Examples are:

snell	<i>quickly</i>	goed	<i>well</i>	graag	<i>gladly</i>
langzaam	<i>slowly</i>	slecht	<i>badly</i>	voorzichtig	<i>carefully</i>
stom	<i>stupidly</i>	mooi	<i>beautifully</i>	kwaad	<i>angrily</i>

This can also take the form of a prepositional phrase like **met mijn vrienden**: Ik ga vanavond **met mijn vrienden** naar de bioscoop.

C Place

Adverbs of place give information about where something takes place. Often adverbs of place take the form of a prepositional phrase:

Ik heb daar vier jaar gewoond.	<i>I lived there for four years.</i>
Wilt u hier zitten?	<i>Would you like to sit here?</i>
Jantien gaat naar Barcelona.	<i>Jantien is going to Barcelona.</i>

D Time, manner, place

When you use adverbs of time, manner and place in one sentence, you generally put them in exactly that order: time – manner – place. The following example shows you the difference with English:

Ann-Sofie gaat morgen (time)/met de trein (manner)/naar München (place).

Ann-Sofie is going to Munich by train tomorrow.

As in English, this order is not set in stone and can be changed (see Unit 79). For instance:

Nee, ze gaat naar München **met de auto**!

No, she's going to Munich by car!

152 In this sentence, **met de auto** is stressed by putting it last.

Adverbs (2) – Exercises

1 Put the adverb in the right place in the sentence.

example: Geert moet met het vliegtuig naar Londen. (morgen)

answer: Geert moet morgen met het vliegtuig naar Londen.

- a nu Je moet snel naar huis, anders kom je te laat.
- b naar Frankrijk We gaan over twee weken op vakantie.
- c goed Dat heb je niet gedaan.
- d graag Ik ga altijd naar Antwerpen.
- e slecht Ajax heeft verleden week gespeeld.

2 Rearrange the adverbs or adverbial phrases in these sentences to the standard order of time–manner–place.

a We gaan met de buren naar Oostenrijk op vakantie volgend jaar.

b Marloes heeft het werk snel gisteren afgemaakt.

c Lees jij ook graag 's ochtends de krant?

d Ik eet langzaam altijd maar mijn vrouw eet meestal snel.

e Die man staat altijd in de tuin al vroeg te werken.

f Kees heeft heel hard de laatste paar weken gewerkt.

3 Rewrite the sentences with the adverbial information regarding time–manner–place.

example: Jan kijkt TV vanavond – met zijn vriendin – thuis

answer: Jan kijkt vanavond met zijn vriendin thuis tv.

	Time	Manner	Place
a Remco speelt voetbal	zaterdag	met zijn elftal	in Volendam
b Ik ga op vakantie	in juni	lekker	naar Australië
c Kom je eten?	morgen	met je vriend	bij mij
d Gré heeft gekookt	gisteren	heerlijk	—
e Han schildert als hij tijd heeft	's zomers	vaak	in de tuin
f Het was mooi weer	vanochtend	—	bij ons
g Waarom ga je niet uit eten?	vanavond	met Sofie	in de stad

78 Adverbs (3)

These adverbs give information about how often and to what degree something happens, and how the speaker feels about what's happening.

A Frequency

Adverbs of frequency tell you how often something takes place; they give the answer to the question 'how often?'

altijd	always	meestal	usually	regelmatig	regularly
nooit	never	vaak	often	soms	sometimes
ooit	ever	bijna altijd	nearly always	zelden	seldom

B Degree

Adverbs of degree tell you the degree or extent to which something is true: **vrij mooi weer** (*quite nice weather*) or **erg mooi weer** (*very nice weather*) for instance. As you can see, adverbs of degree often modify the meaning of an adjective (**mooi** in the example).

heel	very	vrij	quite	helemaal	entirely
erg	very	redelijk	reasonably	absoluut	absolutely
zeer	very	graag	gladly	compleet	completely

NB If the adverbs **heel** or **erg** are used to modify an adjective, and the adjective is given an extra -e (which can happen in front of a noun – see Unit 9), they get an extra -e, but usually only when speaking – not in writing: **hele mooie schoenen** (*very beautiful shoes*).

C Sentence adverbs

give information about a whole sentence. Often sentence adverbs express the opinion of the speaker, for instance regarding the likelihood of something happening: **ongetwijfeld** (*undoubtedly*) or **misschien** (*perhaps*).

misschien	perhaps	mogelijk	possibly	ongetwijfeld	undoubtedly
blijkbaar	clearly	waarschijnlijk	probably	gelukkig	luckily
zeker	surely	natuurlijk	of course	duidelijk	obviously

D Where?

You usually place the adverbs discussed in this unit as closely behind the finite verb as possible.

Ze gaan **meestal** 's zaterdags naar de bioscoop.

They usually go to the cinema on Saturday.

Maar morgen gaan ze **waarschijnlijk** uit eten.

But tomorrow they're probably going out for dinner.

1 Indicate the function of the underlined adverbs or adverbial phrases, i.e. are they adverbs of frequency or degree or sentence adverbs?

- a Hij zegt dat hij zelden ziek is.
- b Ik loop ook in de herfst en de winter graag op het strand.
- c Misschien is hij wel te laat omdat hij in een file staat.
- d Ik had gelukkig mijn creditcard bij me dus ik kon het toch kopen.
- e Vond jij die laatste Brad Pitt film ook eigenlijk heel slecht?
- f Soms heb ik gewoon geen zin om te werken. Ken je dat gevoel?

2 Look at the following activities and indicate how often you engage in these activities. Use an appropriate adverb of frequency.

example: tennis spelen

answer: Ik speel **vaak** tennis; Ik speel **nooit** tennis.

- a koken
- b internetten
- c overwerken
- d een video huren
- e op vakantie gaan

- f voetballen
- g een boek lezen
- h Nederlands oefenen

3 Read the following list of things that Miriam might do over the weekend. Reorder the sentences by putting the thing she's most likely to do at the top and the least likely at the bottom.

- a Miriam gaat misschien naar het fitness-centrum.
- b Ze gaat ongetwijfeld boodschappen doen.
- c Waarschijnlijk gaat Miriam iets drinken met een stel vriendinnen.
- d Ze gaat zaterdag mogelijk haar huis opruimen.

79^h_z Adverbs (4)

This unit tells you what order to place adverbs in when you use more than one.

A Time, manner, place

When you're using more than one adverb in a sentence, the most important thing to remember is that the standard sequence in Dutch is: time–manner–place.

Jantien gaat morgen te voet naar Haarlem.

Jantien's going to Haarlem on foot tomorrow.

B Emphasis

To highlight one piece of information over another, you can move a particular item to the front or back. To stress that Jantien is walking to Haarlem, for instance, you can place the adverb of manner (**te voet**) at the beginning:

Ze gaat te voet naar Haarlem morgen.

She's going on foot to Haarlem tomorrow.

C Frequency, degree, sentence

Other adverbs are usually placed as closely behind the finite verb of the sentence as possible (see Unit 78). In the following example, **waarschijnlijk** (*probably*) comes straight after the verb **gaat**:

Ze gaat waarschijnlijk morgen in Haarlem winkelen

She's probably going shopping in Haarlem tomorrow.

D Inversion

For emphasis, you can also start a sentence with an adverb:

Waarschijnlijk gaan we volgend jaar naar Thailand.

We're probably going to Thailand next year.

In this way, adverbs can also link a sentence to a previous sentence. Don't forget, however, that the finite verb must always be the second item in a Dutch sentence. In other words, you must put the verb immediately behind the adverb in first position (in the example **gaan** comes directly after **waarschijnlijk**).

1 In the following sentences, the adverbs don't follow the standard order of time–manner–place. This is done to emphasise certain pieces of information. Indicate which information has been emphasised.

example: Het was op de weg vandaag heel rustig.

answer: **op de weg** (adverbial phrase of place) has been emphasised by placing it forward of its usual position.

- a Ga je naar je werk op zaterdag?
  - b Met jou wil ik helemaal niet op vakantie!
  - c We kunnen aanstaande zaterdag naar oma met de auto of met de trein.
  - d Hij wil dit jaar met zijn vriendin een huis kopen in Leiden.
  - e Na de koop geven ze misschien wel een groot feest in hun nieuwe huis.
  - f Je bent met mijn broer getrouwd gisteren!?

2 Re-write the following sentences by starting the sentences with the underlined adverbs/adverbial phrases to emphasise this information (note that inversion will take place).

example: Hij zingt **hard** en **vals**.

answer: Hard en vals zingt hij!

- a Dat krantenartikel is heel goed geschreven.
  - b Je ziet beroemde Hollywood-acteurs zelden op straat lopen in Amsterdam.
  - c Ik heb Harry Mulisch, de Nederlandse schrijver, één keer in de tram zien zitten.
  - d Ik heb je nu verdorie al meer dan tien keer geroepen. Kom uit je bed!
  - e Die stomme printer is altijd kapot en die computer doet het ook nooit!
  - f Die films van Hitchcock zijn fantastisch, vind je ook niet?

3 Insert the adverbs on the left into the sentences.

a misschien	Kan jij even boodschappen voor me doen?
b waarschijnlijk	We gaan in juni twee weken op vakantie.
c ongetwijfeld	Karin heeft alles voor ons geregeld.
d blijkbaar	De medicijnen hebben niet erg goed geholpen.

80+ Word order: main clauses (1)

This unit needs to be studied together with the next unit. You can find more information about the grammatical categories in the appropriate units.

- A** Word order in Dutch sentences can be one of the most difficult things to come to grips with for English speaking learners. It is helpful to think about a sentence as consisting of six sections:

1	2	3	4	5	6
First position	Verb	Subject (if not first)	Middle part	Last verb place	Final position

- B** The first position can be taken up by: the subject, the object, adverbs (those indicating time or place are most frequently used), question words: **waar, wat, waarom** etc., an entire sub-clause.

1	2	3	4	5	6
Frieda	studeert	—	wiskunde in Leiden.	—	—
Soms	zit	ze	de hele dag in de bibliotheek	te werken.	—
Waarom	komt	Janneke	morgen niet met ons	mee?	—
Bij het ongeluk	zijn	vier mensen	om het leven	gekomen.	—
Dat boek van Mulish	heb	ik	in één keer	uitgelezen.	—
Als ik 65 ben,	koop	ik	een boerderijtje in Frankrijk.	—	—
—	Is	dat	wel veilig?	—	—

- C** The second position is always taken up by the **verb**, except when giving orders or asking a yes/no question. In those cases the sentence starts with the verb. The verb in this position is the finite (or main) verb, which changes its form depending on the subject and tense of the sentence.

80 Word order: main clauses (1) - *Exercises*

- 1** a) Look at the example sentences under B on the opposite page. Identify for each of these sentences what the subject is. b) Identify now for each of these sentences which of the following has taken up the first sentence position: a) subject; b) adverb; c) question word; d) prepositional phrase; e) object; f) sub-clause.

2 'Unjumble' these sentences and put the sections in the correct boxes. Note that for this exercise you don't need to use the last box. There might be various possibilities, but note whether the sentence is a question, statement, or order.

- a de trein – gemist – alweer – jullie – hebben?
  - b Jacob – op zaterdag – werkt – bij Albert Heijn
  - c sparen – hij – wil – veel geld
  - d je fiets – wel – zet – op slot (NB this is an imperative)
  - e een nieuw huis – kopen – jullie – gaan?
  - f gescoord – hoeveel – doelpunten – Ajax – heeft?
  - g de verkoop – behoorlijk – gestegen – is – door onze acties
  - h word – ik – soms – wakker – met een gevoel van angst

81 Word order: main clauses (2)

Here is the table about sentence positions again:

1	2	3	4	5	6
First position	Verb	Subject (if not first)	Middle part	Last verb place	Final position

- A** The third position is the subject of the sentence if this did not come in first position. If the subject is put behind the verb this is called inversion.
  - B** The fourth position is taken up by the middle part of the sentence. This can contain all the other possible sentence parts: the object, object pronouns, adverbs, **er**, **niet** etc., prepositional phrases, relative clauses, etc.
  - C** The fifth position holds the last verb place. This will contain: the past participle, infinitive(s), the prefix of a separable verb.
- NB** See Unit 51 for information on the order among verbs themselves.
- D** The sixth position There are a few items which can come here: prepositional phrases, sub-clauses, **om + te + infinitive**. See the next unit for more information.

1	2	3	4	5	6
Daarom	hoef	je	het niet	te doen	—
Over enkele ogenblikken	zullen	wij	op Schiphol	landen	—
U	kunt	—	hier meer	te weten komen	over de natuur
Ze	interesseren	—	zich er niet meer voor	—	—
De dokter	geeft	—	het kindje een injectie	—	—
Wat	moet	je	—	doen	om het probleem op te lossen?

81

Word order: main clauses (2) – Exercises

1 In which of the example sentences on the left hand page is there inversion?

2 Put the following sentences into the appropriate boxes.

example 1: Zie je die man die daar loopt?

—	Zie	je	die man die daar loopt?		
---	-----	----	-------------------------------	--	--

example 2: Het zou een heerlijke dag zijn geweest om een eindje te fietsen

Het	zou	—	een heerlijke dag	zijn geweest	om een eindje te fietsen
-----	-----	---	-------------------------	-----------------	--------------------------------

First position	Verb	Subject (if not first)	Middle part	Last verb place	Final position

- a Als we gaan verhuizen, wil ik de grootste slaapkamer hebben.
- b Jij mag dan de slaapkamer met balkon nemen.
- c Een dagje naar Disneyland is ontzettend duur.
- d Dan kan je maar beter een dagje naar de Efteling gaan.
- e De trein waarmee ik elke dag naar mijn werk reis, rijdt vanochtend niet.
- f Je moet je wel verzekeren als je op reis gaat.

3 Put the following jumbled up sentences in the correct order.

a jij – naar Mirjams feestje – geweest – ben?

b vermaakt – heb – je – je er?

c terug – geef – mijn fiets (NB teruggeven is a separable verb)

d jij – steek – aan – de kaarsjes?

e heb – jij – wat – die kip lekker – klaargemaakt!

f heb – ik – er de hele dag naar – gekeken.

This unit describes the word order in sub-clauses.

A General information

The main differences in word order between a main clause and a sub-clause are the first position in the sentence and the place of the finite (the main) verb.

For more information on all the various grammatical categories and structures look in the relevant units.

Sub-clauses have the following sentence positions:

	1	2	3	4	5
Another (normally a main) clause	Linking word: sub-ordinating conjunction	Subject	Middle part	Finite verb + other verbs	Final position

B The first position is always taken up by a subordinating conjunction, *dat* or *of*, a question word in an indirect question, a relative pronoun.

C The second position is normally taken up by the subject.

D The third position is taken up by the same kind of words as the middle position in the main clause. These are: object and object pronouns, prepositional phrases, relative clauses (if part of object), reflexive pronouns, prepositional phrases, adverbs and so on. Look in the relevant units for more information about these various categories and words.

E The fourth position is always taken up by the finite verb. If there are other verbs in the sub-clause (e.g. an infinitive, or a past participle) these will come either just before or after the finite verb (see Unit 51 for the order among verbs in this position).

F The fifth position can be taken up by a few structures, including a main clause or another sub-clause. If the main clause comes in this final position, it will start with the verb as you will get *inversion*.

-	1	2	3	4	5
Ik weet	dat	je	geen tijd	hebt	om te komen
Ik vraag me af	of	Joost	wel	weet	dat zijn zoonje bij ons is

1 Put the following sentences into the correct boxes.

example: Matthijs vindt dat zijn plaatselijke voetbalclub de beste is.

Matthijs vindt	dat	zijn plaatselijke voetbalclub	de beste	is	
----------------	-----	-------------------------------	----------	----	--

	1	2	3	4	5
Another (normally a main) clause	Linking word: sub-ordinating conjunction	Subject	Middle part	Finite verb + other verbs	Final position

- a Roland kan niet komen, omdat hij een opdracht van een klant moet afmaken.
- b hoewel ze veel geld hebben, leven ze heel zuinig.
- c als hij niet zo jong was gestorven, zou hij veel meer boeken hebben geschreven.
- d Irma woont nog steeds bij haar ouders, zodat zij voor haar moeder die ziek is, kan zorgen.
- e Lieve heeft haar huis laten verbouwen, toen ze in verwachting was van haar jongste.

2 Make sentences by putting the jumbled up sections in the correct order. Note that the word order in the main clause will give you a clue about whether the sentence starts with the main or the sub-clause.

example: wist ik wel – dat – een beetje vreemd – waren – haar kinderen
Dat haar kinderen een beetje vreemd waren, wist ik wel.

- a maar ik wist niet – haar man – haar – sloeg – dat
- b ze – zo'n slecht gebit – heeft – omdat – zij durft niet te lachen
- c waren haar kinderen de erfenis aan het verdelen – terwijl – doodziek op bed – lag – hun moeder
- d ik voel me heel blij – ik – omdat – een mooie diamanten ring – heb gekregen – voor de kerst
- e ze wilde haar dochter geven – wat – had gemist – zelf – ze

83 UNIT Word order: final position in sentence

This unit describes what can come in the final position in a sentence.

A General information

Early on in most language courses and grammar books (this one being no exception) you are told that many forms of the verb go to the end of the sentence or the clause.

In practice, however, the Dutch frequently place other elements after this last verb place. These can be: prepositional phrases, constructions with **om + te + infinitive**, and comparisons.

B Prepositional phrases

Generally speaking, prepositional phrases (a group of words which starts with a preposition) can come either before or after the last verb position in the sentence:

Ik ben op vakantie geweest met *I have been on holiday with Jannie.*

Ik ben met Jannie op vakantie geweest.

This also applies to sub-clauses:

Wist je dat ik op vakantie ben geweest met Jannie? *Did you know I have been on holiday with Jannie?*

Wist je dat ik met Jannie op vakantie ben geweest?

NB Which of these is preferable depends on the information structure of a sentence (see Unit 90).

In some cases, however, the prepositional phrase needs to go before the verb(s). This is particularly the case when the verb is closely connected with the phrase, e.g. **van mond tot mond gaan** *to go around (a rumour):*

Dat verhaal is van mond tot mond gegaan.

C Om + te + infinitive

This construction always comes after the last verb place:

Ik hoeft niets te doen **om** mooi slank **te blijven.**

I don't have to do anything to stay nice and slim.

Dries moet hard werken **om** de beste van de klas **te zijn.**

Dries has got to work hard to remain top of the class.

D Comparisons

These often come after the last verb place:

Ik ben altijd avontuurlijker geweest **dan** mijn broer.

Tim is nog nooit zo ziek geweest **als** nu.

1 Rewrite the following sentences with the prepositional phrase in another position.

example: Hij is met Marieke wezen lunchen.

answer: Hij is wezen lunchen met Marieke.

- a Edith heeft het besproken met Nellie.
- b Tja, dat hangt af van jou.
- c Ik ben nog nooit zo kwaad geweest op iemand.
- d Ik heb al zo lang niets van Janna gehoord.
- e We hebben allemaal hard gewerkt aan het project.
- f Ze heeft een uur zitten wachten op je.

2 Write these jumbled up sentences in the correct order. Start all sentences with the subject.

- a ik – gewerkt – altijd alleen – om geld te verdienen – heb
- b Saskia – zegt – om te ontspannen – dat ze wijn moet drinken
- c Dirk – om ervaring op te doen – gewerkt – heeft – bij ons
- d heeft – zij – zo goed – als nu – nog nooit – geacteerd (acteren, *to act*)
- e Arjen – nog even bij ons – om dat boek te lenen (*to borrow*) – is – langs geweest (*visited*)
- f gisteren – mijn moeder – om het nieuws te vertellen – langsgekomen (*dropped by*) – is
- g zin – om met de trein te komen – had – geen – ik

What's the difference between formal and informal Dutch, and how do you know when to use which?

A Differences

The difference between formal and informal language shows in various ways.

- **U/je/jij:** One of the most important signals of formal language in Dutch is the word **u** (in formal writing sometimes a capital **U**), which is used to address people directly (English *you*). Informally the words **je** and **jij** are used (see Unit 22).
- **Vocabulary:** Formality or informality is also expressed by the words you use. **Café**, for instance, is a more neutral/formal word for *bar/café* than **kroeg**.
- **Grammar:** The kind of grammatical structures that you use can also be an indication of formal and informal. Passive structures, for instance, are often used in more formal situations than active structures, and are seen a lot, for instance, in more formal kinds of writing. Using a lot of long, complex sentences with sub-clauses can also create a formal feeling.

B Informal?

Whether to be formal or informal depends on the type of environment you are in and the people you are with. On the whole, however, the Dutch will move to a first name basis with one another more quickly than, say, the French. This is not generally true of Flemish people, who don't use **je** and **jij** as much. In the south the form **ge** exists, which is considered to be extremely formal north of the border and isn't used there.

In the Netherlands there is a strong trend towards informality amongst young people in particular. Many children at primary school, for instance, call their teachers by their first names, and often do the same with their grandparents.

C How do I know?

It can be difficult to decide whether to be formal or informal. The thing to remember is that it's not as easy to offend anyone by being formal, so sometimes it's best to start off more formal and assess the situation before becoming more informal. Often the introduction provides a clue – if someone introduces themselves with their first name, you're obviously being invited to be informal. If in doubt, you can always ask: **Mag ik 'je' zeggen? May I say 'je'?**

1 Indicate whether the following dialogues/pieces of text are formal or informal, and also say why.

- a Hoe laat ga jij 's morgens naar je werk?
Ik ga meestal om een uur of 8 van huis.
- b Vriendelijk bedankt voor alle hulp!
Geen dank, laat me weten als ik meer voor je kan doen.
- c Zin om vanavond te gaan stappen?
Nee, ik ben deze week elke avond al naar de kroeg geweest.
- d Prettig kennis te maken, mijn naam is Van Daernesloot.
Eensgelijsks, Laveloos is de naam.
- e Voor verdere informatie kan contact worden opgenomen met de afdeling inlichtingen op het volgende telefoonnummer...
- f Nou, tot morgen dan!
Ja, de mazzel!

2 Fill in the correct form of the verb in brackets, using *u* or *je* as appropriate.

example: 'Mijn papa heeft een hele grote auto.'

'Dan (moeten) de auto van mijn papa eens zien!'

answer: 'Dan moet je de auto van mijn papa eens zien!'

- a Beste mevrouw Metselaar, hoe (maken) het?
- b (*amongst friends*) Remco wil naar de Italiaan. (vinden) dat goed?
- c (*to a shop assistant*) Pardon, maar (weet) hoeveel dit boek kost?
- d Om lid te worden van onze sportclub (hebben) een geldig legitimatiebewijs nodig en twee foto's.
- e Hoe laat (willen) morgen eten, schat?
- f Van mij (mogen) de auto wel lenen, maar (moeten) het eerst aan je moeder vragen.
- g (*in a letter*) Lieve Koningin, hopelijk (hebben) een ogenblik om naar mijn probleem te luisteren...

85 UNIT Foreign words

This unit will give you some examples of the use of foreign words in Dutch.

A Acceptance

Throughout the ages, Dutch has been influenced by a large number of different languages through all sorts of contact with countries around the world. However, the strongest influence has been exerted by the languages found relatively close to home: German, French and English, and many words from these languages have been adopted into Dutch. This assimilation is more acceptable in the Netherlands than in Flanders, where Dutch speakers historically have had to fight a hard battle for their language and are consequently more protective of it.

- German: Dutch and German share many features (together with English, both are part of the same family of languages) but there is only a relatively small number of actual German words in use in Dutch, not least due to the relative popularity of German due to historical reasons. Of these *überhaupt* (*at all, anyway*) is the most often heard.

Daar kijk ik *überhaupt* nooit naar. *I never watch that anyway.*

- French: The greatest number of French words entered the Dutch language during Napoleon's occupation of the low countries. Many French words are used every day, some in a slightly altered form: *trottoir* (*pavement*), *paraplu* (*umbrella*), *restaurant*, *cadeau* (*present*), *bureau* (*desk*)).
- English: In the twentieth century, English, in particular, influenced Dutch greatly. Especially among the generations growing up with American television series and pop music, a great many English words have been adopted into everyday usage. Many of these refer to new technological developments, such as the computer (*computer* in Dutch). Some examples: *ticket*, *printer* (for a computer), *email*, *videorecorder*, *mobiele telefoon* (*mobile phone*).

Lots of words from the sporting world have also been adopted: **team**, **trainer**, **hockey**, **tennis**, etc. The most popular of these, football, has been given Dutch spelling: **voetbal**. It is very common in Dutch to take foreign words like these (not just with sports) and make them into verbs by adding **-en**. To play football, for instance, is **voetballen**, to train is **trainen**, and to score is **scoren**. Similarly: **pushen**, **coachen**, **shoppen**, **rugbyen**, etc. Adding a **t/d** to past participles and the imperfect is based on how the last letter of the stem *sounds* rather than how it is spelled.

85 Foreign words – Exercises

1 Fill in the correct form of the verbs in brackets.

example: Karel (tennissen) in het park.

answer: Karel tennist in het park.

a Als je die kinderen zo (coachen), winnen zo nooit.

b Hoe vaak (trainen) jullie per week?

c Heb je dat televisieprogramma gisteravond (tapen)?

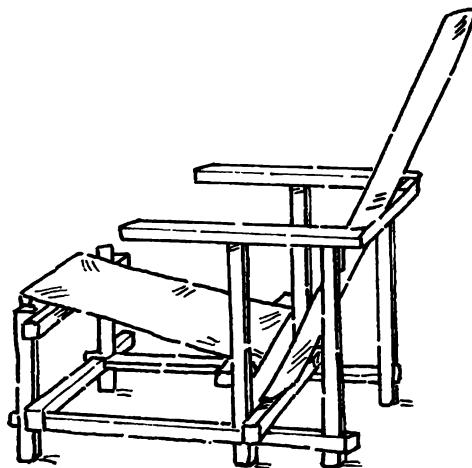
d Hebben jullie die brief al (faxen)?

e (Bridgen) hij vaak?

f Ik (joggen) elke ochtend in het park.

2 Underline all the words derived from foreign words in this text.

In de rood-blauwe armstoel (1918) van Rietveld zijn de principes van De Stijl goed te zien. Het is een constructie van horizontale en verticale lijnen. De zitting en leuning van de stoel zijn geschilderd in de primaire kleuren rood, geel en blauw. Het constructieve deel van de stoel is zwart. De stoel was een radicale breuk met de traditie; een stimulans voor nieuwe experimentele ideeën; en een inspiratie voor meubeldesign, grafisch ontwerp en de schilderkunst.

86 UNIT Exclamations

Exclamations add extra force to what you are saying.

A What is it?

Any sentence which is spoken (or written) with extra force is an exclamation. You use an exclamation more often in conversations than you do in writing:

Pas op! Er komt een auto aan! *Watch out! A car is coming!*

B Function

Exclamations normally express particular emotions such as surprise, disgust, delight. Some of these are just sounds:

au	ouch	Au, dat doet pijn!	<i>Ouch, that hurts!</i>
bah	yuck	Bah, wat vies!	<i>Yuck, how dirty/how horrible!</i>
hoera	yippee	Ik ben jarig, hoera!	<i>It's my birthday, yippee!</i>
hé/há	hey	Ha, leuk dat je er bent!	<i>Hey, nice you could make it!</i>

C Other sounds and words

Not all of these sounds have an English equivalent. The following sounds express:

brrr	<i>shivering with cold</i>	Brr, wat koud.	<i>It's so cold.</i>
hè	<i>disappointment/displeasure</i>	Hè, wat jammer.	<i>Oh, what a shame.</i>
hè, hè	<i>relief</i>	Hè, hè, eindelijk	<i>Finally...</i>
Jee..zeg/tjee	<i>expresses surprise, or admiration as in</i>	<i>really? / gee!</i>	
Nou ja!	<i>expresses resigning oneself as in</i>	<i>Oh well...</i>	
	<i>or exasperation as in</i>		<i>Goodness me!</i>
Vooruit dan maar!	<i>expresses concession as in</i>		<i>Okay then!</i>

Many exclamations, of course, come under the category of 'strong language' (see Unit 89), or are interjections (see Units 87 and 88).

D Wat, dat, zo'n

Often an exclamation starts with the words **wat** (*what*), **dat**, **da's** (*dat is*) (*that is*), **zo'n** (*such a*).

Wat een saaie boel hier!	<i>It's so boring here!</i>
Wat een mooi huis heb je!	<i>What a nice house you've got!</i>
Wat interessant!	<i>How interesting!</i>
Wat een leuk mens, zeg!	<i>She is such a nice woman!</i>
Wat een vent!	<i>What a man!</i>
Zo'n leuke les was dat!	<i>That was such a nice lesson!</i>
Zo'n lieve man is dat!	<i>He is such a sweet man!</i>
Da's (dat is) me ook wat moois.	<i>Nice business is that!</i>

1 What particular emotion is expressed in the following exclamations?

example: Bah, deze appel is verrot! (disgust)

a Hoera, je bent geslaagd! Gefeliciteerd!

b Hé, ik dacht dat jij op vakantie was!

c Hè, hè; ik heb het eindelijk afgekregen!

d Tjee, wat een mooie auto!

e Jee zeg, waarom heeft-ie dat nou gedaan?

f Mag ik een koekje mama?

Nou, vooruit dan maar!

2 Which word would you add to make these statements into exclamations?

example: ___ wat vervelend dat je ziek bent.

answer: Hè, wat vervelend dat je ziek bent!

a ___, deze aardappels zijn niet lekker!

b ___, 't vriest minstens 10 graden!

c ___, dat is mijn lievelingswijn. Dank je wel.

d ___, ik ben blij dat we er eindelijk zijn.

e ___, hij is zijn auto nu voor de 3e keer deze week aan het wassen!

f ___, die man hiernaast heeft alweer de radio te hard staan!

3 Exclaim your opinion about the following, making use of the words in the box below. Start with *Wat*.

example: the daughter of your friend: Wat een leuke meid!

a a neighbour

b a film/pop star

c someone you work with

d a painting of Picasso

mens	lief/lieve	sexy
meid	eigenwijs/eigenwijze	saai
griet	vreemd, raar	boeiend
kwal (only in combination with arrogant)		mooi

4 Change the exclamations from Exercise 3, into exclamations starting with *zo'n*.

example: Zo'n leuke meid is dat!

87 Interjections (1)

A What are they?

Interjections are little words which are used very frequently by native speakers. These words are normally difficult to translate because their meanings are subtle and depend largely on the context in which they are used. Some of these meanings can only be expressed in English by changing your tone of voice.

B Function

Interjections have a communicative function: they often 'oil' the conversation and frequently soften a statement, order or question, or make it sound more polite. Other functions are establishing contact, urging, reassuring etc.

C Place in sentence

There is no rule for this as some interjections tend to be used only at the beginning or at the end of a sentence, and others tend to be inserted into the middle of a sentence. Sometimes the place of the interjection determines its function or meaning. Check in the examples where the interjections come in the sentence.

D Some examples

Zeg • establishing contact with other speaker:
(lit.: say) **Zeg, heb je het al gehoord?** *Hey, have you heard?*

• emphasising statement:
Wat een ellende, zeg! *I say, such a misery!*

Hoor • reassuring other speaker after giving a yes/no answer:
(see **toch**) **Ja, hoor.** *Yes, sure.*

Toch • showing concern in a question:
Je hebt je moeder toch wel gebeld? *You did phone your mum, didn't you?*

Je bent toch niet ziek? *You aren't ill, are you?*

NB The answer to these questions would be **Ja, hoor; nee, hoor** respectively.

• showing irritation (when part of an order):
Loop toch wat sneller! *Walk a bit faster, will you?*

• indicating a contrast:
Wat je ook zegt, hij luistert toch niet. *Whatever you say, he won't listen.*

• checking that your information/assumption is correct:
Jij komt toch ook? *You are coming, aren't you?*

NB In English you would use a tag to do this, e.g. *isn't he?, are you?*

87 Interjections (1) - Exercises

1 Where would you insert zeg? At the beginning or end?

example: Weet jij wie dat is?

answer: Zeg, weet jij wie dat is?

a Jij hebt toch ook dat boek over Hannibal Lecter gelezen?

b Wat een troep hier!

c Ga jij wel eens naar de kerk?

d Dat is verschrikkelijk!

2 Answer the questions below in a reassuring manner.

example: Je hebt de deur toch wel op slot gedaan?

answer: Ja, hoor!

a Je hebt Nita toch wel bedankt, hè?

b Je hebt het hem toch niet verteld, hè?

c Je bent toch niet naar de kroeg geweest, hè?

d Je komt toch wel met me mee naar de dokter, hè?

3 What is the function of toch in these sentences below?

a Je gaat toch wel naar de schoolmusical?

b U bent toch meneer van Wijngaarden?

c Zet de televisie toch wat zachter!

d Hij werkt ontzettend hard en toch waarderen zijn collega's hem niet.

e In België spreken ze toch ook Nederlands?

4 How would you express the following? Make use of the appropriate interjection.

example: Order someone to stop (ophouden), it isn't working anyway (niet werken)

answer: Hou toch op, 't werkt toch niet.

a Check that the time is indeed 10.30. (half elf)

b Urge your son to eat his food. (bord leeg eten)

c Tell your partner kindly to go to sleep. (gaan slapen)

d Check that your guest takes milk in his coffee. (melk in je koffie)

88 Interjections (2)

More examples

- Maar**
- softening an order or changing an order into an invitation:
Kom **maar** bij me. *Come to me!*
  - giving advice, especially when combined with zouden:
Ik zou dat **maar** doen, als ik jou was. *I would do that, if I were you.*
  - expressing a contrast or surprise (as in English **but**):
Maar wat wil je dan? *But what do you want then?*
- Even/ eventjes**
- softening a question, or order; being polite (**eventjes** has an even stronger softening effect):
Wil jij **even(tjes)** koffie voor me halen? *Would you mind getting me a coffee?*
  - to indicate something will only take a little while:
Even(tjes) wachten! *Just a moment, please.*
Even(tjes) kijken, hoor! *I'll just have a look!*
- Eens**
- expresses an irritation (often part of an order):
Ga nu **eens** je huiswerk maken! *Go and do your homework now!*
  - Kom **eens** even hier! *Come here, will you?*
- Gewoon**
- expresses how simple something is (as in **just**):
Ik heb **gewoon** de instructies gevolgd. *I just followed the instructions.*
  - expresses a negative attitude of the speaker:
Hoe heb je dat gedaan? *How did you do that?*
Nou, **gewoon!** *Well, I just did!*
Ze is **gewoon** huisvrouw. *She is only a housewife.*
  - expresses the speaker feels he/she is right:
Dat is **gewoon** zo! *That's how it is!*
- Eigenlijk**
- softening a negative answer (as in **actually**):
Ik kan **eigenlijk** niet. *Actually, I can't make it.*
  - expresses a change of plan (as in **actually**):
We wilden **eigenlijk** naar Japan, maar het was te duur.
Actually, we wanted to go to Japan, but it was too expensive
- Zeker**
- expresses an assumption:
Geert heeft **zeker** weer te veel gedronken? *Geert has drunk too much again, hasn't he?*

88th Interjections (2) - Exercises

1 What is the function of the interjection in bold?

example: Maar dat kan toch niet? *Expressing contrast and surprise.*

- a Stop **maar**! Je hebt genoeg gedaan.
- b Ik zou hem **maar** wat geld geven. Hij heeft niks.
- c Hebt u **even** een ogenblikje?
- d Wil **jij** **eventjes** mijn nek masseren?
- e Laat je werk **eens** zien!
- f De Engelsen zijn toch **gewoon** beleefd?
- g Roel is **gewoon** weggelopen.
- h Zij is **gewoon** dom!
- i Ik ben het er **eigenlijk** niet mee eens.
- j Ik wilde eerst **eigenlijk** die rode bank kopen, maar ik heb toch maar die blauwe gekocht.
- k Je hebt **zeker** de loterij gewonnen?

2 Rewrite these sentences with the appropriate interjection.

- a Make the order sound less harsh
Doe het raam open.
- b Express that this is the truth
Ik ben beter in communiceren dan **jij**!
- c Express that you think this will happen
Je komt vanavond weer laat thuis, **hè**?
- d Express your irritation
Stop met schrijven!
- e Soften the following statement
Ik heb geen zin om vanavond te koken.

3 What is the difference in meaning between the two sentences?

- a 1 Ik wil eigenlijk niet naar de verjaardag van je baas.
2 Ik wil gewoon niet naar de verjaardag van je baas.
- b 1 Je hebt gewoon een slechte jeugd gehad.
2 Je hebt zeker een slechte jeugd gehad?
- c 1 Stop eens met werken.
2 Stop maar met werken.
- d 1 Ik wil dit eerst even afmaken.
2 Ik wil dit eerst eigenlijk afmaken.

89 UNIT Strong language

What's the attitude towards strong language in Dutch?

A General

Dutch is generally quite colloquial in its spoken form. Written Dutch is on the whole more formal. The use of strong language used to be defined by social classes, where it was more acceptable to use strong language in the lower classes than in the higher social classes.

B Social groups

With very little of a class system remaining in the low countries, the use of strong language is now mostly determined within various social groups. Among students – in the past mostly part of the higher social classes – and young people, for instance, strong language has become very much part of accepted, and often expected, social behaviour.

C Boundaries

You could say that the boundaries of what is acceptable and non-acceptable strong language in Dutch are not as clearly defined as in some other languages, like English. For a large part of Dutch speakers there are practically no words which are considered too shocking or rude to use – even within the media and on television, which are part of a relatively liberal environment, particularly in the Netherlands. However, don't forget that statements like this are always generalisations and that strong language is not acceptable to everyone.

D Shit

In recent years, English has had a strong influence on Dutch. Within the context of strong language, *shit* is an appropriate example. From the mid- to late 1980s this English word has been adopted by Dutch speakers (particularly in the north), but isn't as strong as it is in English, and has a meaning between *oh*, *dear* and *damn*.

E Less strong?

What is true for the adoption of English *shit*, is true in general for a lot of other strong language in Dutch; on the whole the meaning of rude words is less strong than their literal translation which you find in the dictionary. This is less true in Belgium, where speakers of Dutch tend to be less openly colloquial and strong language is less generally acceptable.

Don't forget, however, that, as in most places, there is a considerable part of the population in the Netherlands as well which does not accept such language. (In public places in the Netherlands, you can frequently see advertisements against swearing.)

I Identify the strong language in the following sentences, taken from quality newspapers and magazines.

- a 'Ach, verdomme', klonk het uit de keel van de jongen.
- b Wat is die professor toch een zak.
- c Als iemand een echte lul is, zeg ik dat ook.
- d Dat is iemand die veel shit produceert.
- e Als ik dat hele zootje overzie, ben ik heel gelukkig.
- f Het was moeilijk in het begin, maar het is goed voor je als je een paar keer flink op je bek gaat.
- g Donder op, zeg ik dan!

This unit discusses how to order information in Dutch sentences.

A Order

The grammatical rules for word order help you to speak and write correctly, but not necessarily logically or clearly. Without thinking about how to present information, you might sound quite stilted. An example:

Berlage bouwde in 1903 in Amsterdam een nieuw beursgebouw. Berlage's politieke ideeën zijn erin gereflecteerd. Het is ook een mooi gebouw.

bouwen *to build*, beursgebouw *stock exchange* (Berlage was a Dutch architect)

Compare this with the following:

In 1903 bouwde Berlage in Amsterdam een beursgebouw. De beurs is niet alleen een mooi gebouw, maar ook reflecteert het Berlage's politieke ideeën.

de beurs *stock exchange*

In the latter example, the second sentence starts with information linking it to the previous sentence. The main information of the first sentence is the fact that a new stock exchange was built. The second sentence starts with that 'old' information (**de beurs**) and continues to give more information about the building: it is beautiful and it also reflects the political ideas of the architect.

B Clarity

Starting a sentence with 'old' information and thereby linking it to what was written or said before, improves communication and makes texts or conversations flow better.

C Topic/Comment

The 'old' information, which was referred to before, is called the **topic**. The rest of the sentence, giving 'new' information about the topic, is called the **comment**. The example shows that it is often advisable to start your sentence with the topic. (Not all sentences have both a topic and comment, but many do.)

This sometimes means that you have to start your sentence with an **object** rather than a **subject**. This means you will get *inversion*:

Die film van Cameron vond ik zo mooi!

Dit boek is niet voor kinderen. **Hun** heeft **het** niets te bieden.

D Be a rebel!

For the sake of emphasis, contrast or attention seeking, you might also want to flout these guidelines on topic and comment sometimes, and start with new information:

Een schitterend meesterwerk is die nieuwe film van Scorsese.

1 Indicate the topic and the comment in the following sentences.

example: Die afspraak die we gemaakt hebben, moet verzet worden.

answer: topic = die afspraak die we gemaakt hebben; comment = moet verzet worden.

- a De reorganisatie op zijn werk veroorzaakt (*causes*) veel stress.
- b Het konijntje dat jullie me hebben gegeven, is gisteren doodgegaan.
- c Die manager van jou is een verschrikkelijk mens, hè?
- d Arie komt morgen om mijn wasmachine te maken.
- e Die tentoonstelling van Pollock die vorig jaar in Londen was, heb ik in Amsterdam gezien.
- f We zijn gisteren een dagje naar Brussel geweest.
- g Ik heb die vacature (*job ad*) waar je het gisteren over had uit de krant geknipt.
- h Dat huis dat Lisette en Hans hebben gekocht is nu een kapitaal waard.

2 Read the following text and indicate how the various sentences are linked.

In juli '42 moest Anne Frank met haar ouders en haar zus onderduiken. Het gezin zat in het Achterhuis tot 1944. Tijdens deze periode hield Anne een dagboek bij. Hierin beschreef zij haar leven en emoties. Haar laatste notitie was gedateerd 1 augustus 1944. Drie dagen later werd het gezin door de nazi's opgepakt.

Na de oorlog besloot haar vader, Otto Frank, haar dagboek te publiceren. Het boek is nu, ruim een halve eeuw later, nog steeds een bestseller.

onderduiken, *go into hiding* hield...bij, *kept* beschreef, *described*
opgepakt, *arrested* besloot, *decided*

3 Read the following text and change word order if appropriate to follow the conventions of structuring old (topic) before new (comment) information (there is usually more than one solution).

Kinderen zijn tegen- schrijven gingen kin- manier. Kinderen woordig geen kinderen deren vroeger naar krijgen die toegang nu meer. De psycholoog school. Toegang tot de via computer, televisie professor Kuip zei dat. wereld van volwas- en internet.
Om te leren lezen en senen kregen ze op die

Toegang, *access*

91 UNIT Style (1)

In this unit we look at the effects of grammar on style.

A What is it?

Style is a particular way of writing (or speaking) which people change and adapt according to the circumstances, such as who you write (or speak) to and why. You will write a letter to a friend in a different style than a letter to the editor of a newspaper. Stylistic differences can be formal, informal, poetic, dry, lively, dramatic and so on.

B How?

You can change your style to a large degree by your choice of vocabulary. Choosing unfamiliar, difficult words will create a more formal style than using familiar and colloquial words: **u attenderen op** (*to draw your attention to*) is more formal than **je laten weten** (*to let you know*). But grammar can also affect style.

C Grammar and style

There are various ways in which grammar can affect style. One of these is by the type of words you use:

- **Nouns or verbs:** Using many nouns where you could use verbs instead tends to create a formal and static style. The use of verbs gives a sentence a more dynamic feel. In the following example the nouns are underlined:

Ons doel is het creëren van meer werk. *Our aim is the creation of more work.*

Wij willen meer werk creëren. *We want to create more work.*

- **Adjectives:** Using adjectives will make your sentences more descriptive. Depending on the kind of adjectives used, you create a style which is poetic, dramatic, positive, feminine, etc.:

Hij leest altijd voor uit hetzelfde versleten boek, in die geheimzinnige, onverstaanbare taal. *He always reads to us from the same worn book, in that mysterious, incomprehensible language.*

Deze fascinerende biografie geeft een dynamisch beeld van het leed en de passies van deze hartstochtelijke vrouw. *This fascinating biography gives a dynamic picture of the suffering and passions of this ardent woman.*

1 Which of these words/expressions in the following pairs is more formal?

a café	kroeg
b reageren op	een reactie geven op
c mijn ervaring is dat dit goed werkt	ik heb gemerkt dat dit goed werkt
d uitnodiging	invitatie
e er zal worden gestreefd naar een oplossing	wij proberen dit op te lossen
f gauw	in de nabije toekomst
g beslissen	een beslissing nemen
h steun verlenen aan	steunen
i ik ben verkouden	ik heb een verkoudheid
j ik bewonder dat mens	ik heb bewondering voor die vrouw

2 Add the adjectives in the box to the text. How does that effect the style?

geweldig	hard	fel	bright	donker	dark
religieus	religious	streng	strict	zwijgzaam	silent
zwart	black	glimmend	shiny	gepolijst	polished
				vilten	felt

- a Op dat moment hoorde ik een ____ knal en zag ik een ____ lichtflits in de ____ straat.
- b Mijn moeder kwam uit een ____ gezin. Zij was een ____ en ____ vrouw voor wie het personeel een beetje bang was. In gedachten zie ik mijn ouders altijd door iets gescheiden, een ____ tafel, een ____ vleugel, en de ____ parketvloeren, waar iedereen op ____ pantoffels liep.

Adapted from: *De witte stad* by Bernlef

in gedachten	<i>in my mind</i>
vleugel	<i>grand piano</i>
pantoffels	<i>slippers</i>

gescheiden	<i>separated</i>
parketvloer	<i>parquet flooring</i>

92nd Style (2)

This unit gives more examples of how grammar can affect style.

Besides your choice of words, style is influenced by many other grammatical points. Here are some of the most important ones:

A Simple/complex sentences

Short and simple sentences can create a sense of speed and drama. Longer and complex sentences make a text more difficult and formal. Compare:

Hij liep naar binnen, trok zijn pistool en schoot ze neer.

He walked in, pulled his gun and shot them.

Nadat hij het gebouw was binnengelopen, haalde hij uit zijn jas zijn pistool tevoorschijn en schoot hij vervolgens iedereen neer.

After he had walked into the building, he pulled his gun out of his coat and proceeded to shoot everyone.

B Passive/active

Using passive structures creates a more formal style and has a distancing effect. (See Units 52–4 for passive sentences.)

C Interjections

Inserting little words can ‘oil’ your sentences and create a conversational style in writing (see Units 87 and 88).

Moeten we vanmiddag **eigenlijk** niet **even** vergaderen?

D Word order

Varying the place where certain word patterns come in a sentence can make your style more lively. (See Unit 90 for topic/comment.)

E Linking and referring

To create a clear style of writing it is particularly important that you link sentences with a correct linking word (see Units 68–73). You can also link sentences logically through the ideas you express in them. You express this partly through word order (see Unit 83). In order to refer clearly to previous ideas, you make use of object pronouns, **er**, **hier**, **daar**, **dat** and relative pronouns (check the corresponding units for more information).

1 Compare the following two texts. What is the main stylistic difference between the texts and how is this difference achieved?

Als jij ziek zou worden, ga je naar een dokter of het ziekenhuis. En om te voorkomen dat je ziek wordt, heb je allerlei injecties gekregen.

Als jij de kraan opendraait, komt er schoon drinkwater uit. En als jij trek krijgt, komt er eten op tafel.

Voor miljoenen kinderen in ontwikkelingslanden is dit helemaal niet zo vanzelfsprekend. Ze hebben vaak geen schoon water. Ze kunnen niet naar school, omdat ze de hele dag moeten werken en als ze ziek worden, zijn er vaak geen dokters en ziekenhuizen.

Nog veel erger is het dat er soms niks te eten is.

voorkomen <i>to prevent</i>	kraan <i>tap</i>	ontwikkelingslanden <i>developing countries</i>
vanzelfsprekend <i>(can be) taken for granted</i>		

Geachte mevrouw/meneer

Zoals u weet, zijn er in de binnenstad parkeermeters. Deze meters zijn vooral bedoeld voor bezoekers, zodat ze in de directe nabijheid van hun bezoekadres kunnen parkeren. Tevens zijn ze bedoeld om te kunnen parkeren in de buurt van winkels.

Wellicht heeft u gelezen dat het gebruik van deze parkeermeters in onze stad niet zonder problemen is verlopen. Sommige meters gaven de incorrecte tijd of accepteerden bepaalde munten niet. Deze meters zijn immiddels vervangen door nieuwe exemplaren.

Met vriendelijke groet

binnenstad <i>city centre</i>	nabijheid <i>vicinity</i>	tevens <i>furthermore</i>
wellicht <i>perhaps</i>	verlopen <i>occurred</i>	inmiddels <i>in the meantime</i>
vervangen <i>replaced</i>		

93 UNIT | Punctuation and accents

When do you use commas in Dutch, and what accents can you use?

A Punctuation marks

In general, punctuation marks in Dutch are used much as in other neighbouring languages such as German, English and French. For this reason, we will leave full stops, exclamation marks, question marks and colons, etc. and only look at the comma.

B Comma

The general rule for using commas in Dutch is that you use a comma only if it facilitates the reading process. This means that you usually need a comma if there's a short pause when reading out loud. The two most important situations in which it is advisable to use a comma are:

- **Verb verb verb:** If you put two or more verbs next to each other and they belong to different clauses, it's usually a good idea to separate them by a comma. This often happens when a sub-clause with verb in final position precedes a main clause.

Als je het goed vindt, ga ik even liggen.

If it's ok with you, I'll lie down for a while.

- Relative clauses, which give extra information about nouns, often end in a comma to separate the verbs of the relative clause and the main clause. However, only non-restrictive relative clauses (which don't add vital new information) also start with a comma; restrictive relative clauses (which do add vital new information) don't.

Sinaasappels, die oranje zijn,
zijn lekker.

*Oranges, which are orange,
are nice.*

Sinaasappels die groen zijn,
zijn verrot.

Oranges which are green are rotten.

C Accents

- ' and ` are mainly used on French words, but can also indicate stress (1) or pronunciation (2 and 3):
1 Ik zei niet droog maar hóóg. *I didn't say dry but high.*
2 é is long and open: Hé jíj daar! *Hey you there!*
3 è is short and closed: Hè, wat zeg je? *What's that you're saying?*
  - A **trema** (two dots ") indicates the start of a new syllable when it isn't clear whether a sequence of vowels is one sound. **Tweeëntwintig** is therefore pronounced **twee-en-twin-tig**.

NB Accents aren't used on capital letters in Dutch.

1 Insert commas into the following sentences where and if appropriate.

example: Als je het te laat vindt moet je naar huis gaan.

answer: Als je het te laat vindt, moet je naar huis gaan.

a Vliegtuigen die meer dan twintig jaar oud zijn moeten goed worden gecontroleerd.

b We gaan morgen met mijn ouders in de stad eten.

c Kangoeroes die alleen in Australië voorkomen vind ik zulke grappige beesten.

d Mijn hond zei de jongen is twee jaar oud.

e Als je morgen tijd hebt kom ik even langs om over dat werk te praten.

f Ze hebben hun huis pas verbouwd dacht ik.

g Heb jij enig idee waar ze naartoe zijn verhuisd?

h Hoewel het vreselijk slecht weer was zijn we toch gegaan.

i Als jullie willen kan ik een tafel voor ons reserveren.

j Mijn vrouw vindt dit soort films vulgair dom en infantiel.

2 What is the difference in meaning between the following pairs of sentences?

a 1 Ton de tuinman en zijn vrouw komen morgen op bezoek.
2 Ton, de tuinman en zijn vrouw komen morgen op bezoek.

b 1 Zijn baas vroeg hem opnieuw, het aanbod in overweging te nemen.
2 Zijn baas vroeg hem, opnieuw het aanbod in overweging te nemen.

c 1 Ze zegt, niet met hem te willen trouwen.

2 Ze zegt niet, met hem te willen trouwen.

d 1 Heb ik je dat boek en die CD van Barbra Streisand al teruggegeven?
2 Heb ik je dat boek, en die CD van Barbra Streisand al teruggegeven?

A A great help

When you're learning a foreign language it is always important to have a good dictionary. Any dictionary is a help, but a Dutch–English dictionary is important in particular, as it will help you understand language which you didn't understand before and, unlike an English–Dutch dictionary, it will help you think in the foreign language.

B Buying a dictionary

When buying one, don't opt for any old dictionary. Make sure you get your money's worth and that it contains most of the following information:

- Each entry should have different meanings; words rarely have only one meaning.
- Each entry should list several examples to illustrate the various meanings. This will help you decide in which contexts a word can be used.
- For nouns it should say whether a word is feminine or masculine (and therefore a **de** word) or neuter (a **het** word). This is often indicated with **v** (**vrouwelijk** = *feminine*), **m** (**mannelijk** = *masculine*) or **o** (**onzijdig** = *neuter*). (For gender see Unit 6.)
- A good dictionary often also indicates where the stress lies on a word, often by an apostrophe in front of the stressed syllable. This will not only help your pronunciation, but also tell you whether verbs with a prefix are separable or not (if the prefix is stressed they are).
- Some dictionaries may even give you the past forms of (irregular) verbs, which is a great help of course.

C Dutch–Dutch

After you have become more familiar with the basics of Dutch, you will find it a great help to have a Dutch–Dutch dictionary. A good single language dictionary often contains more detailed information about the different meanings of the entries and, vitally, usually lists more examples.

1 Look up the following words in your dictionary and find out whether they are nouns, verbs or adjectives.

a magnetron	i burger
b koper	j beheren
c vies	k gezellig
d servies	l leugen
e verkopen	m kleurrijk
f schoon	n schoon
g zichtbaar	o oorzaak
h puinhoop	p planning

2 Find out which of the following nouns take the article *het* and which take the article *de*.

a ontwerper	i zaal
b toilet	j konijn
c kleding	k agenda
d land	l koffiezetapparaat
e wandeling	m identiteit
f toneelstuk	n naam
g ster	o programma
h televisie	p grapjas

3 Find out at least two different meanings for the following words.

- a jagen
- b nagaan
- c beeld
- d patroon
- e optreden
- f maat
- g bus

95 UNIT Using dictionaries

This unit discusses how to look up words in dictionaries.

A Different forms

Dictionaries are wonderful books for looking up all sorts of words, but unfortunately not all the words you may want to look up appear in the dictionary exactly as you come across them. As you can see in many units in this book, words change and can have many different forms. Here are some of the main word categories and how to look them up.

B Regular verbs

Verbs are listed under only one of their many forms, the infinitive, so it is important that you know how to find the infinitive. For most verbs this is quite easy because all their forms consist of the stem of the verb plus one or more letters added at the end (a suffix) or beginning (a prefix). The stem of regular verbs is usually the infinitive minus **-en**, so once you've found the stem, simply add this **-en** back on and you'll know where to look in the dictionary. Some examples:

	stem	infinitive
Je kookte	kook	koken
Het heeft gewaaaid	waai	waaien

C Separable verbs

With separable verbs you should remember that they come with a prefix which may be separated from the verb, and can normally be found at the end of the sentence. With past participles, the prefix comes before **ge-**. So, in the sentence **Je stelt me teleur**, you should look up **teleurstellen**.

D Irregular verbs

Irregular verbs often don't base their forms on the stem. The best advice is to try and learn their forms by heart.

E Adjectives

Adjectives are entered in the dictionary under their basic form, so all you have to do is chop off the extra **-e** which is added in some cases.

F Nouns

Nouns are entered in dictionaries under their singular form. If you have a plural noun, simply take away **-en** or **-s** to get the singular form. However, don't forget that there are some irregular forms as well.

G Spelling

Don't forget the various spelling rules which apply, for instance, to the doubling of consonants or vowels, or **s/z** and **f/v** – see Units 4 and 5.

1 Give the infinitive of the underlined verbs in the following phrases and look up their meaning in a dictionary.

- a Ik vind dit boek erg mooi.
- b Hij woonde in die tijd in een klein huisje in York.
- c Heb je je moeder al opgebeld?
- d Peter en Marcus tafelennisten de hele dag.
- e Wie heeft dat schilderij geschilderd?
- f Mijn collega heeft die brief voor je gefaxt.
- g Kijk even dit document voor me door.
- h Wist jij dat hij ook vertaalde?
- i Ik stuur dat pakket morgenochtend vroeg op.
- j Ze bediscussieert dat soort dingen altijd heel agressief.
- k Hoeveel levert dit werk ons op?
- l Dat portret heeft mijn vader geschilderd.
- m De buren zijn naar Australië verhuisd.
- n Aan wie geef je dat enorme cadeau?

2 Find out the infinitives of the following underlined irregular verb forms.

- a Ben je wel eens in Rome geweest?
- b Vroeger kocht mijn vriendin veel dure kleren.
- c Waarom ga je al zo vroeg naar huis, Jacqueline?
- d Je kan dat werk natuurlijk ook morgen doen.
- e Hanna moest vanochtend de hond uitlaten.

3 What are the singular forms of the following plural nouns, and what do they mean?

- a huizen
- b brillen
- c horloges
- d vragen
- e kinderen
- f politici
- g glazen
- h uren
- i boekensteunen
- j bomen

96 Expressions and the dictionary

This unit tells you how to go about looking up expressions in the dictionary.

A What does it mean?!

Dutch, like almost any other language, uses lots of set expressions, or figurative ways of speech, the meaning of which you can't deduce simply by looking at the individual words that are used. The thing to do is to look up the most important or central word in the expression and then to check the examples given in your dictionary.

B Examples

- Take the expression **de kat uit de boom kijken**. You will probably have guessed that this doesn't mean *to look the cat out of the tree*. If you look up **kat** in a good Dutch-English dictionary, you will find that it means *to wait and see which way the wind blows*. A good dictionary will also tell you that there are plenty more figurative expressions with the word **kat** in it, like:

leven als kat en hond	<i>to be at loggerheads</i>
een kat in de zak kopen	<i>to buy a pig in a poke</i>
de kat op het spek binden	<i>to trust the cat to keep the cream</i>

- Another expression is **te veel hooi op de vork nemen**. Again it is advisable to look up the first noun, **hooi**. You will find that it means *to bite off more than you can chew*.

- Here are some expressions (the words to look up in the dictionary are in bold):
iets onder de knie krijgen *to get the hang of something*
ergens geen kaas van gegeten hebben *not know the first thing about something*
ergens geen bal van snappen (colloquial) *to not understand something*

de buik vol hebben van iets	<i>to be fed up with something</i>
iets zat zijn	<i>to be fed up with something</i>
de mist ingaan	<i>to go completely wrong</i>
rood staan	<i>to be in the red (financially)</i>
over de rooie gaan (colloquial)	<i>to loose self-control/become angry</i>
een blauwtje lopen (colloquial)	<i>to be dumped/gilted</i>
over de brug komen	<i>to pay up</i>
goed voor de dag komen	<i>to make a good impression</i>
op het punt staan	<i>to be about (to do something)</i>
op het nippertje	<i>in the nick of time</i>
aan de orde komen	<i>to come up (for discussion)</i>
iets niet kunnen maken	<i>you can't do that (It's not done)</i>
uit je dak gaan (colloquial)	<i>to go wild (with enthusiasm)</i>

96 Expressions and the dictionary – Exercises

1 Look at the following expressions and underline the word under which you should look in the dictionary.

example: Dat kan niet door de beugel.

answer: beugel

a de deur platlopen

b iets van de grond krijgen

c hoogte nemen van

d er is iets aan de hand

e iemand de hand reiken

f aan de bel trekken

g iemand op zijn donder geven

h een kater hebben

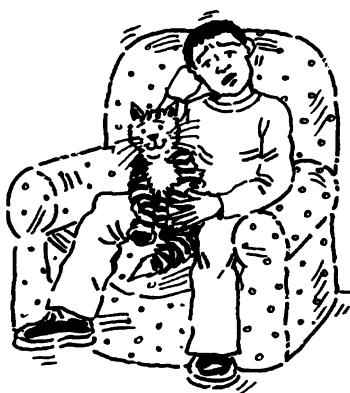
i op je tenen lopen

j e bent er geknipt voor

2 Look up the meaning of the expressions in Exercise 1 in your dictionary.

example: Dat kan niet door de beugel.

answer: That won't do.

een kater hebben

97 Abbreviations

In this unit you'll find the most commonly used abbreviations in Dutch.

A Abbreviation mad?

As you will see from the number of entries that follow, Dutch speakers are keen users of abbreviations. As in most languages, lots of abbreviations exist within particular professions as part of the jargon. However, below we've only included abbreviations which you will find used in everyday Dutch.

B Full stops

In general, abbreviations of a single word only get a full stop at the end of the abbreviations. If the abbreviation refers to more than one word, each letter is usually separated by a full stop.

• General

enz. = enzovoort	etcetera	p. = pagina	page
etc. = etcetera	etc.	blz. = bladzijde	page
bv. = bijvoorbeeld	for example	par. = paragraaf	para.
t/m = tot en met	up to and including	N.B. = nota bene	NB
z.o.z. = zie ommezijde	p.t.o.	a.u.b. = alstublieft	please
i.v.m. = in verband met	re.	s.v.p. = s'il vous plaît	please
m.a.w. = met andere woorden	<i>in other words</i>		

- **Dates** In dates you can use the following abbreviations: jl. (jongstleden = last) and a.s. (aanstaande = next). These abbreviations always come after the date:

24 december jl.

24th of December last

17 mei a.s.

17th of May next

- **Titles** You will usually address women as **mevrouw** in Dutch, which can be abbreviated to **mevr.** You usually address men as **meneer**, which has the slightly strange abbreviation **dhr.** (from **de heer**, or *the gentleman*). The following titles are professional or academic titles and are always put in front of people's names:

prof. = professor

mr. = meester (*from the legal*

drs. = doctorandus (BA)

profession)

- **Addresses** The following abbreviations are common in Dutch addresses.

a/d = aan de *on the*

Alphen a/d Rijn

a/z = aan zee *on sea*

Egmont a/z

hs = huis *ground floor*

Kwerelijnlaan 33hs

97 Abbreviations – Exercises

1 Abbreviate the expressions in bold according to the conventions.

example: De toegangsprijs is 10 euro per persoon.

De toegangsprijs is 10 euro p.p.

a Fietsen niet tegen het raam plaatsen alstublieft.

b Het Concertgebouwkest staat **onder leiding van** Ricardo Chailly (*led/conducted by*).

c Wij zullen u de boeken **zo spoedig mogelijk** (*as soon as possible*) sturen.

d Wij willen **door middel van** (*by means of*) bezuinigingen 10% op onze uitgaven besparen.

e De huur zal **met ingang van** (*as of*) 1 januari **aanstaande** met 50 euro **per maand** worden verhoogd.

f Je kunt je sollicitaties richten aan 'Talentrecruitment' **ter attentie van** (*attention of*) Marieke Wagemaker.

2 Write out the following abbreviations in full.

a Op 15 augustus jl. is ons filiaal in Haarlem geopend.

b Voeten vegen s.v.p.

c Wij hebben i.v.m. uw aanvraag tot verlenging van uw huurcontract besloten dit contract niet te vernieuwen, m.a.w., wij willen dat u uit ons huis weggaat.

d Zou u zo vriendelijk willen zijn ons d.m.v een briefje z.s.m. antwoord te geven.

e Etage te huur voor max. 1 jaar. Liefst 1 pers. 550 euro p.m. incl.

3 You are writing to the following people. Write their names on the envelope and follow the conventions.

a M. Harskamp (has a degree)   d Mr. Vanderbilt

b J. Aleman (a lawyer)   e Mrs. Hetjes

c L. Krosse (a professor)

This unit gives some abbreviations of political parties, work related issues and schooling.

A Politics

In the Netherlands and Belgium, most of the names of political parties consist of abbreviations. Here are the most important ones.

In the Netherlands:

- CDA = Christen Democratisch Appèl (*Christian Democrats*)
- D'66 = Democraten 1966 (*a left of centre party founded in 1966*)
- PvdA = Partij van de Arbeid (*Socialist/Labour*)
- VVD = Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (*Conservative*)

In Belgium/Flanders:

- SP = socialistische partij (*Labour*)
- CVP = Christelijke Volkspartij (*Christian Democrats*)
- VLD = Vlaamse Liberalen en Democraten (*Conservative*)
- VU = Volks Unie (*moderate nationalist platform*)

B Work

The Dutch are also appreciative of abbreviations in work related issues, which can make some news reports, for instance, difficult to understand.

These are the main ones:

- VUT = vervroegde uittreding (*early retirement*)
- ATV = arbeidstijdsverkorting (*shortening of the number of hours people work*)
- CAO = centrale arbeidsovereenkomst (*collective labour agreement, which determines salaries and working conditions within particular industries*)

C Education

Educational systems abroad can be difficult to understand at the best of times, but in the Netherlands the situation isn't helped by the many abbreviations, particularly relating to secondary education, or **voortgezet onderwijs** (from ages 12–18). The three main types are:

- mavo = middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (*middle ability*)
- havo = hoger algemeen voortgezet onderwijs (*higher ability*)
- vwo = voortgezet wetenschappelijk onderwijs (*top ability*)

1 The following texts contain abbreviations. Use the context to identify whether they are abbreviations of: a) names of an institution or an organisation, b) names of a political party, c) names of a particular law, d) an abbreviated word/expression, e) educational level or f) a transport system. Then look them up in your dictionary or in the key.

Text A

Het slechte weer heeft volgens de VVV's en de ANWB nog geen invloed gehad op het toerisme naar Nederland. Volgens het NBT, de ANWB en de VVV's, is er nog geen reden tot klagen.

stichting *organisation*   reden *reason*   klagen *to complain*

Text B

Op 18 december 1974 besloten de socialistische vakcentrale en de katholieke vakbond om toe te treden tot de FNV.

vakcentrale/vakbond *union*   toetreden *to join*

Text C

HSL: minder files op de wegen, meer mensen in het openbaar vervoer.

file *traffic jam*

Text D

Buitenschoolse Opvang Utrecht

Wij zoeken m.i.v. 15 september a.s.

DIRECTEUR m/v

eisen: min. diploma op MBO-niveau en
management diploma op HBO-niveau

salaris: conform de CAO-welzijn

c.v. richten aan: BSO Utrecht

t.a.v. mevr. Meier

99 UNIT Irregular verbs (1)

In this appendix you will find the imperfect and perfect forms of irregular verbs.

A Forms

In the appendix units you will find a list of irregular verbs. In the first column you'll find the infinitive plus a translation (e.g. **kopen** *to buy*); in the second column you can find the singular and plural forms of the imperfect (**kocht**, **kochten**) and in the last column the past participle (**gekocht**).

B Present perfect

If only the past participle is given in the third column, like **gekocht**, it is assumed that the present perfect is formed with a form of the verb **hebben**. If you need a form of the verb **zijn** in the present perfect, it is added in front of the past participle (e.g. **zijn geweest**). If **(zijn)** is given in brackets, the verb can be used with **zijn** or **hebben** in the present perfect (often in different contexts – see Unit 35).

C Irregular and strong

The unit includes irregular and strong verbs. Strong verbs form their (im)perfect forms according to a pattern. However, there are many different groups of strong verbs and we believe that you will find this list easier to use if we simply list all the verbs alphabetically.

infinitive	imperfect	present perfect
bakken <i>to bake</i>	bakte, bakten	gebakken
barsten <i>to burst</i>	barsitte, barstten	zijn gebarsten
beginnen <i>to begin</i>	begon, begonnen	zijn begonnen
begrijpen <i>to understand</i>	begreep, begrepen	begrepen
bekijken <i>to look at, examine</i>	bekeek, bekeken	bekeken
besluiten <i>to decide</i>	besloot, besloten	besloten
bestaan <i>to exist</i>	bestond, bestonden	bestaan
bevallen <i>to give birth, please</i>	beviel, bevielen	zijn bevallen
bewegen <i>to move</i>	bewoog, bewogen	bewogen
bewijzen <i>to prove</i>	bewees, bewezen	bewezen
bezoeken <i>to visit</i>	bezocht, bezochten	bezocht
bieden <i>to offer, bid</i>	bood, boden	geboden
binden <i>to bind</i>	bond, bonden	gebonden
blijken <i>to prove (to be)</i>	bleek, bleken	zijn gebleken

blijven <i>to remain, stay</i>	bleef, bleven	zijn gebleven
breken <i>to break</i>	brak, braken	gebroken
brengen <i>to bring, take</i>	bracht, brachten	gebracht
denken <i>to think</i>	dacht, dachten	gedacht
doen <i>to do</i>	deed, deden	gedaan
dragen <i>to carry, wear</i>	droeg, droegen	gedragen
drinken <i>to drink</i>	dronk, dronken	gedronken
eten <i>to eat</i>	at, aten	gegeten
gaan <i>to go</i>	ging, gingen	zijn gegaan
gelden <i>to apply (to)</i>	gold, golden	gegolden
geven <i>to give</i>	gaf, gaven	gegeven
hangen <i>to hang</i>	hing, hingen	gehangen
hebben <i>to have</i>	had, hadden	gehad
helpen <i>to help</i>	hielp, hielpen	geholpen
heten <i>to be called</i>	heette, heetten	geheten
hoeven <i>to (not) have to</i>	hoefde, hoefden	gehoeven
houden <i>to hold</i>	hield, hielden	gehouden
kiezen <i>to choose</i>	koos, kozen	gekozen
kijken <i>to look</i>	keek, keken	gekeken
klimmen <i>to climb</i>	klom, klommen	(zijn) geklommen
komen <i>to come</i>	kwam, kwamen	zijn gekomen
kopen <i>to buy</i>	kocht, kochten	gekocht
krijgen <i>to get, receive</i>	kreeg, kregen	gekregen
kunnen <i>can, be able to</i>	kon, konden	gekund
lachen <i>to laugh</i>	lachte, lachten	gelachen
laten <i>to let, have (st. done)</i>	liet, lieten	gelaten
lezen <i>to read</i>	las, lazen	gelezen
liggen <i>to lie</i>	lag, lagen	gelegen
lijden <i>to suffer</i>	leed, leden	geleden
lijken <i>to appear, seem</i>	leek, leken	geleken
lopen <i>to walk</i>	liep, liepen	(zijn) gelopen

100 Irregular verbs (3)

moeten <i>must, to have to</i>	moest, moesten	gemoeten
mogen <i>may, to be allowed</i>	mocht, mochten	gemogen
nemen <i>to take</i>	nam, namen	genomen
onthouden <i>to remember</i>	onthield, onthielden	onthouden
ontmoeten <i>to meet</i>	ontmoette, ontmoetten	ontmoet
ontslaan <i>to dismiss, sack</i>	ontsloeg, ontsloegen	ontslaan
ontstaan <i>to come into being</i>	onstond, onstonden	zijn ontstaan
overlijden <i>to die</i>	overleed, overleden	zijn overleden
raden <i>to guess</i>	raadde, raadden	geraden
rijden <i>to ride, to drive</i>	ried, rieden	geraden
roepen <i>to call</i>	reed, reden	(zijn) gereden
ruiken <i>to smell</i>	riep, riepen	geroepen
scheiden <i>to separate, divorce</i>	rook, roken	geroken
scheppen <i>to create</i>	scheidde, scheidden	(zijn) gescheiden
scheren <i>to shave</i>	schiep, schiepen	geschapen
schijnen <i>to appear, seem</i>	scheerde, scheerden	geschorven
schrijven <i>to write</i>	scheen, schenen	zijn geschenen
schrikken <i>to be startled</i>	schreef, schreven	geschreven
slaan <i>to hit</i>	schrok, schrokken	zijn geschrokken
slapen <i>to sleep</i>	sloeg, sloegen	geslagen
sluiten <i>to close</i>	sliep, sliepen	geslapen
smijten <i>to throw, hurl</i>	sloot, sloten	gesloten
snijden <i>to cut</i>	smeet, smeten	gesmeten
spreken <i>to speak</i>	sneed, sneden	gesneden
springen <i>to jump</i>	sprak, spraken	gesproken
staan <i>to stand</i>	sprong, sprongen	(zijn) gesprongen
steken <i>to stab, stick, put</i>	stond, stonden	gestaan
stelen <i>to steal</i>	stak, staken	gestoken
sterven <i>to die</i>	stal, stalen	gestolen
stinken <i>to stink</i>	stierf, stierven	zijn gestorven
treffen <i>to hit, meet</i>	stonk, stonken	gestonken
trekken <i>to pull</i>	trof, troffen	getroffen
	trok, trokken	getrokken

vallen <i>to fall</i>	viel, vielen	zijn gevallen
vangen <i>to catch</i>	ving, vingen	gevangen
varen <i>to sail</i>	vaarde, vaarden	(zijn) gevaren
verbergen <i>to hide</i>	verborg, verborgen	verborgen
verdwijnen <i>to disappear</i>	verdween, verdwenen	zijn verdwenen
vergelijken <i>to compare</i>	vergeleek, vergeleken	vergeleken
vergeten <i>to forget</i>	vergat, vergaten	(zijn) vergeten
verliezen <i>to lose</i>	verloor, verloren	(zijn) verloren
vertrekken <i>to depart</i>	vertrok, vertrokken	zijn vertrokken
vinden <i>to find</i>	vond, vonden	gevonden
vliegen <i>to fly</i>	vloog, vlogen	(zijn) gevlogen
vragen <i>to ask</i>	vroeg, vroegen	gevraagd
vriezen <i>to freeze</i>	vroor, vroren	gevroren
waaien <i>to blow (wind)</i>	waaide, waaiden	gewaaid
wassen <i>to wash</i>	waste, wisten	gewassen
wegen <i>to weigh</i>	woog, wogen	gewogen
werpen <i>to throw</i>	wierp, wierpen	geworpen
weten <i>to know</i>	wist, wisten	geweten
wijzen <i>to point, indicate</i>	wees, wezen	gewezen
worden <i>to become</i>	werd, werden	zijn geworden
zeggen <i>to say</i>	zei, zeiden	gezegd
zenden <i>to send</i>	zond, zonden	gezonden
zien <i>to see</i>	zag, zagen	gezien
zijn <i>to be</i>	was, waren	zijn geweest
zingen <i>to sing</i>	zong, zongen	gezongen
zitten <i>to sit</i>	zat, zaten	gezeten
zoeken <i>to look for, seek</i>	zocht, zochten	gezocht
zwemmen <i>to swim</i>	zwom, zwommen	(zijn) gezwommen
zwijgen <i>to be/remain silent</i>	zweeg, zwegen	gezwegen

101 UNIT Where to start (1)

If you are not using this book as a reference book, but want to study Dutch grammar from scratch, the following guide will help you.

A Guide

In this study guide you will find a list of topics ordered progressively (from easy to difficult) to help you if you are studying on your own. This order is only a suggestion, feel free to change it.

B What you need to know first

The main part of learning grammar is how words are grouped together in a meaningful order. But in learning how to do this, you need to know what all the different elements in a sentence are, what they do, where they are supposed to be etc. In this guide, therefore, we suggest that you start with the basic word types first, and simple sentence structures in the present tense. From there, you will be taken through more complex word categories and structures, and the other tenses.

C A good start

Begin with Units 1 and 2, followed by Unit 94 (dictionaries) and Units 4 and 5 (spelling), to give you a good basis for tackling any of the other units.

D The basics

Study the following units to get to grips with some basic concepts.

- 3 What's in a sentence
- 21+22 Pronouns
- 6+7 Nouns and articles
- 24+25 Verbs (NB some of the exercises in Unit 24 are quite difficult.)
- 26–28 Present tense
- 29–31 Modal verbs
- 17–20 Numbers, weights, measures

E Embellishing

After the basic elements, you can move on to add extra bits. This generally means being able to describe more and to make comparisons.

- 9–11 Adjectives
- 12+13 Comparative/superlative
- 8 Demonstratives
- 23 Possessives
- 55+56 Negatives
- 14 Plural nouns

F Bigger and better

Now you can learn how to formulate longer sentences with more than one verb and different types of sentences. You'll also have a look at some different word types and talking about the future.

- 45 Imperative
- 32 Talking about the future
- 46+47 Infinitive constructions
- 62–66 Prepositions
- 76–79 Adverbs
- 40–42 Separable & Inseparable verbs
- 43+44 Reflexive verbs

G The past

By this stage you have come to grips with the basic sentence structure.

You might want to move on to talking about the past.

- 34–36 The present perfect
- 38+39 The imperfect
- 33 Use of the perfect & imperfect
- 37 The past perfect
- 48+49 Conditional & zou
- 50+51 Verb word order

This might also be a good time to revisit some of the earlier units to tackle any points which you had difficulties with the first time around.

H Er

This little word has various different meanings – some more difficult than others. You could study the easier uses earlier on, but to understand everything fully we thought that it might be best to leave it until now.

- 58–61 Er

1025 Where to start (2)

I More complex sentences and linking

At this stage you should learn about the differences between main and sub-clauses, and how to combine sentences and sentence parts.

67–75 Sub-clauses & Linking sentences

80–83 Word order

J Passive and style

Time for passive sentences and various stylistic issues. If you like, you can have a look at the units on exclamations and interjections earlier as well.

52–54 The passive

84–92 Style

K Rounding things up

The remaining topics. Feel free to study these earlier as well, when the need arises.

15 Compound nouns

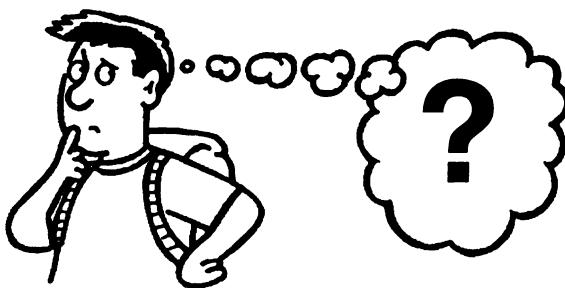
16 Diminutives

57 Prefixes and suffixes

93–100 Best of the rest

L Revision tasks

Unit 103

On this page you will find a form to record your learning progress. Feel free to make as many copies as you like and log your experiences regularly.

Logging learning experiences

1 What have I learned? (give a short description)

2 Test yourself: write down some sentences using the points you have listed under A.

3 Difficulties: which points do you feel you need to spend more time on to master fully?

4 Carefully study all the units again relating to the points listed under C, making a point of looking up all the references and checking the glossary. Try to do all the exercises.

In this unit you will find various revision tasks for you to check whether you've understood and are able to apply the contents of this book.

- 1 Explain how to form the present tense of regular verbs.
- 2 What other structures can you use to talk about activities in the 'here and now'?
- 3a Which two auxiliaries can you use to form the present perfect tense? What other word do you need to form this tense?
- 3b Explain how to decide whether to add a **t** or a **d** to the past participle of regular verbs.
- 4 How do you form the singular and plural forms of the imperfect (regular verbs)?
- 5 What are the imperfect forms and past participle of the verbs **hebben**, **zijn**, **gaan**, **drinken**, **zien**, **lezen**, **vragen**, **zitten**.
- 6 When do you use the imperfect tense as opposed to the perfect tense, and vice versa?
- 7 Name the modal verbs and their various meanings.
- 8 Which verbs – other than modal verbs – can be combined with an infinitive. Which of these are used with **te** in front of the infinitive?
- 9 In front of nouns, adjectives get an extra **e**. What is the one exception to this rule?
- 10 What are the differences between main clauses and sub-clauses?
- 11 Name the five words (conjunctions) used to link main clauses.
- 12 Name as many conjunctions used to link main and sub-clauses.

- 1 Describe a typical day in your life. Use short sentences in the present tense (eg.: **Ik sta om half 8 op**).
- 2 Make a list of activities you did during one of your (more active) holidays. Note that you'll have to use the present perfect.
- 3 Think of a particularly exciting event which you experienced in the past. Describe this event. Note that you'll have to use a mix of the present perfect and imperfect tenses.
- 4 Compare your life as a child with your life now. What did you have to, or were (not) allowed to do in the past (**ik moest/mocht/hoefde (niet)**), which you are (not) now. Also compare your abilities and desires from the past with your present situation (eg: **ik kon/kan, wilde/wil ...**).
- 5a Give a description of one of your favourite paintings or objects/artefacts. Use as many adjectives as possible.
- 5b Compare your chosen topic from 5a with one of your least favourite paintings or objects/artefacts.
- 6 Think of a number of your pet hates as far as other people are concerned. Indicate how you would like people to change their behaviour. Start with **ik vind dat ...**
- 7 Name the (many) reasons why you're studying Dutch. Start with: **ik leer Nederlands omdat ...**
- 8 Describe one of your favourite novels, films or plays, and indicate why you like it so much.
- 9 Describe your experiences or observations of Dutch and/or Flemish culture. Indicate the differences with your own background/culture. Note that you will have to use a variety of structures and tenses.

KEY TO EXERCISES

UNIT 3

- 1 a 4 b 2 c 3 d 6 e 5 f 1 2 b Frederik / geeft / het cadeau aan zijn vriendin c Ik / lees / de krant d De baby / eet / de banaan e Jackie / draagt / de koffer f De popster / signeert / foto's

UNIT 4

- 1 a namen b talen c benen d sigaretten e schoolen f flessen g boten h minuten i ogen j koren k bomen l muren 2 a wij maken b wij kennen c wij vertellen d wij drogen e wij bezitten f wij wassen g wij roken h wij raken i wij keken j wij praten 3 a hij/zij loopt b zij bevalt c hij/zij hoopt d hij/zij verdaalt e hij/zij kookt f hij/zij stapt over g hij/zij stuurt h hij/zij ervaart i hij/zij overwint j hij/zij slaapt k hij/zij hoopt l hij/zij telt

UNIT 5

- 1 a ik kus b ik verhuis c ik voetbal d ik blaas e ik hak f ik bel g ik tennis h ik geef i ik lik j ik streef 2 a flessen b vazen c neven d brieven e huizen f dieven g bussen 3 a wij kiezen b wij leven c wij wassen d wij beven e wij geven f wij razen

UNIT 6

- 1 a Ik heb veel werk, dus ik werk van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat. Gelukkig heb ik een computer, dat is erg handig voor de administratie. Ik heb een collega. Zij werkt ook hard. We gaan vaak samen lunchen. We kopen meestal een broodje en een kopje koffie. Als het mooi weer is, eten en drinken we onze lunch in het park. Als ik geen honger heb, geef ik mijn broodje aan de eendjes. De koffie drink ik altijd zelf. 2 countable: potlood, telefoon, oog, droom, ding, jaar uncountable: papier, zout, hoop, suiker, vuil, drop 3 a een b de c het d de e - f een g - h het i - j -

UNIT 7

- 1 a de bushalte b de koffiefilter c de televisiegids d het studieboek e de discussieleider f het hoofdkantoor g het toiletpapier 2 a de rode of de witte? b de grote / de kleine c het drukke d het mooie e zwarte / bruine / kale 3 a de gewonde(n) b gevangene c genomineerden

UNIT 8

- 1 a Deze/die les is saai b Dit/dat postkantoor is gesloten. c Zijn deze/die jongens dronken? d Dit/dat computerspel is uitverkocht. e Deze/die afspraak is morgen. f Is dit/dat huis al verkocht? g Deze/die koffie is een beetje sterk. h Heb je dit/dat werk afgemaakt? 2 a dit/dat b deze/die c deze/die d deze/die e dit/dat f deze/die g deze/die h dit/dat 3 a deze, die b die c dit/dat d dit/dat e die f dit/dat g deze/die h deze/die i deze/die j die/deze k dit/dat

UNIT 9

- 1 a mooi, slank, rijk en sexy b aantrekkelijk, arm, verliefd en artistiek c groot, gevारlijk en dodelijk 2 a groot, comfortabel b drukke c ongelukkig d leuke e nieuw f creatieve g gelukkige,

tevreden **3** a De rode roos b De dikke bijbel c De boze vader d De vieze keuken **4** a enthousiaste, ervaren, snel, groeiende, bijzonder, hoog, erg, prettige

UNIT 10

1 a zingende (zingen), schreeuwende (schreeuwen) b gemaaid (maaien) c gefilterd (filteren) d geroosterd (roosteren), gekruid (kruiden) **2** a de man b de schande c de rede d het (on)geluk e de zin **3** b het schrift, schrijven c het geloof, geloven d de hoop, hopen e het werk, werken f de brand, branden

UNIT 11

1 a Ik wil een kleine auto, maar mijn man wil een grote. b Wilt u gele bloemen? Nee de rode graag. c Hans heeft een leuke docent, maar ik heb een saaie. d Wie heeft het gedaan? Die grote jongen of die kleine? **2** a zouts, zoets b moois c speciaals d actiefs **3** a die oude b die korte c een goedkope d de slechte e een vierkante/rechthoekige

UNIT 12

1 warmer, warmst; aardiger, aardigst; vervelender, vervelendst; harder, hardst; zachter, zachtst **2** zuurder, zuurst; creatiever, creatiefst; representatiever representatiefst; gemener, gemeenst; bozer, boost; dikker, dikst; idioter, idiootst **3** Henry is zwaarder, gespierder, jonger, vrolijker. Erik is ouder en depressiever.

UNIT 13

1 a Zijn fiets is duurder dan haar fiets. b Mijn hoofdgerecht is lekkerder dan mijn voorgerecht. c Deze foto's van mij zijn mooier dan die foto's van jou. d Mijn voetbalteam is beter dan jouw voetbalteam. e De carrière van Madonna is succesvoller dan de carrière van mijn tante Truus. **2** a Amsterdam en Brussel zijn niet zo groot als/minder groot dan Londen. b De verfilming van het boek is niet zo interessant als/minder interessant dan het boek zelf. c In Nederland wonen minder mensen dan in de Verenigde Staten. d De meeste van mijn collega's zijn niet zo vriendelijk als/minder vriendelijk dan de mensen op jouw werk. e De rest van mijn familie is niet zo artistiek als/minder artistiek dan mijn zus en ik. **3** a Cricket is net zo interessant als American Football. b Honden zijn liever dan katten. c Een Mercedes is net zo'n comfortabele auto als een Rolls Royce. d Pagers zijn niet zo handig als mobiele telefoons. e New York is een minder dynamische stad dan Londen. f Een elektronische agenda is net zo praktisch als een filofax.

UNIT 14

1 a rollen b auto's c kalenders d manchetten e brieven f kaarten g kranten h straten i ezels j multomappen k agenda's l kazen m medici n schoonheden **2** a kist b zonnevlek c rug d idioot e partij f Libanese g verlies h tralie i hek j muur k gevangenis l ei m verantwoordelijkheid n politicus **3** dieven; klanten; overvallers; bankbiljetten; munten; bankbediendes; boeven; pistolen; kogels; kinderen; baby's; bankrekeninghouders; lijfwachten; criminelen

UNIT 15

1 b parkeermeter c computerprogramma d paaseieren e bejaardenhuis f eettafel g kunstwerk h volkorenbrood **2** a het computerbedrijf b de melkchocola c het babygehuil d de afvalbak e de asfaltweg f de tabakswinkel g de tariefsverhoging h de verkeersdeskundige i de presidentskandidaat j het konijnenhok **3** zomerreizen, chartermaatschappijen, touroperators, vliegmaatschappijen, vakantiegangers, wintersportmarkt, winterseizoen, reisbureaus, wintersportreizen

UNIT 16

1 a het broodje **b** het labeltje **c** het papiertje **d** het boekje **e** het wolkje **f** het snorretje **g** het telefoonje **h** het stroompje **i** het ringetje **j** het woninkje **k** het tafeltje **l** het ideetje **m** het tongetje **n** het bloempje **2** het wieltje, handjes, handjes, bolletje, scheepjes **3** a lieverdje (d) **b** artikeltje (a+b) **c** studentjes (e) **d** wijntje (c) **e** vogeltjes (a+c)

UNIT 17

1 a twee plus zes is acht **b** zesenviertig min dertien is drieëndertig **c** negenennegentig plus drieëntwintig is honderdtweeëntwintig **d** zeven keer acht is zesenvijftig **e** tweeënveertig gedeeld door zeven is zes **f** tweeënzeventig gedeeld door acht is negen **g** twaalf keer vijf is zestig **h** achtentachtig min zeven is zesenvijftig **2** a honderde **b** vijfenzeventig **c** tweeëntachtig **d** zesennegentig e driehonderdvijfenzestig **f** tweehonderdachtendertig **g** vierhonderdachtien **3** Amsterdam = vijfhonderduizend euro; Alkmaar = vierhonderdzevenenvijftigduizend euro; Groningen = driehonderdtweeënvijftigduizend euro; Drente = tweehonderddrieëntwintigduizend euro **4** a 300.000 **b** 8.000.000.000 **c** 56.000.000 **d** 9.868 **e** 2725

UNIT 18

1 a tweede **b** vijfde **c** twaalfde **d** dertiende **e** tweehonderdnegentiende **f** negenentachtigste **g** drieënvijftigste **2** a eerste **b** derde **c** achtste **d** miljoenste **e** honderdtweeënvijftigste **f** tweeëntwintigste **g** drieënvijftigste **3** a vijftiende **b** drieëntwintigste **c** zevenentiende **d** eenendertigste **4** a elf **b** veertiende **c** vijftien **d** eenendertig **e** dertig **f** zesde

---

UNIT 19

1 a nul komma dertien **b** zes komma tweeeëntwintig **c** tweeëndertig komma nul vijf **d** nul komma nul **e** drie vierde, drie kwart **f** vijf zesde **g** twee derde **2** a 1.900 **b** 200.000 **c** 3.825 **d** 2.670.000 **e** 0,4 **f** 1,13 **g** 8,17 **3** Het is vijf graden (boven nul) in Amsterdam. In Londen is het 9 graden. In Athene is het 19 graden. Het is een graad boven nul in Bonn. En in Moskou is het acht graden onder nul/min acht. **4** a Twintig procent van de Nederlanders ging naar Spanje en 13 procent naar Engeland. Achttien procent van de Nederlanders ging naar Italië, en vijf procent ging naar de VS en Canada. Zes procent van de Nederlanders ging elders op vakantie.

UNIT 20

1 a De bananen wegen drieënhonderd gram/drie ons. **b** De kaneel weegt vijfendertig gram. **c** De drop weegt een ons/honderd gram. **d** Het stuk kaas weegt anderhalf pond/zevenhonderdvijftig gram. **2** a Tweehonderd gram/twee ons ham. **b** Vijfhonderd gram/een pond suiker. **c** Anderhalve kilo kaas. **d** Tweehonderdvijftig gram/tweeënneenhalf ons/een half pond koekjes. **e** Drie liter melk. **3** a Over een minuut of vijf. **b** Over ongeveer twee uur. **c** Over een week of drie. **d** Over ongeveer twee maanden. **e** Zij loopt tegen de veertig. **f** Hij is rond de 35 euro. **4** a een meter **b** een vierkante meter **c** vijftig kilometer **d** een liter **e** zeven centimeter

---

UNIT 21

1 a Ik; Jij **b** Wij **c** Jullie **d** Hij **e** Zij **f** Zij **g** u **h** Het **2** a **u** **b** we **c** jullie **d** jij; Ik **e** Ze **f** Ze **g** Je **3** a ons **b** ze; hen/hun **c** hem **d** me **e** u **f** hem; haar **g** me **h** jullie **i** je

---

UNIT 22

1 a je **b** u **c** je **d** u **e** u **2** a Ze **b** hij **c** Ze **d** Hij **e** hij **f** het **g** ze **h** hem **3** **b** die **c** het **d** die **e** die/hij **f** het **g** die

---

UNIT 23

1 a jouw/uw **b** zijn **c** ons **d** haar **e** jullie **f** hun **g** mijn **h** onze **i** zijn **2** a Is dit de agenda van

David?/Is deze agenda van David? **b** Het is de agenda van Erwin/Die/Deze agenda is van Erwin. **c** Gaan we in de auto van Esther? **d** Ja, we gaan in die van haar/in de auto van Esther. **e** Ik rijd in de auto van mijn ouders. **f** De computer van mijn broer heeft 1500 euro gekost. **g** Komt de vader van Josje ook? **h** Alleen de moeder van Josje komt. **3** **a** die van jou? **b** met die van mij? **c** die van hen/hun **d** die van haar **e** die van hem of die van mij?

UNIT 24

1 A wonen, heeft, hoorden, was, gevormd, scheidde ... af [a separable verb], werd, gevormd, woont, spreekt **1** B kan, hebben, leidde, werden, gedoemd, was, uit ... sterven [a separable verb], had, speelden, is, verandert **2** A subiect = 15 miljoen mensen (wonen) - plural; subiect = België (heeft) - singular; subiect = zowel het noorden als het zuiden (hoorden) - plural; subiect = het Koninkrijk der Nederlanden (was gevormd) - singular; subiect = het zuiden (scheidde [zich] af) - singular; subiect = de staat België (werd gevormd) - singular; subiect = iets meer dan de helft van alle Belgen (woont) singular; subiect = men (spreekt) singular **2** B subiect = klimaatverandering (kan [gevolgen] hebben) - singular; subiect = een daling van de temperatuur met enkele graden tijdens de ijstijden (leidde) - singular; subiect = grote gebieden (werden) - plural; subiect = de mammoet (was gedoemd) - singular; subiect = de klimaatsverandering tijdens de ijstijden (had) - singular; subiect = veranderingen in de baan van de aarde rond de zon (speelden) - plural; subiect = het (is) - singular; subiect = de mens (verandert) - singular

UNIT 25

1 **a** ben **b** mogen **c** viert **d** weet, heet **e** had, zou **f** moet **g** is **h** zul **i** heb, hebt **j** moeten **2** **a** second (4) **b** final (1) **c** final (3) **d** zijn = second (4); geweest = final (1) **e** final (2) **f** krijg = final (3); ga = second (4) **g** 'zullen' is a finite verb at the beginning of a question **h** second (4)

UNIT 26

1 **a** help **b** wandel **c** fiets **d** schilder **e** tuinier **f** ontbijt **g** vergader **h** roddel **2** **a** neem **b** loop **c** kook **d** maak **e** studeer **f** slaap **g** zwem **h** stap **i** lees **j** reis **k** geloof **l** blijf **3** **a** slaap **b** woont **c** blijft **d** stopt **e** vriest **f** komen **g** ontbijt **4** **a** help **b** verdien **c** neem **d** maakt **e** spreek **f** leest **g** blijf **h** gelooft

UNIT 27

1 **a** heeft **b** heeft **c** heb **d** heb **e** hebben **f** hebben **g** hebt **2** **a** is **b** bent **c** zijn **d** is **e** ben **f** zijn **g** ben **3** **a** doet **b** gaat **c** doe **d** komt/gaat **e** komen/gaan **f** doen **g** kom/ga **h** gaan **i** ga

UNIT 28

1 **a** (a) or (c) **b** (b) **c** (d) **d** (d) **e** (b) **2** **a** Ik werk hier al drie jaar. **b** Ik woon hier sinds zes maanden. **c** Ik studeer hier pas een jaar. **d** Ik ben pas een half jaar getrouwd. **e** Ik heb die hoofdpijn al twee weken. **3** **a** Ik woon hier pas vijf maanden. **b** Harry woont hier al tien jaar. **c** Ik studeer hier pas een jaar. **d** Harry studeert hier al zes jaar. **e** Harry rookt al acht jaar. **f** Ik rook pas sinds vorige week. **4** **a** Maaike is een jurk aan het naaien/zit een jurk te naaien. **b** Connie is druk aan het praten/staat druk te praten. **c** Richard is in de schuur aan het werken/staat in de schuur te werken. **d** Harm is een boek aan het lezen/zit een boek te lezen.

UNIT 29

1 **a** kan **b** moeten **c** zal **d** willen **e** mag **f** hoeft **g** moet **h** kan/kun **i** willen **j** zal **k** hoeft **l** mag **2** **b**, **c**, **d**, **f** **3** **a** Hij heeft een grote geldboete moeten betalen. **b** Ze hebben dat huis goedkoop kunnen kopen. **c** Ze hebben het zelf gewild. **d** Karin heeft het natuurlijk niet hoeven te doen.

UNIT 30

1 a kan b wil c moet d Kan/Kun e mogen f willen g zullen/kunnen **h** moeten/mogen i kan/kunt j kan k Zullen l Wilt **2** a moet b wilde c Mag/Kan d mochten e kon f wilde g moeten/kunnen h zal

---

UNIT 31

1 a Zullen we een video huren? b Zullen we squashen? c Zullen we in het nieuwe winkelcentrum winkelen? d Zullen we naar de bioscoop gaan? e Zullen we in de stad koffie drinken? **2** a Ik wil eigenlijk televisie kijken, maar ik moet de woonkamer stofzuigen. b Ik wil eigenlijk naar het strand (gaan), maar ik moet de afwas doen. c Ik wil eigenlijk iets met vrienden drinken, maar ik moet bij mijn ouders op visite (gaan). d Ik wil eigenlijk op mijn nieuwe computer internetten, maar ik moet de wc schilderen. e Ik wil eigenlijk naar muziek luisteren, maar ik moet mijn huiswerk doen. **3** a Kan hij goed brieven schrijven? b Kun/kan je goed luisteren? c Kunnen ze goed zwemmen en snorkelen? d Kunt/kan u goed Engels praten? e Kan ze goed professionele presentaties geven?

UNIT 32

1 a Op maandag vergader ik over het project. b Op dinsdag lunch ik met Willem. c Op donderdag drink ik koffie met Amy. d Op vrijdag doe ik boodschappen. e Op zaterdag eet ik bij Jolanda. f Op zondag bezoek ik opa en oma. **2** a We willen/gaan eerst een paar dagen ontspannen op het strand. b Daarna willen/gaan we een paar dagen de Provence bekijken. c De tweede week willen/gaan we naar de Pyreneeën. d We willen/gaan wandelen in de bergen. **3** a Ik zal het niet vergeten. b Ik zal het doen. c Ik zal er op tijd zijn. d Ik zal mijn best doen.

UNIT 33

1 Ik heb gisteren iets raars gezien.; reden; we hielden een vrachtauto aan; reed; bleek; kookte; moest; We hebben hem een boete van 240 gulden gegeven. **2** Een woordvoerder heeft gisteren bekendgemaakt dat het veilinghuis Christie's in Londen de oorlogscollectie van de familie Rothschild heeft geveld.; bestond; In 1938 namen de nazi's de collectie in beslag; dwong; vertelde; Deskundigen hebben de opbrengst van de veiling op 63 miljoen gulden geschat. **3** besloot; arriveerde; aankwam; waren; deed; De reizigers boden elkaar pepermuntjes aan.; zag; lagen; stapte; zat

---

UNIT 34

1 a geklaagd b gehoord c volgeboekt d gegroeid **2** a Ik heb 's ochtends mijn huis schoongemaakt. b Ik heb met een vriend aan de telefoon gepraat. c Ik heb het avondeten gekookt. d Ik heb een brief verstuurd. e Ik heb naar mijn favorite CD geluisterd. f Ik heb mijn moeder gebeld. g Ik ben met roken gestopt. h Ik heb de videorecorder geprogrammeerd. **3** a Jeff heeft zelf zijn nieuwe computer geïnstalleerd. b We zijn naar een andere stad verhuisd. c Hebben jullie tegen het buitenlandse beleid van de regering geprotesteerd? d Wie heeft dat project afgemaakt? e Maartje heeft haar bankzaken erg goed geregeld. f Ik heb het hem nooit verteld. g De minister heeft het tijdens haar reis door China gezegd. h Leonardo di Caprio is met zijn moeder naar Venetië gereisd.

UNIT 35

1 a heeft b zijn c hebben d heeft e zijn f zijn g heeft h is **2** a ben b hebben c hebben d zijn e zijn f hebben g zijn; hebben **3** a Ik ben uit ... naar Nederland gekomen. b Ik ben om kwart over acht van huis gegaan. c Ik ben van ... naar Schiphol gevlogen. d Ik heb mijn vlucht op/via het

internet geboekt. **e** De vlucht heeft tweeëneenhalf uur geduurd. **f** Ja ik heb een hotelkamer voor vijf nachten gereserveerd.

UNIT 36

1 **a** Dinsdagmiddag heb ik schoenen gekocht. **b** Woensdag heb ik om half elf thee gedronken bij Karin. **c** Donderdag heb ik om half negen gezwommen. **d** Vrijdag heb ik om acht uur het rapport aan mijn baas gegeven, en ik ben om zeven uur 's avonds met Jan uitgegaan. **e** Zaterdagochtend heb ik boodschappen gedaan. **f** Zondag heb ik om acht uur bij mam en pap gegeten. **2** **a** Nee, ik had vroeger moeten beginnen. **b** Nee, ik had zuiniger moeten zijn. **c** Ja, ik had minder moeten kopen. **d** Nee, ik had beter moeten luisteren. **3** **a** Ja, ik heb mijn computer laten repareren. **b** Ja, ik heb mijn haar laten knippen. **c** Ja, ik heb mijn videorecorder laten maken. **d** Ja, ik heb mijn flat laten schoonmaken.

UNIT 37

1 **a** Andy had net afgesproken bij Arjen te gaan eten toen Gwen Andy te eten vroeg. **b** Ik had net afgewassen toen Mariëlle aanbood te helpen. **c** Jane had net haar huis verkocht toen de huizenmarkt instorte. **d** Ik had de film nog niet gezien toen Mick me het einde vertelde. **e** Het feest was net geëindigd toen ik eindelijk arriveerde. **f** Ik had mijn bestanden nog niet gesavet toen mijn computer crashte. **2** **a** Als ik harder had gewerkt, dan had ik nu promotie gekregen. **b** Als ik minder had gesport, dan was ik nu niet zo fit geweest. **c** Als ik de hele tijd thuis was gebleven, dan had ik nu niet zoveel goede films gezien. **d** Als ik een piercing had genomen, dan had ik nu een zilveren ring kunnen kopen. **e** Als ik beter naar mijn moeder had geluisterd, dan was ik nu gelukkiger geweest. **f** Als ik een miljoen had gewonnen, dan was ik nu niet hier geweest. **3** **d, b, a, c, e**

UNIT 38

1 **a** Mijn televisie werkte niet. **b** Ik ontdekte het 's ochtends vroeg. **c** Ik belde een vriend, hij beloofde 's middags langs te komen. **d** Ik wachtte de hele middag, en om half 6 belde hij op. **e** Hij vertelde dat zijn auto niet goed startte. **f** Ik protesteerde natuurlijk. **g** Woedend gooide ik de telefoon op de haak, en belde een professionele monteur. **3** **a** voelde; **b** belde; **c** wenste; **d** beloofde **e** ontmoette; **f** reisden; **g** wilden; **h** probeerden

UNIT 39

1 **a** Donald kwam om half acht op het kantoor. **b** Hij keek vrolijker dan normaal. Hij lachte opgewekt. **c** Hij vroeg zijn secretaresse niet om koffie. Hij maakte het zelf. **d** Hij riep om negen uur iedereen bij elkaar. **e** Hij zei dat hij iets belangrijks moest zeggen. **f** Hij vertelde iedereen dat het goed ging. Hij gaf iedereen een extra bonus.

UNIT 40

1 **a** Wil je uit eten of blijf je liever thuis? **b** Ik had geen idee dat ik elke maand zoveel geld uitgaf. **c** Moet ik mijn moeder opbellen of doe jij het? **d** Hoe laat komt de trein op het station aan? **e** Als je het goed vindt, neem ik vanavond een vriend mee. **f** Wat doe jij naar het feest aan? **g** Papa wil dat je alles opeet! **2** **a** Ik vind dat jij te veel geld uitgeeft. **b** Ik vind dat zij altijd zulke rare kleren aandoet. **c** Ik vind dat jullie je werk te laat afmaken. **d** Ik vind dat hij zijn vriendin niet vaak opeilt. **e** Ik vind dat het eten in dit restaurant erg tegenvalt. **3** **a** Hij ademt diep in. **b** Ik studeer volgend jaar af. **c** Hij maakt zijn werk af. **d** Jet komt om 9 uur aan. **e** Hij loopt het journaal op TV niet mis. **f** Wanneer geef je mijn CD terug?

UNIT 41

1 a Ik woon de presentatie bij. **b** Ik onderhandel. **c** We leggen het werk neer. **d** Ik ondersteun het plan. **e** Ik rust eerst uit. **f** We bieden hem die baan aan. **g** We bespreken het probleem. **2** a Marijke neemt een paar dagen vrij om het huis schoon te maken. **b** ... om de garage op te ruimen. **c** ... om haar belastingformulier in te vullen. **d** ... om haar cursus astrologie voor te bereiden. **e** ... om lekker uit te rusten. **3** a ... of ze het werk neer zullen leggen. **b** ... of ze het cadeau dit jaar niet op kan sturen. **c** ... waar je die informatie op kan zoeken. **d** ... dat we u deze baan aan mogen bieden. **e** ... of we die vergadering vanmiddag bij moeten wonen?

UNIT 42

1 a beloofd **b** herhaald **c** erkend **d** gedoogd **e** verteld **2** a herschrijven **b** herverdelen **c** hergebruiken **d** laten herscholen **e** herstructureren **3** a kijken **b** bekijken **c** antwoorden **d** beantwoorden **e** luister **f** beluisteren **4** a Het plan verandert steeds. **b** ... om haar borsten te laten verkleinen. **c** verbeteren **d** De regisseur gaat haar boek verfilmen. **e** Ze verblinden me.

UNIT 43

1 a ons **b** me **c** je **d** zich **e** zich **f** je **2** a Ja, mijn beste vriendin maakt zich zorgen over de toekomst / Nee, mijn beste vriend(in) maakt zich geen zorgen over de toekomst. **b** Ja, mijn buren ergeren zich aan lawaai. / Nee, mijn buren ergeren zich niet aan lawaai. **c** Ja, ik trek me iets aan van kritiek. / Nee, ik trek me niets aan van kritiek. **d** Ja, mijn vader interesseert zich voor moderne kunst. / Nee, mijn moeder interesseert zich niet voor moderne kunst. **e** Ja, ik kan me goed concentreren. / Nee, ik kan me niet goed concentreren. **f** Ja, mijn baas kan zich goed uitdrukken in het Nederlands. / Nee, mijn baas kan zich niet goed uitdrukken in het Nederlands. **g** Ik interesseer me voor **3** a Spannen jullie je in, ... **b** Bedrinken jullie je, ... **c** Schrikken jullie je dood, ...

UNIT 44

1 a reflexive: Herinner jij je ... **b** not reflexive **c** not reflexive **d** reflexive: Onze hond verdedigde zich goed **e** not reflexive **f** not reflexive **g** reflexive: dus ik verveel me de hele week al vreselijk. **h** not reflexive **2** a ... maar voel je je ook beter? **b** ... dat je je vergist in mijn naam. **c** Irene zou zich wat minder ... **d** Hebben de kinderen zich goed gedragen ... **e** Ik hoop dat iedereen zich heeft ... **f** Hij verbaasde zich ... **g** ... schrok ik me dood!

UNIT 45

1 a vergeet **b** hou ... op **c** vul ... in **d** snijd **e** lees; maak **2** a bescherm **b** geniet **c** bel **d** vrij; vrij **e** kies **f** bekijk **3** **b** betalen **c** ontsteken **d** rijden **e** parkeren **f** kloppen **4** a Doe vier scheppes koffie in het koffiefilter. **b** Doe het deksel op de koffiepot. **c** Plaats de koffiepot onder het filter. **d** Druk op het aan/uit knopje.

UNIT 46

1 a de krant te lezen. **b** naar muziek te luisteren. **c** met de buurvrouw te praten. **d** je erg aardig te vinden. **e** je altijd trouw te zijn. **f** van een hoge brug te springen. **2** a Ik heb zitten (te) lezen. **b** Ik heb vroeger niet vaak hoeven af (te) wassen. **c** Ik heb nooit op het dak durven (te) klimmen **d** Ik heb hem beloofd de boodschappen te doen. **e** Ik ben vergeten mijn moeder te bellen. **f** Ik ben begonnen Nederlands te studeren. **g** Ik heb geprobeerd de Matterhorn te beklimmen. **3** a eten? **b** een eind fietsen. **c** zijn huis verbouwen. **d** huilen? **e** lekker voetballen? **4** a Ja, ik heb hem voorbij zien fietsen. **b** Ja, ik heb ze horen zingen. **c** Nee, ik heb ze laten maken. **d** Nee, ik ben gaan fietsen.

UNIT 47

1 a proberen te werken. b laten zien. c blijven wonen. d zien optreden. e gaan dansen. f komen ophalen. g laten repareren? **2** a Ik gebruik papier om er een boodschappenlijstje op te schrijven. b Ik gebruik een schaar om er mijn nagels mee te knippen. c Ik gebruik een punaise om er een foto mee aan de muur te prikken. d Ik gebruik een doos met een roze lintje om er mijn liefdesbrieven in te doen. **3** a Ik ga naar de kerk om naar het orgel te luisteren. b Ik ga naar het strand om te zonnebaden. c Ik ga naar het sportveld om mijn vriendje te zien. d Ik ga naar de bibliotheek om te slapen. **4** Ik probeer om een vliegende auto te ontwerpen. d Hij weigert om gewoon te komen. f Niet vergeten om de vuilnisbak buiten te zetten!

UNIT 48

1 a Als ik terug in de tijd kon, zou ik Cleopatra willen opzoeken. b ... zou ik naar een concert van Mozart willen gaan. c ... zou ik Versailles in de tijd van Louis XIV willen bezoeken. d ... zou ik met Marilyn Monroe/James Dean willen trouwen. e ... zou ik bij Freud in behandeling willen gaan. f zou ik een goedkoop schilderij van Rembrandt willen kopen. g ... zou ik Jeanne d'Arc willen redden. h ... zou ik dinosauriërs willen zien. **2** a4 b3 c2 d5 e1 **3** a Als ik de Minister-President was, zou ik het onderwijs verbeteren. b Als ik perfect nederlands sprak, zou ik in Nederland gaan wonen. c Als ik meer vrije tijd had, zou ik meer naar muziek luisteren.

UNIT 49

1 a Zou je/me even willen helpen met deze brief? b Zou jij die boodschap voor me kunnen aannemen? c Zou je dit werk even voor me willen nakijken? d Zou je deze brief vanmiddag voor me op de post kunnen doen? e Zou je me dat boek even kunnen geven? f Zou je me over een uurtje kunnen terugbellen? **2** a Ik zou vroeger naar bed gaan, als ik jou was. b Ik zou gezonder eten, als ik jou was. c Ik zou een nieuwe baan zoeken, als ik jou was. d Ik zou alles met hem/haar bespreken, als ik jou was. e Ik zou minder vaak naar het buitenland bellen, als ik jou was. f Ik zou naar de radio luisteren, als ik jou was. **3** a Je zou op die cursus hard moeten werken. b Er zou een coup hebben plaatsgevonden. c Er zou een bom zijn ontploft in een winkelcentrum. d Alle kaartjes zouden zijn uitverkocht. e Er zou in Amerika een UFO zijn geland. f Er zou een vliegtuig zijn neergestort.

UNIT 50

1 a no inversion b inversion: zou/je c no inversion d inversion: heeft/ze e inversion: haat/jij f inversion: is/Frankrijk g no inversion h inversion: zijn/alle foto's van mijn vakantie **2** a Meestal houdt Henk niet van Westerns. b Sinds kort ben ik lid van een filmclub in de stad. c Gisteren is mijn baas op vakantie gegaan. d Wanneer heb jij Carolien gezien? e Over het algemeen vind ik mijn elektronische agenda erg handig. f Misschien is ze te laat omdat er een probleem was met de auto. g Hopelijk hebben Jan-Peter en zijn vriendin de kaartjes gereserveerd. h Op kantoor hebben we net allemaal nieuwe computers.

UNIT 51

1 a David gaat naar huis omdat hij veel te veel gedronken heeft. b Mijn moeder vraagt of wij morgenavond willen komen eten. c Heb je die bank gekocht die je zo graag wilde hebben? d Ik zei dat ik tot voor kort nog nooit in Afrika was geweest. e Ik heb die nieuwe film gezien die zoveel geld heeft gekost. f Klaas zegt dat hij geen zin heeft om naar Peru op vakantie te gaan. **2** a heeft b hebben c zal d kan e hadden f heeft **3** a ze b we c hij d Sandra e jullie f je

UNIT 52

1 a Ford auto's worden in Engeland geproduceerd. b Camembert wordt in Frankrijk gemaakt.

c Tomaten worden in het Westland gekweekt. d Philips radio's worden over de hele wereld verkocht. e Aandelen worden op de beurs verhandeld. **2** a Himalayan Treks organiseert de reis. b Het Rode Kruis vangt de vluchtelingen op. c Een paar mannen trokken de boot op het strand. d Mijn kinderen maken vanavond het eten klaar. e De studenten brengen de boeken vaak te laat terug. **3** a De Telegraaf wordt door veel Nederlanders gelezen. b De P.C. Hoofdprijs werd vorig jaar door Judith Herzberg gewonnen. c Bernadette wordt door haar moeder met haar huiswerk geholpen. d Het startsignal voor de marathon werd door de burgemeester gegeven. e De beslissing van de regering wordt door weinig mensen gesteund.

UNIT 53

1 a De British Library is van baksteen gemaakt. b Een kas is van glas gemaakt. c Het Parthenon is van marmer gemaakt. d Veel moderne gebouwen zijn van beton gemaakt. e Het Vikingschip is van hout gemaakt. **2** a De tafel was bekrast. b De meeste glazen waren gebroken. c De vloer was met een laag vloerbedekking bedekt. d De muur was met graffiti beschilderd. e De hi-fi was hard aangezet. **3** a De uitnodigingen moeten worden verstuurd. b De burgemeester moet worden uitgenodigd. c De caterer moet worden besteld. d Er moet een band worden geregeld. e Er moet een zaal worden gehuurd. **4** a De uitnodigingen zouden verstuurd worden. b De burgemeester zou worden uitgenodigd. c De caterer zou besteld worden. d Er zou een band worden geregeld. e Er zou een zaal gehuurd worden. **5** a De beste rockband zou uitgenodigd moeten worden. b De wijn zou van tevoren ontkurkt moeten worden. c De zaal zou mooier versierd moeten worden.

UNIT 54

1 a P b P c P **2** a Na ontvangst van betaling sturen wij het boek naar u op. b Ik verwacht nu elk moment een beslissing. c Wij onderzoeken uw klacht. d Sommige mensen signaleren problemen met het nieuwe computerprogramma. e Wij kunnen dit op twee manieren interpreteren. **3** a2 b2 c1

UNIT 55

1 a before preposition b at the end of the sentence, but before the past participle in final position c before an adverb 'mooi' d at the end of the sentence e before the adjective 'serieuze' **2** a Nee, ik werk vanavond niet. b Nee, ik lees de krant niet. c Nee, ik begrijp de vraag niet. d Nee, ik vertrouw hem niet. e Nee, ik heb uw brief niet ontvangen. f Nee, ik heb dat programma niet gezien. g Nee, ik ben mijn cheques niet vergeten. h Nee, ik ga niet zwemmen. i Nee, ik wil de auto niet wassen. j Nee, ik kan je niet helpen. k Nee, ik ga straks niet naar de stad. l Nee, ik werk niet in dat nieuwe gebouw. m Nee, ik ben niet naar het theater geweest. n Nee, ik vind de voorstelling niet mooi. o Nee, ik hou niet van Country 'n Western. p Nee, ik kom morgen niet op de koffie. q Nee, ik ben niet naar de kapper geweest. r Nee, ik heb het niet koud. s Nee, ik ben niet ziek. t Nee, ik heb niet hard gewerkt. **3** a Nee, ik heb geen nieuwe auto. b Nee, ik heb geen dorst. c Nee, ik heb geen hoofdpijn. d Nee, ik heb geen koffie. e Nee, ik heb geen suiker in mijn koffie. f Nee, ik heb geen pijn. g Nee, ik heb geen geld bij me. h Nee, ik drink geen wijn. **4** a Petra wil niet stoppen met werken. b Er zit geen zand tussen mijn tenen. c Het was geen droom. d Wij zijn niet verdwaald. e Ik vind hem niet aardig. f Jan gelooft mij niet. g Ik heb geen grijs haar. h De minister heeft geen besluit genomen.

UNIT 56

1 a Nee, ik heb mijn huiswerk nog niet gedaan. b Nee, mijn vader is nog niet met pensioen. c Nee, ik heb nog geen cadeautje gekocht. d Nee, ik ben nog niet klaar met mijn studie. e Nee, het eten is nog niet klaar. f Nee, ik heb nog geen antwoord gekregen op mijn brief. **2** a Nee, hij gelooft niet meer in Sinterklaas. b Nee, ik werk niet meer bij het ziekenhuis. c Nee, ik heb geen

zin meer in koffie. **d** Nee, ik woon niet meer bij mijn ouders. **e** Nee, ik ben niet misselijk meer. **f** Nee, ik heb geen tijd meer. **3** **a** Ik heb maar vijf kinderen. **b** De bus gaat pas om drie uur. **c** Mijn dochertje is pas twee jaar (oud). **d** Ik hoef nog maar vijftien kaarten te schrijven. **4** **a** Niemand heeft me met mijn werk geholpen. **b** Ik ben nog nooit in Bejing geweest. **c** Ik kan de schaar nergens vinden. **d** Ik heb niets gemerkt.

UNIT 57

1 **a** onbeschadigd; onvriendelijk **b** wanorde; wanbegrip **c** ontbossen; ontvouwen **d** onderarm, ondertitel **e** impopulair; immigratie **2** **a** wanhopen, wanhopig **b** (aan)kopen, (aan)koop, verkoopbaar **c** (zich) verantwoorden, verantwoordelijkheid, verantwoordelijk **d** geloven, geloof, gelovig/ongelofelijk/ongelooflijk **e** zien, zicht, zichtbaar **f** mogen, mogelijkheid, mogelijk **g** (zich) interesseren, interesse, interessant **h** praktizeren, praktijk, praktisch **3** **a** vergelijkbaar **b** onmogelijkheid **c** onafhankelijkheid **d** krachtige **e** geurige

UNIT 58

1 **a** Er is een man in de tuin aan het werken. **b** Er vertrekt een trein om 8 uur. **c** Er ligt een boek op de tafel. **d** Er is een café op de hoek van de straat. **e** Er hangen natte kleren aan de lijn. **2** **a** Zit er nog een beetje wijn in de fles? **b** Wat is er gebeurd? **c** Op koninginnedag zijn er veel mensen op straat. **d** Morgen komt er iemand op bezoek. **e** Is er een dokter in de zaal? **3** **a** Er is veel water. **b** Er zijn veel kerken. **c** Er zijn veel fietspaden. **4** **a** Er worden veel drugs gebruikt. **b** Er wordt veel koffie gedronken. **c** Er wordt veel gefietst. **d** Er worden veel verjaarsfeestjes gevierd. **5** **a** Sommige mensen gebruiken veel drugs. **b** Sommige mensen drinken veel koffie. **c** Sommige mensen fietsen veel. **d** Sommige mensen vieren veel verjaarsfeestjes.

UNIT 59

1 **a** Ik kom er regelmatig. **b** Ik woon er nu drie jaar. **c** Ik zit er bijna elke dag te weken. **d** Ik ben er gisteren geweest. **e** Ik ben er gisteren niet geweest. **2** **a** Ik heb er één. **b** Eef heeft er vier. **c** Ik heb er twee. **d** Ik heb er zelfs drie. **e** Ik heb er geen een. **3** **a** Ja, ik hou(d) ervan. / Nee, ik hou(d) er niet van. **b** Ja, ik heb er een hekel aan. / Nee, ik heb er geen hekel aan. **c** Ja, ik ben er bang van. / Nee, ik ben er niet bang van. **d** Ja, ik ben er tevreden over. / Nee, ik ben er niet tevreden over. **e** Ja, ik ben er goed in. / Nee, ik ben er niet goed in. **f** Ja, ik heb er goede herinneringen aan. / Nee, ik heb er geen goede herinneringen aan. **g** Ja, ik verlang ernaar. / Nee, ik verlang er niet naar.

UNIT 60

1 **a** Er zijn te veel auto's op de weg. **b** Er ligt veel hondopeep op straat. **c** gisteren was er een feest bij de buren. **d** Er waren veel mensen. **e** Er werd veel gelachen en gedronken. **f** Waarschijnlijk komt er een nieuw hoofd op school. **2** **a** Ik kijk er niet naar. Daar kijk ik niet naar. **b** Ik bel Hans er (niet) over. / Daar bel ik Hans (niet) over. **c** Leontien is er (niet) blij mee. / Daar is Leontien (niet) blij mee. **d** Ik kom er (niet) uit. Daar kom ik (niet) uit. **e** Ik wacht er (niet) op. / Daar wacht ik (niet) op. **f** Ik ben er (niet) naartoe geweest. / Daar ben ik (niet) naartoe geweest. **3** **a** Op kantoor heb ik er twee. **b** Carrie is er ontevreden over. **c** Pam gaat er drie middagen per week naartoe. **d** Nico geeft Ineke er twee. **e** Tineke schaamt zich ervoor. **f** U komt er zeker net vandaan? **g** Ik geloof niet dat hij ervan houdt. **h** Joop zegt dat hij zich er geen zorgen over maakt.

UNIT 61

1 **a** We wachten op haar. **b** Ik ben bang van hem. **c** Herman is er bang van. **d** Niemand gelooft er meer in. **e** We hopen erop. **f** We drinken erop. **g** Hannes luistert nooit naar haar. **h** Onze club

speelt tegen ze/hen. **2** a tot **b** toe **c** met **d** mee **e** met **f** mee **3** a er vandaan **b** er ... naartoe **c** er ... naartoe **d** er ... naartoe

---

UNIT 62

1 aan; **b** aan; met; van; naar; om; in; aan; op [part of the separable verb] **2** a met z'n allen **b** op tijd **c** uit het zuiden **d** met echte bloemen erop **e** met z'n tweeën **f** onder de douche **3** a in een vol glas water **b** over een stoel **c** in de kamer **d** een donkere gang in **e** de hoek om **f** op het balkon **g** mijn gevoel voor richting **h** van de kou **4** a met **b** tot **c** mee **d** tot **e** toe

---

UNIT 63

1 a literal **b** literal **c** figurative **d** literal **e** literal **f** figurative **g** literal **h** figurative **i** figurative **j** literal **2** a kruip door de tunnel **b** spring in het water **c** klim in de boom, voor het huis **d** klim op het rek **e** ren tussen de palen door **f** zwem onder de brug door **g** plaats de vlag naast/voor de muur **h** ga er naast zitten

---

UNIT 64

1 a g **b** b **c** a **d** a **e** d **f** a **g** a **h** c **i** e **j** c **k** a, a **2** a Loop de trap af en ga de deur door/uit. Ga naar rechts. Loop door het hek. Steek de weg over. Loop tot de boom en pak de envelop. Haal de brief uit de envelop. Ga naar het adres dat wordt genoemd.

UNIT 65

1 a van **b** op **c** met **d** van **e** aan **f** van **g** over **h** voor **2** a met **b** mee **c** met **d** met **e** ermee **f** met **g** ermee **h** met **3** a op **b** in **c** in **d** in **e** van **f** aan

---

UNIT 66

3 a voor/van **b** naar **c** over/met **d** naar **e** over **f** naar

---

UNIT 67

1 a main clause 1 = het blijft de komende dagen zacht; main clause 2 = maar de zon blijft weg **b** one main clause **c** main clause = de kans op regen zal na het weekeinde toenemen; subclause = omdat er een lagedrukgebied boven Nederland ligt **d** main clause 1 = de temperatuur zal overdag rond de 9 graden liggen; main clause 2 = 's nachts zal deze dalen tot 4 graden boven nul **e** main clause 1 = verder in Europa is het weer wisselvallig; main clause 2 = in de Alpen is het zonnig op de skipistes **f** main clause = volgende week zal het zacht blijven in Nederland; subclause = terwijl het in de Alpen goed skiweer blijft **2** a De benzineprijzen zullen volgende maand dalen. **b** Nieuwe auto's zijn schoner. **c** Sieme heeft echt een auto nodig. **d** Hij reist soms ook met de trein. **e** Reint reist altijd met het openbaar vervoer. **f** Reint is erg milieubewust. **3** a Jari vindt dat hij geluk gehad heeft. **b** Je weet toch dat Bernlef veel prijzen gewonnen heeft? **c** Remi zegt dat hij geen t.v. gekeken heeft. **d** Maar Chris zegt dat hij dat wel gedaan heeft. **e** Ik ben bang dat ik me verslapen heb. **f** Ik heb gehoord dat Kim een nieuwe band opgericht heeft.

UNIT 68

1 a maar ik vind het wel leuk een kerstdiner klaar te maken. **b** en ik heb een hekel aan schoonmaken. **c** dus ik haal altijd kant-en-klar maaltijden. **d** want ik laat altijd alles aanbranden. **2** a maar **b** dus **c** of **3** a Van Goghs schilderijen waren iets nieuws want hij schilderde op een expressieve manier. **b** Hij voelde zich mislukt in zijn werk en hij voelde zich mislukt in zijn persoonlijke leven. **c** In het begin gebruikte hij vooral donkere en bruine kleuren maar later schilderde hij met felle en intense kleuren. **d** Zijn schilderijen zijn nu wereldberoemd dus ze zijn veel geld waard. **e** Is van Gogh beroemd omdat zijn werk zo vernieuwend was of is hij beroemd omdat hij zijn oor heeft afgesneden.

UNIT 69

1 a Ik zou weleens willen weten waarom een giraf een lange nek heeft. b ... wat de zin van het leven is. c ... waarom ik nooit genoeg geld heb. d ... hoe kinderen hun moedertaal leren. e ... waar sterren vandaan komen. f ... wie de eerste popster was. g ... welke oceaan het diepste is. **2** a Denkt u dat er leven op andere planeten bestaat? b ... studenten collegiegeld moeten betalen? c ... supermarkten 24 uur open moeten zijn? d ... de werkweek uit 4 dagen moet bestaan? e ... mensen met veel geld meer belasting moeten betalen? f ... alle kinderen thuis een computer moeten hebben? **3** a Thea heeft gevraagd of we alle gegevens verzameld hebben. b ... we het rapport hebben geschreven. c ... we de conferentie georganiseerd hebben. d ... we de sprekers hebben uitgenodigd. e ... we het werk nog steeds leuk vinden?

UNIT 70

1 a Terwijl jij niks zit te doen, zit ik hard te werken. b Nu ze kinderen heeft, zie ik Chantal nooit meer. c Voordat je weg gaat, zet ik nog even koffie. d Zolang je hem niet aanraakt, zal de hond niet bijten. e Toen ik klein was, logeerde ik vaak bij mijn opa en oma op de boerderij. **2** a Ik heb zoveel tijd voor mezelf nu mijn jongste kind op school zit. b Vera komt zodra ze beter is. c Je zult weinig leren zolang je je best niet doet. d Ik heb hoofdpijn sinds de televisie aanstaat. e Wil je een fles wijn voor me meebrengen wanneer je naar de supermarkt gaat. f Voeten vegen voordat je binnentkomt. **3** a Nu mijn jongste kind op school zit, heb ik zoveel tijd voor mezelf. b Zodra ze beter is, komt Vera. c Zolang je je best niet doet, zul je weinig leren. d Sinds de televisie aanstaat, heb ik hoofdpijn. e Wanneer je naar de supermarkt gaat, wil je een fles wijn voor me meebrengen? f Voordat je binnentkomt, voeten vegen. **4** a4 b3 c2 d1

UNIT 71

1 a Ik kan het niet zoals hij het doet. b Hij kan het niet uitleggen hoewel hij het goed begrijpt. c Wij vertrekken als het weer opklaart. d Ik blijf morgen een dagje thuis omdat ik me niet lekker voel. e Ik ga je niet helpen tenzij je me meer betaalt. **2** a2 b3 c4 d1 **3** a als b zoals c tenzij d terwijl e doordat f alsof

UNIT 72

1 a Die psychopaat lijkt zo normaal, daarom is het juist zo'n enge man. b De brug was open, daardoor kwamen we te laat op school. c Maandag kan ik niet komen, dan komen mijn ouders op bezoek. d Eerst gingen we ergens wat drinken, toen gingen we naar de voorstelling en daarna bracht ik hem weer terug naar het station. e We hebben lang genoeg gewacht, nu gaan we. **2** a Jan is helemaal niet moe. Integendeel, hij barst van de energie. b Het gaat heel goed met haar. Althans/tenminste, ze heeft een nieuw vriendje. c Nederlanders zijn erg gelukkig. Tenminste/althans, dat stond in een artikel in de krant. d Ik heb geen zin om naar de bioscoop te gaan. Trouwens, ik heb er ook geen geld voor. **3** a Maandag moet het klaar zijn, dus ik heb maar een dag om eraan te werken. b Ze heeft drie kleine kinderen, dus ze is altijd moe. c Ik ben ziek geweest, daardoor heb ik mijn rapport nog niet geschreven. d Ik had het rapport niet op tijd af, daarom is mijn baas niet tevreden over me.

UNIT 73

1 a Wij bieden hoog kwalitatief onderwijs in de Nederlandse taal. Daarnaast bieden wij een interessant cultureel programma. b Heeft u nog niet on-line uw boodschappen gedaan, dan moet u snel onze gids voor 'on-line shopping' aanvragen. c Wij zoeken een vlotte verkoopassistent. Ook mensen zonder ervaring kunnen solliciteren. d Onze stichting wil jonge mensen met drugsproblemen helpen. Daartoe hebben wij praatgroepen voor drugverslaafden. **2** a Na een inbraak weten mensen vaak niet precies wat er is gestolen. Daarom is het belangrijk dat u uw

eigendommen registreert. Dan weet u precies wat u mist na een inbraak. Dus, vul nu de bon in, anders bent u uw gestolen eigendommen voor altijd kwijt. In deze folder zit een formulier. Daarop kunt u al uw gegevens invullen. **3** a Ook hebben we het gehad over het aantal leerlingen dat ziek is. b Tevens hebben we gediscussieerd over de grote hoeveelheid huiswerk die leerlingen krijgen. c Verder is de organisatie van het grote schoolfeest besproken.

UNIT 74

1 a antecedent = een bedrijf (a 'het'-word); relative clause = dat u kunt vertrouwen b antecedent = de fietsen (a 'de'-word); relative clause = die ze daar verhuren c antecedent = die oranje verf (a 'de'-word); relative clause = die ik voor die muur heb gebruikt d antecedent = niemand (refers to people); relative clause = die zoveel voor onze school heeft gedaan e antecedent = het computerspelletje (a 'het'-word); relative clause = dat mijn kinderen willen hebben f antecedent = weinig Nederlanders (refers to people); relative clause = die geen vreemde talen spreken g antecedent = een jasje (a 'het'-word); relative clause = dat van Diana was geweest **2** a dat b die c die d die e dat f dat **3** a dat b die c die d die e die **4** a De auto die ik gekocht heb, is rood. b De appels die ik gekocht heb, zijn niet lekker. c De kaas die ik gekocht heb, is erg pittig. d Het kastje dat ik gekocht heb, is bijna 100 jaar oud. e Het vloerkleed dat ik gekocht heb, is fel gekleurd. f De sjaal die ik gekocht heb, is van goede kwaliteit.

UNIT 75

1 a wat b wat c wat d wie e wat f wat g wie **2** a Het vak waar ik de grootste hekel heb, is wiskunde. / Het vak waaraan ik de grootste hekel heb, is wiskunde. b De muziek waar ik het meest van hou, is jazz. / De muziek waarvan ik het meest hou, is jazz. c De sport waar ik de grootste hekel aan heb, is voetbal. / De sport waaraan ik de grootste hekel heb, is voetbal. d Het eten waar ik het meest van hou, is lasagne. / Het eten waaraan ik het meest hou, is lasagne. e De drank waar ik de grootste hekel aan heb, is melk. / De drank waaraan ik de grootste hekel heb, is melk. **3** [NB: the following are only suggestions] a De Europese politiek is iets waar ik in geïnteresseerd ben. b Computers zijn dingen waaraan ik een hekel heb. c De koningin van Engeland is iemand voor wie ik bewondering heb. d Mijn buurman is iemand met wie ik medelijden heb. e Voetbal is iets waar ik geen aandacht aan besteed. f Astrologie is iets waar ik niet in geïnteresseerd ben. g Mijn manager is iemand op wie ik jaloers ben.

UNIT 76

1 a vroeg b gauw c vlug; naar het station d met de trein; naar de stad e in de stad; altijd f op haar werk; vrolijk g eerst h dan i meestal **2** a degree b sentence c place d frequency e time f degree g manner h degree; frequency i degree; time; manner

---

UNIT 77

1 a Je moet nu snel naar huis, anders kom je te laat. b We gaan over twee weken naar Frankrijk op vakantie. c Dat heb je niet goed gedaan. d Ik ga altijd graag naar Antwerpen. e Ajax heeft verleden week slecht gespeeld. **2** a We gaan volgend jaar met de buren naar Oostenrijk op vakantie. b Marloes heeft het werk gisteren snel afgemaakt. c Lees jij 's ochtends ook graag de krant? d Ik eet altijd langzaam maar mijn vrouw eet meestal snel. e Die man staat altijd al vroeg in de tuin te werken. f Kees heeft de laatste paar weken heel hard gewerkt. **3** a Remco speelt zaterdag met zijn elftal in Volendam voetbal. b Ik ga in juni lekker naar Australië op vakantie. c Kom je morgen met je vriend bij mij eten? d Gré heeft gisteren heerlijk gekookt. e Han schildert 's zomers vaak in de tuin als hij tijd heeft. f Het was vanochtend bij ons mooi weer. g Waarom ga je vanavond niet met Sofie in de stad eten?

1 a frequency b degree c sentence d degree e degree f frequency **3** b, c, a/d

UNIT 79

1 a naar je werk b met jou c met de auto of met de trein d met zijn vriendin e in hun nieuwe huis f met mijn broer **2** a Heel goed is dat krantenartikel geschreven. b Zelden zie je beroemde Hollywood-acteurs op straat lopen in Amsterdam. c Eén keer heb ik Harry Mulisch, de Nederlandse schrijver, in de tram zien zitten. d Al meer dan tien keer heb ik je nu verdorie geroepen. Kom uit je bed! e Altijd is die stomme printer kapot en die computer doet het ook nooit! f Fantastisch zijn die films van Hitchcock, vind je ook niet? **3** a Kan jij misschien even boodschappen voor me doen? b We gaan waarschijnlijk in juni twee weken op vakantie. c Karin heeft ongetwijfeld alles voor ons geregeld. d De medicijnen hebben niet erg goed geholpen.

UNIT 80

1 a) a Frieda b) ze c Janneke d) vier mensen e) ik f) ik g) dat **b)** a a b b c c d d e e f f g - **2**

	First position	Verb	Subject (if not first)	Middle part	Last verb place	Final position
a		Hebben	jullie	de trein alweer	gemist?	
b	Jacob	werkt		op zaterdag bij Albert Heijn.		
c	Hij	wil		veel geld	sparen.	
d		Zet		je fiets wel op slot.		
e		Gaan	jullie	een nieuw huis	kopen?	
f	Hoeveel doelpunten	heeft	Ajax		gescoord?	
g	De verkoop	is		(door onze actie) behoorlijk	gestegen	(door onze actie.)
h	Ik	word		soms (met een gevoel van angst) wakker		(met een gevoel van angst)

UNIT 81

1 Daarom hoeft je het niet te doen.: Over enkele ogenblikken zullen wij op schiphol landen.: Wat moet je doen om het probleem op te lossen? **2**

	First position	Verb	Subject (if not first)	Middle part	Last verb place	Final position
a	Als we gaan verhuizen	wil	ik	de grootste slaapkamer	hebben.	
b	Jij	mag		dan de slaapkamer met balkon	nemen.	
c	Een dagje naar Disneyland	is		ontzettend duur.		
d	Dan	kan	je	maar beter een dagje naar de Efteling	gaan.	
e	De trein waarmee ik elke dag naar mijn werk reis	rijdt		vanochtend niet.		
f	Je	moet		je wel	verzekeren	als je op reis gaat.

3 a Ben jij naar Mirjams feestje geweest? b Heb je je er vermaakt? c Geef mijn fiets terug. d Steek jij de kaarsjes aan? e Wat heb jij die kip lekker klaargemaakt! f Ik heb er de hele dag naar gekeken.

UNIT 82**1**

		1	2	3	4	5
a	Roland kan niet komen	omdat	hij	een opdracht van een klant	moet afmaken	
b		Hoewel	ze	veel geld	hebben	leven ze heel zuinig.
c		Als	hij	niet zo jong	was gestorven	zou hij veel boeken hebben geschreven.
d	Irma woont nog steeds bij haar ouders	zodat	zij	voor haar moeder die ziek is	kan zorgen.	
e	Lieve heeft haar huis laten verbouwen	toen	ze	in verwachting	was	van haar jongste.

2 a Maar ik wist niet dat haar man haar sloeg. b Zij durft niet te lachen omdat ze zo'n slecht gebit heeft. c Terwijl hun moeder doodziek op bed lag, waren haar kinderen de erfenis aan het verdelen. d Ik voel me heel blij omdat ik een mooie diamanten ring voor de kerst heb gekregen. e Ze wilde haar dochter geven wat ze zelf had gemist.

UNIT 83

1 a Edith heeft het met Nellie besproken. b Tja, dat hangt van jou af. c Ik ben nog nooit zo kwaad op iemand geweest. d Ik heb al zo lang niets gehoord van Janna. e We hebben allemaal hard aan het project gewerkt. f Ze heeft een uur op je zitten wachten. **2** a Ik heb altijd alleen gewerkt om geld te verdienen. b Saskia zegt dat ze wijn moet drinken om te ontspannen. c Dirk heeft bij ons gewerkt om ervaring op te doen. d Zij heeft nog nooit zo goed geacteerd als nu. e Arjen is nog even bij ons langsgeweest om dat boek te lenen. f Mijn moeder is gisteren langsgekomen om het nieuws te vertellen. g Ik had geen zin om met de trein te komen.

UNIT 84

1 a informal: use of 'jij' b informal: use of 'je' c informal: use of informal vocabulary 'stappen' and 'kroeg' d formal: use of last names only, plus more formal vocabulary 'eensgelijks' and structure 'prettig kennis te maken'. e formal: use of passive structure 'kan contact worden opgenomen' f informal: informal vocabulary 'de mazzel' **2** a maakt u b Vind je/Vinden jullie c weet u d heeft u e wil je f mag je; je moet g heeft u

---

UNIT 85

1 a coacht b trainen c getapet d gefaxt e bridget f jog **2** rood, blauw, armstoel, principes, stijl, goed, zien, constructie, horizontale, verticale, lijnen, zitting, primaire, constructieve, radicale, breuk, traditie, stimulans, nieuwe, experimentele, ideeën, inspiratie, design, grafisch

---

UNIT 86

1 a delight b surprise c relief d admiration e disappointment f resignation **2** a bah b brr c hé d hè e nou ja f nou ja **3** [possibilities:] a Wat een vreemd mens! / Wat een vreemde man! b Wat een arrogante kwal! / Wat een sexy meid! c Wat een lief mens! / Wat een eigenwijze vrouw! d Wat een boeiend schilderij! / Wat een raar schilderij! **4** a Zo'n vreemd mens/vreemde man is dat! b Zo'n arrogante kwal/sexy meid is dat! c Zo'n lief mens/eigenwijze vrouw is dat! d Zo'n boeiend/raar schilderij is dat!

UNIT 87

220 **1** a Zeg, jij hebt toch ook dat boek over Hannibal Lecter gelezen? b Wat een troep hier, zeg! c Zeg, ga jij wel eens naar de kerk? d Dat is verschrikkelijk, zeg! **2** a Ja, hoor! b Nee, hoor! c

Nee, hoor! **d** Ja, hoor! **3** **a** showing concern **b** checking information **c** showing irritation **d** contrast **e** checking information **4** **a** Het is toch half 11? **b** Eet toch je bord leeg. **c** Ga toch slapen. **d** Je hebt toch melk in je koffie?

UNIT 88

1 **a** softening an order **b** advice **c** softening a question/politeness **d** softening a question **e** expresses an irritation **f** speaker feels he/she is right **g** it simply happened **h** negative attitude **i** softening a negative attitude **j** change of plan **k** assumption **2** **a** Doe het raam maar open. **b** Ik ben gewoon beter in communiceren dan jij! **c** Je komt vanavond zeker weer laat huis, hè? **d** Stop eens met schrijven! **e** Ik heb eigenlijk geen zin om vanavond te koken. **3** **a** The second sentence is more openly negative. **b** Sentence one states this as truth. Second gives an assumption. **c** The first sentence shows irritation; the second is a kind advice **d** The first sentence is more direct, and the second is more apologetic.

UNIT 89

1 **a** verdomme **b** zak **c** lul **d** shit **e** zootje **f** flink op je bek (gaan) **g** donder op

UNIT 90

1 **a** topic = de reorganisatie op zijn werk; comment = veroorzaakt veel stress **b** topic = het konijntje dat jullie me hebben gegeven; comment = is gisteren doodgegaan **c** topic = die manager van jou; comment = is een verschrikkelijk mens, hè? **d** topic = Arie; comment = komt morgen om mijn wasmachine te maken **e** topic = die tentoonstelling van Pollock die vorig jaar in Londen was; comment = heb ik in Amsterdam gezien **f** topic = we; comment = zijn gisteren een dagje naar Brussel geweest **g** topic = die vacature waar je het gisteren over had; comment = ik heb ... uit de krant geknipt **h** dat huis dat Lisette en Hans hebben gekocht; comment = is nu een kapitaal waard **2** **a** 'het gezin' refers to 'Anne Frank met haar ouders en haar zus'; 'het Achterhuis' refers to 'onderduiken' **b** 'tijdens deze periode' refers to 'tot 1944' **c** 'hierin' refers to 'een dagboek' **d** 'haar laatste notitie' refers to 'beschreef zij haar leven en emoties' **e** 'drie dagen later' refers to '1 augustus 1944' **f** 'na de oorlog' refers to the whole previous paragraph **g** 'het boek' refers to 'haar dagboek te publiceren' **3** Kinderen zijn tegenwoordig geen kinderen meer. Dat zei psycholoog professor Kuip. Vroeger gingen kinderen naar school om te leren lezen en schrijven. Op die manier kregen ze toegang tot de wereld van volwassenen. Die toegang krijgen kinderen nu via computer, televisie en internet.

UNIT 91

1 **a** in a café **b** een reactie geven op **c** mijn ervaring is dat dit goed werkt **d** uitnodiging **e** er zal worden gestreden naar een oplossing **f** in de nabije toekomst **g** een beslissing geven **h** steun verlenen aan **i** ik heb een verkoudheid **j** ik heb bewondering voor die vrouw **2** **a** Op dat moment hoorde ik een geweldige knal en zag ik een felle lichtflits in de donkere straat. This sentence is made more dramatic by the use of descriptive adjectives. **b** Mijn moeder kwam uit een religieus gezin. Zij was een strenge en zwijgzame vrouw voor wie het personeel een beetje bang was. In gedachten zie ik mijn ouders altijd door iets gescheiden, een gepolijste tafel, een zwarte vleugel, en de glimmende parketvloeren, waar iedereen op vilten pantoffels liep. The unloving and cold character of the mother/parents is emphasized by describing the parental home with hard, cold, dark, silent adjectives.

UNIT 92

1 The first text is more informal than the second ('je'/'jij' in the first, and 'u' in the second text). The first text uses mainly simple, short, active sentences. In this text you, as the reader, are being spoken to directly ('als **jij** ziek zou worden...') you feel more directly involved, and the message of the text is driven home in a direct, straightforward way. The second text uses mainly long, complicated, passive structures. This creates distance between the text and the reader. You feel less

involved and you get the sense of being informed in an impersonal manner by an anonymous body.

UNIT 93

1 a Vliegtuigen die meer dan twintig jaar oud zijn, moeten goed worden gecontroleerd. **b** We gaan morgen met mijn ouders in de stad eten. **c** Kangoeroes, die alleen in Australië voorkomen, vind ik zulke grappige beesten. **d** Mijn hond, zei de jongen, is twee jaar oud. **e** Als je morgen tijd hebt, kom ik even langs om over dat werk te praten. **f** Ze hebben hun huis pas verbouwd, dacht ik. **g** Heb jij enig idee waar ze naartoe zijn verhuisd? **h** Hoewel het vreselijk slecht weer was, zijn we toch gegaan. **i** Als jullie willen, kan ik een tafel voor ons reserveren. **j** Mijn vrouw vindt dit soort films vulgair, dom en infantiel. **2** **a** In the first sentence, the gardener is called Ton. In the second, Ton and the gardener are two different people. **b** In the first sentence, his boss once more asked him to consider the offer. In the second, he was asked by his boss to consider the offer again. **c** In the first sentence she says, 'I don't want to marry him.' In the second, she doesn't say: 'I want to marry him.' **d** In the first sentence, it isn't clear whether both the book and the CD are to do with Barbra Streisand, whereas, in the second sentence, the book definitely has nothing to do with Miss Streisand.

UNIT 94

1 **a** noun **b** noun **c** adjective **d** noun **e** verb **f** adjective **g** adjective **h** noun **i** noun **j** verb **k** adjective **l** noun **m** adjective **n** adjective **o** noun **p** noun **2** **a** de **b** het **c** de **d** het **e** de **f** het **g** de **h** de **i** de **j** het **k** de **l** het **m** de **n** de **o** het **p** de **3** **a** to hunt, to pursue, to race **b** to work out, to imagine, to check **c** image, statue, picture **d** pattern, patron, cartridge **e** to perform, to appear, to act, (a) performance, (an) appearance **f** measure, size, bar (in musical notation) **g** bus, box, tin

---

UNIT 95

1 **a** vinden **b** wonen **c** opbellen **d** tafeltennissen **e** schilderen **f** faxen **g** door kijken **h** vertalen **I** sturen **j** bediscussiëren **k** opleveren **l** schilderen **m** verhuizen **n** geven **2** **a** zijn **b** kopen **c** gaan **d** kunnen **e** moeten **3** **a** huis (house) **b** bril (spectacles) **c** horloge (watch) **d** vraag (question) **e** kind (child) **f** politicus (politician) **g** glas (glass) **h** uur (hour) **i** boekensteen (bookend) **j** boom (tree)

UNIT 96

1 **a** platlopen **b** grond **c** hoogte **d** hand **e** hand **f** bel **g** donder **h** kater **i** teen **j** geknipt

---

UNIT 97

1 **a** a.u.b. **b** o.l.v. **c** z.s.m. **d** d.m.v. **e** m.i.v.; a.s.; p.m. **f** t.a.v. **2** **a** jongstleden **b** s'il vous plaît **c** in verband met; met andere woorden **d** door middel van; zo spoedig mogelijk **e** maximaal; persoon; per maand; inclusief **3** **a** drs. M. Harskamp **b** mr. J. Aleman **c** prof. L. Krosse **d** Dhr. Vanderbilt **e** Mvr. Hetjes

---

UNIT 98

1 Text A VVV = the Dutch tourist board (Vereniging voor Vreemdelingen Verkeer); ANWB = the Dutch automobile organisation (Algemene Nederlandse Wielrijdersbond); NBT = Dutch tourist organisation (het Nederlands Bureau voor Toerisme); Text B FNV = the largest Dutch trade union (Federatie van Nederlandse Vakverenigingen) Text C HSL = Hogesnelheidslijn; Text D m.i.v. = met ingang van (word/expression); a.s. = aanstaande (word/expression); m/v = man/vrouw (word/expression); min. = minimaal; MBO = Middelbaar BeroepsOnderwijs (a type of school); HBO = Hoger Beroeps Onderwijs (a type of school); CAO = Centraal Arbeidsovereenkomst (a Dutch law regarding labour agreements); c.v. = curriculum vitae; BSO = Buitenschoolse Opvang (a name of an organisation for after school care); t.a.v. = ter aanzien van (word/expression); mevr. = mevrouw

---

GLOSSARY OF GRAMMATICAL TERMS

active Most sentences are in the active form. It means that the subject carries out the action of the verb, e.g. in the sentence **Heleen kust Arie** (*Heleen is kissing Arie*), Heleen is the subject and she is doing the kissing. Active is the opposite of **passive**.

adjective A word which describes a noun, e.g.: **Amsterdam is geweldig**. *Het is een fantastische stad.* (*Amsterdam is fabulous. It is a fantastic city.*) Adjectives can also be **comparatives** and **superlatives**.

adverb Adverbs tell you when, how or where the main action of the sentence takes place. Often an adverb adds detail to a verb, but it can also describe an adjective or an other adverb, e.g.: **Hij zingt mooi.** (*He is singing beautifully.*) **Hij zingt erg mooi.** (*He is singing very beautifully.*)

agent The person(s) or thing(s) which carry out the action of the verb. In an **active** sentence the agent is the subject. In a **passive** sentence, the agent is not the subject and might not even be mentioned.

antecedent *Ante* means *before*. The antecedent is the word to which a **relative pronoun** refers and normally comes immediately before the relative pronoun, e.g. **Het liedje dat hij zingt**, *komt uit Phantom of the Opera.* (*The song he is singing comes from Phantom of the Opera.*)

article The definite articles in Dutch are **de** and **het** (*the* in English). The indefinite article in Dutch is **een** (*a, an* in English).

auxiliary verb A verb which does not carry meaning in itself, but is used to support another verb. The main auxiliaries are **hebben** and **zijn** when they are used in combination with another verb in the **perfect** or **past perfect tense**, e.g.: **ik heb gewerkt.**

clause A sentence or part of a sentence which normally contains at least one verb and often a subject. There are **main, relative and subordinating clauses**.

comment This is part of the **information structure** of a sentence. The comment is the part of the sentence which gives new information. It often comments on information stated at the beginning of the sentence.

comparative An adjective used to compare things, ideas or people: **Petra is nu zwaarder dan vroeger.** (*Petra is heavier now than she used to be.*)

compound word A word which consists of two separate words (one of which is normally a **noun**) written as one.

conditional A sentence including a particular condition which has to be met before something can happen. Often a form of the verb **zouden** is used.

conjunction A word which links two words, sentences or parts of sentences. There are **co-ordinating** and **subordinating conjunctions** and **conjunctive adverbs**.

conjunctive adverb An adverb which can be used to link two sentences or two main clauses. After this adverb there is **inversion**.

consonant All letters of the alphabet, except a, e, i, o, u (which are **vowels**).

co-ordinating conjunction A word (**maar, en, want, of, dus**) which links two main clauses (or two sub-clauses). The word order in the main clauses does not change.

diminutive A noun which has **je, tje, etje, pje** or **kje** at the end to indicate something is small, cute or insignificant. (As in the English *-let: piglet*.)

exclamation A word, short sentence or expression spoken or written with extra force. It often indicates an emotion or attitude.

finite verb This is the verb in a sentence (sometimes called the main verb) which changes its form depending on the **subject** of the sentence, e.g.: Rita moet haar huiswerk maken. (*Rita has got to do her homework*.)

imperative The imperative normally takes the form of the **stem** of the verb. It is used to give orders or instructions, e.g.: **Kom hier.** (*Come here*.)

imperfect tense A past tense which is formed by adding (in regular verbs) **te(n)** or **de(n)** to the verb. It is used to describe habits and regular occurrences in the past and to describe a series of events.

infinitive The full form of the verb as it is listed in the dictionary. In Dutch the infinitive normally ends in **-en**: **werken, leven**.

information structure The way in which information is organised in a sentence. The convention is to start the sentence by stating what it is about (the **topic**), and then to give more information (the **comment**).

inseparable verbs Verbs which have a prefix which cannot be separated from the verb part, e.g.: **stofzuigen** (*to Hoover*), **vergrooten** (*to make bigger*), **ontnemen** (*to take away*).

interjections Little words whose meaning often depends on the context. They are used to make communication flow better, or to express a feeling or attitude.

inversion This is the term used when the subject in the sentence comes after the finite verb, rather than before.

irregular verbs Verbs that do *not* change their present and past tense forms according to a **regular** pattern.

main clause A sentence or part of a sentence which can stand on its own. It normally has at least one verb and a **subject**.

modal verbs Verbs which express whether something can, must, or may etc. be done. (e.g. **kunnen, mogen, moeten, willen** etc.)

negative A word or (part of) a sentence which denies or contrasts something, (e.g. **niet, no/not, geen, not any, nooit, never** etc.).

noun A word used to name a person, an object or an abstract quality, e.g.: **het huis, house, het kind child, de liefde, love**.

object The person, thing or idea which is at the receiving end of the action in the sentence. A **direct object** undergoes the action directly, e.g.: **Hij feliciteerde haar** (*He congratulated her*). An **indirect object** 'receives' the direct object, e.g.: **Hij geeft het boek aan zijn zoontje.** (*He gives the book to his little son*.)

passive This is the opposite of the **active** form. The **subject** of the sentence is not carrying out the action, but is undergoing it. e.g. **Arie wordt (door Heleen) gekust.** (*Arie is being kissed (by Heleen)*). In this sentence Arie is the subject, but he is not doing the kissing.

past participle The form of the verb used in the **perfect** and **past perfect** tenses.

The formula for forming this in regular verbs is: **ge + stem of the verb + t or d**, e.g.: **gewerkt, worked, geleerd, learnt**.

past perfect tense A past tense which is formed by using the imperfect form of **hebben** or **zijn** and a **past participle**. It is used to refer to past events that have taken place before something else.

perfect tense A past tense which is formed with a form of the verbs **hebben** or **zijn** and a **past participle**. It is used to refer to events in the past which have now finished.

preposition A preposition is a word like *up, for, in* etc. It often indicates where something is, but prepositions are also used figuratively. Many verbs have fixed prepositions, e.g.: **denken aan, to think of/about, geloven in, to believe in.**

prepositional phrase A group of words which start with a preposition, e.g.: **in de keuken, in the kitchen, op mijn werk, at (my) work.**

plural The form of a noun or verb which indicates there is more than one, e.g.: **De kinderen spelen buiten. (The children play outside.)** See also **singular**.

pronoun A word which can replace a noun to avoid repetition. There are various kinds of pronouns: personal pronouns can be divided into subject pronouns (**ik I, jij you, hij, he, wij we** etc.) and object pronouns (**mij, me, jou, you, hem, him, ons, us** etc.) Other pronouns are possessive pronouns which indicate ownership (**mijn, my, jouw, your, zijn, his, haar, her** etc.), and reflexive pronouns which are used in combination with a **reflexive verb** (**mij(zelf), myself, jou(zelf), yourself, zich(zelf), him/herself** etc.).

reflexive verbs A verb whose subject and object refer to the same person, animal or idea. An example: **Het meisje wast zichzelf. (The girl is washing herself.)**

regular verbs Verbs which change their present and past tense forms according to a regular pattern.

relative clause Part of a sentence which gives added information about a person, thing or idea: the **antecedent**. A relative clause starts with a **relative pronoun**.

relative pronoun A pronoun (such as **die** and **dat**) which refers to and gives more information about the **antecedent**.

separable verb A verb which is made up of two parts: a prefix and a main verb. The prefix can be split up from the main verb part according to certain rules.

singular The form of a **noun** or a **verb** which indicates there is only one, e.g.: **Het kind speelt buiten. (The child is playing outside.)**

stem The form of the verb which goes with **ik**, e.g.: **werk, woon, fiets.** (Often this is the verb form after the **-en** at the end has been taken off.)

style A particular way of writing or speaking which you adapt according to the circumstances of whom you are addressing, in which situation and why.

sub-clause (Also called subordinating clause.) It is a part of a sentence which cannot stand on its own and it needs to be linked to a main clause. Its two characteristics are that it starts with a **subordinating conjunction** and that the verb goes to the end.

subject The subject of a sentence is the person, thing or idea that usually carries out the action of the verb. It is the person, thing or idea that the sentence is about.

subordinating conjunction A word which links a main clause and a sub-clause. Examples are: **terwijl, while, omdat, because, sinds, since**

suffix A part of a word which is attached at the end. Often it changes the word into a different grammatical category.

superlative This indicates that something surpasses everything else, e.g.: **grootste, biggest, duurste, most expensive.**

syllable The different parts into which a word can be broken up when you pronounce it, e.g.: *com-pu-ter*.

tense Tense indicates whether you talk about the present, the past or the future.

topic The known information in a text. It normally goes at the beginning of a sentence and states what this sentence is about.

verb Verbs are the words in a sentence which describe an action or activity, e.g. **denken**, **to think**, **eten**, **to eat**, **vrijen**, **to make love**. Some verbs might serve different purposes if they are combined with other verbs, e.g. **modal verbs** and **auxiliary verbs**.

vowel The letters a, e, i, o, u.

INDEX

The numbers in the index are unit numbers.

aan+ het + infinitive 28E, 47A
abbreviations 97, 98
accents 93C
adjectives 9, 10, 11, 12
– adverbial use: **erg, heel, verschrikkelijk** 9E
– from verbs 10A/B
– from nouns 10C
– +s (e.g. **iets lekkers**) 11A
adverbial phrases 76A
adverbs 76–9
– as linking words 72, 73
agent 52A/B, 54
al 28D
antecedent 74A, 75A/B
articles 6A/C/D, 94B
auxiliary verbs 25B, 35

clauses 67–75, 80–3
commas 19A, 93B
comment 90
comparative 12
comparing (phrases) 13, 83D
complex sentences (word order) 51B, 80–3
compound words 15
compound nouns 7A/B, 15
conditional 48, 53B
conjunctions 68–71
co-ordinating conjunctions 68

dates 18C, 97B
definite article 6D
demonstrative pronouns 8, 22D
ictionaries 94–6
diminutives 16
doen 27B

er 53C, 58–61
exclamations 86
expressions 65, 66, 96

feminine nouns 7B
finite verb 25A
foreign words 85
formality/informality 22A, 84
future 32

gaan 27B, 32B
geen 55

hebben 27A, 35, 36A
hoeven 30, 31F, 46A

imperative 45
imperfect 33, 38, 39, 48B, 99, 100
– use 33
indefinite article 6C
indirect questions 69
indirect statements 69
infinitive constructions 46, 47
infinitives 24B, 25A, 26B, 45D
– order 47E
inseparable verbs 41B, 42
interjections 45E, 87, 88
inversion 26E, 50B, 79D
irregular verbs 99, 100

komen 27B

liggen 28E, 47B
main clauses 67B, 80, 81
masculine nouns 7B
measures 20B
modal verbs 25B, 29–31, 36D, 37C, 53B

negatives 55, 56

- niet** 55
nouns 6B, 11B/C
  - from adjectives of quantity 11C
  - from adjectives 11B
  - plural 14
  - uncountable 6B**numbers**
  - cardinal 17
  - ordinal 18
  - fractions, percentages, etc. 19**object** 3C
object pronouns 21B/C
om + te + infinitive 47, 83C, 81D
- pas** 28D, 56
passive 52–4
past participle 34, 40D, 42B
past perfect 29E, 37, 48B, 53A
personal pronouns 21, 22
  - function 21A**plural (nouns)** 14
possession (pronouns and other) 23
prefixes 34E, 57
prepositional phrases 62D, 81D, 83B
prepositions 59C, 62–6
  - fixed 65, 66
  - in combination with relative pronouns 75
  - with **daar** 73A
  - with **er** 59C
  - with **wie/waar** 75**present perfect** 29E, 33–6, 53A, 99, 100
  - use 33**present tense** 26–8, 32A
pronouns (referring to things) 22B/C, 59C
punctuation 93
- questions** 25C, 26E, 50D, 80C
  - question words 50D, 69
- reflexive pronouns** 43, 44B
- reflexive verbs** 43, 44
relative clauses 74, 75
relative pronouns 74, 75
- separable verbs** 34F, 40, 41
spelling 4, 5
staan 28E, 47B
stem (of verbs) 24B, 26C
strong language 89
strong verbs 36C, 39B, 99C
style 91, 92
sub-clauses 67C, 69–71, 74, 82
subject 3A
subject pronouns 21B/C
subordinating conjunctions 69–71
suffixes 7C, 10B, 14E, 57
  - to make adjectives into nouns 7C
  - to make plural forms 14E**superlative** 12
- te + infinitive** 46
time (expressions of) 20C/D/E, 64B, 70B, 77A
topic 90
trema 93C
- verbs** 3B, 24–54, 65, 66, 99, 100
  - basic information 24, 25
  - order amongst 36D, 47E, 50C, 51D
  - word order 47E, 50, 51
- weights** 20A
wezen/wees 45A, 46B
word order 60, 62D, 67, 70A, 72B, 74B, 75D, 80–3, 90
  - final position 51C, 83**worden** 52C
- zijn** 27A, 35, 36A, 46B
zitten 28E, 47B
zou/zouden 48B, 49
zullen 30A/C, 31A, 32C, 48B